

การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

THE EDUCATIONAL ACADEMIC AFFAIR ADMINISTRATION
ACCORDANCE WITH ARIYASACCA IV IN PRIMARY SCHOOL
MUENG SUPANBURI DISTRICT SUPANBURI PROVINCE

พระครูปลัดบุญยัง ทูลโต (สุนทรวิภาต)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

พระครูปลัดบุญยัง ทุดุลโก (สุนทรวิภาต)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**THE EDUCATIONAL ACADEMIC AFFAIR ADMINISTRATION
ACCORDANCE WITH ARIYASACCA IV IN PRIMARY SCHOOL
MUENG SUPANBURI DISTRICT SUPANBURI PROVINCE**

Phrakhrupaladbunyang Tullabho (Sunthornwiphat)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2011

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(พระสุธีธรรมมานูวัตร, ศศ.ดร.)

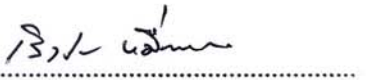
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระมหาสม กลฺยาโณ, ดร.)

กรรมการ

(ผศ.ดร.เรียงชัย หมั่นชนะ)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

กรรมการ

(ผศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สิน งามประโคน)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม

กรรมการ

ผศ.ดร.สิน งามประโคน

กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
ผู้วิจัย	: พระครูปลัดบุญยัง ทูลถ โภ (สุนทรวิภาต)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	
	: ผศ.ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ป.ธ. ๑, พธ.บ., M.Ed., Ph.D.
	: ผศ.ดร. ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม ป.ธ.๕, พธ.บ., M.Ed., M.Phil., Ph.D.
	: ผศ.ดร. สีน งามประโคน พธ.บ., M.A., Ph.D.
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ๒) เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน ๓) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา โดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครู จำนวน ๑๖๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน T-test และ One-way ANOVA โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๖๐ มีอายุระหว่าง ๔๖ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๓๐ วุฒิกศัการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๖๐ มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๖-๑๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๖๐

๒. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบริหารหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านการวัดผลประเมินผล

๓. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษาทุกด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

๔. ปัญหาด้านหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดี ด้านสื่อการเรียนการสอนขาดทักษะการใช้สื่อที่ทันสมัย ด้านห้องสมุดขาดคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นข้อมูล และขาดการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน

๕. แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรควรกำหนดแผนปฏิบัติงานให้ชัดเจน และประชุมสัมมนาคณะครู ด้านสื่อมีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการใช้สื่อที่ทันสมัย ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับห้องสมุด และมีการติดตามวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

Thesis title : The Educational Academic Affair Administration Accordance with Ariyasacca IV In Primary school Mueng Supanburi District Supanburi Province

Researcher : Phrakhrupaladbudyang Tullabho (Suntornwiphat)

Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Suddhipong Srivichai Pali III, B.A.,M.Ed.,Ph.D.

: Asst. Prof.Dr.Chartchai Phitaktanakhom, Pali5,B.A.,M.Ed.,M.Phil., Ph.D.

: Asst. Prof.Dr. Sin Ngamprakhon B.A.,M.A.,Ph.D.(Edu).

Date of Graduation : March 13, 2012

ABSTRACT

Thesis title is the educational academic affair administration accordance with a Ariyasacca IV in primary school mueng supanburi district supanburi province 1) The purpose of this research was educational administration by Ariyasacca IV at elementary school, 2) Compare educational administration by Ariyasacca IV at elementary school, by fundamentals, 3) study way of develop the staff of educational administration by Ariyasacca IV at elementary school by way of the research with a sample of executives and teachers 160 persons . The collected data were analyzed by means of percentage and standard deviation and One-way Analysis of Variance was used to test the significant differences at. 0.05 level.

The research findings were as follows:

1. Most respondents were female 75.6 percent, the respondents were over 46 years old of 61.3 percent, a bachelor degree had 70.6 percent, 6-10 years of experience had 85.6 percent.

2. Opinion of executives and teachers about educational administration by Ariyasacca IV at elementary school Mueng district In Supanburi province. Over all image, average mean is much level every skill for example : administration course, education convey, librarian, evaluation in order

The comparison opinion of executives and teachers are the same opinion.

The problem in this course lack of good planning, lack of using skill up-to-date convey, library lack of computers for searching information, lack of clearly evaluation.

The way of administration education in this course, should decide, plan and arrange seminars for teachers to convey up-to-date skills.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ตามความมุ่งหวังสุดความปรารถนายิ่งด้วยความอนุเคราะห์จาก คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สีน งามประโคน และคณะอาจารย์ทุกท่านที่ เสียสละเวลาช่วยเหลือเป็นธุระให้ในทุกเรื่อง คอยดูแลเอาใจใส่รวบรวมเรียบเรียงปรับปรุงแก้ไข และให้กำลังใจในการวิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทั้ง ๕ ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินตา ศิริวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชัย ไชยสงคราม พระมหาสมบุญ สุทธิโม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เริงชัย หมั่นชนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ บุญปุ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ที่ตรวจสอบความถูกต้องเครื่องมือการวิจัยให้ และขอขอบคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านท่าเสาดี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดประชุมชน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังกุ่ม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสวนแดง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโคกโคเต่า ที่ให้ความ สะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกับช่วยเหลือในเรื่องของเอกสารข้อมูลในการทำ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความรู้ทางด้านวิชาการและประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ จึงทำให้สำเร็จลงด้วยดี

ผู้วิจัยขออนุโมทนา และขอบคุณคณาจารย์ นักวิชาการทุกท่านที่เป็นเจ้าของหนังสือ และงานวิจัยที่มีคุณค่า ซึ่งท่านได้เขียนไว้ให้ได้ศึกษาค้นคว้า เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการเขียน วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การศึกษาวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ลงได้ตามวัตถุประสงค์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจตามสมควร พร้อมทั้ง ขออุทิศความดีของวิทยานิพนธ์นี้ให้บิดามารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน และแด่ พระพุทธศาสนาเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงของพระสัทธรรมสืบไป

พระครูปลัดบุญยัง ทูลลโภ (สุนทรวิภาต)

๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฑ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๔
๑.๖ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ	๗
๒.๑.๑ ความหมายของการบริหาร	๗
๒.๑.๒ ความหมายของการบริหารการศึกษา	๑๖
๒.๑.๓ กระบวนการบริหารการศึกษา	๑๕
๒.๑.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	๒๒
๒.๑.๕ ความหมายของการบริหารงานวิชาการ	๒๕
๒.๑.๖ ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ	๒๕
๒.๑.๗ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ	๓๐
๒.๑.๘ กระบวนการบริหารงานวิชาการ	๓๔

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๒.๒ หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ	๓๖
๒.๒.๑ หลักสูตรในการวางแผนการเรียนการสอน	๓๖
๒.๒.๒ หลักการใช้สื่อการเรียนการสอน	๓๘
๒.๒.๓ หลักการใช้ห้องสมุด	๔๓
๒.๒.๔ หลักการวัดผลและประเมินผล	๔๕
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร ๔	๔๖
๒.๓.๑ ความหมายของหลักสูตร ๔	๔๖
๒.๓.๒ องค์ประกอบของหลักสูตร ๔	๔๘
๒.๓.๓ กระบวนการของหลักสูตร ๔	๔๙
๒.๓.๔ การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบหลักสูตร ๔	๕๒
๒.๔ ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการ	๕๕
๒.๔.๑ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ	๕๕
๒.๔.๒ แนวทางการบริหารงานวิชาการ	๕๖
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๘
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๓
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๓
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๔
๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๕
๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖
๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๖๖

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๓๐
๔.๑ วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	๓๑
๔.๒ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	๓๓
๔.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการทดสอบค่าที (t-test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)	๓๕
๔.๔ ข้อเสนอแนะปัญหาอุปสรรคและแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	๔๕
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ	๔๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๔๕
๕.๒ อภิปรายผล	๕๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๕๖
บรรณานุกรม	๕๘
ภาคผนวก	๑๐๕
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๐๖
ภาคผนวก ข หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	๑๑๕
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตในการดำเนินการวิจัย	๑๒๑
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๘

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
๓.๑ จำนวนกลุ่มประชากร	๖๓
๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	๗๑
๔.๒ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	๗๑
๔.๓ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกวุฒิการศึกษา	๗๒
๔.๔ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน	๗๒
๔.๕ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลัก อริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ เมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ภาพรวม โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	๗๓
๔.๖ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลัก อริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ เมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านบริหารหลักสูตร โดยการหา ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	๗๔
๔.๗ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลัก อริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ เมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยการ หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	๗๕
๔.๘ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการตามหลัก อริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ เมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านห้องสมุด โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	๗๖
๔.๙ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลัก อริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ เมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการวัดผลประเมินผล โดยการ หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	๗๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
<p>๔.๑๐ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลัก อริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ เมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบ ค่าที (t-test)</p>	๗๘
<p>๔.๑๑ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลัก อริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ เมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)</p>	๗๙
<p>๔.๑๒ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการ บริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามวิธี LSD (Least significance difference)</p>	๘๐
<p>๔.๑๓ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลัก อริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ เมือง สุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)</p>	๘๑
<p>๔.๑๔ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลัก อริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ เมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)</p>	๘๒
<p>๔.๑๕ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการ บริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้านบริหารหลักสูตร ตามวิธี LSD (Least significance difference)</p>	๘๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
๔.๑๖ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามวิธี LSD (Lease significance difference)	๘๓
๔.๑๗ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้านห้องสมุด ตามวิธี LSD (Lease significance difference)	๘๔
๔.๑๘ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านบริหารหลักสูตร	๘๕
๔.๑๙ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านสื่อการเรียนการสอน	๘๖
๔.๒๐ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านห้องสมุด	๘๗
๔.๒๑ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการวัดผลประเมินผล	๘๘

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๖๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีส่วนในการที่จะช่วยพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังเช่น อุทัย บุญประเสริฐ^๑ ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาว่า รัฐบาลทุกรัฐบาลต่างก็มีความประสงค์ให้ประชากรที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนอยู่ดีกินดี มีความสุข มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่มีสุขภาพอนามัยดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสภาพชีวิตที่ปกติสุขในสังคม การศึกษาเป็นระบบหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทสำคัญต่อการเกิดขึ้น ของการดำรงอยู่และการสร้างสรรค์ สิ่งดังกล่าวมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนา มนุษย์และสังคมให้ก้าวหน้าไปสู่สภาพที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม และวัฒนธรรม

สำหรับตัวการศึกษาเองถ้าใช้ให้เหมาะสม จัดระบบให้ถูกต้อง จะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการทำลายวงจรแห่งความชั่วร้ายของชีวิตมนุษย์ และสังคมมนุษย์ แต่การศึกษาดำเนินการภายใต้ระบบใหญ่ของสังคม ซึ่งอาจมีผลกระทบได้ทั้งทางบวกและทางลบต่อการศึกษา ดังนั้น ในการวางแผนการศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงงานและบทบาทของการศึกษาให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งระบบ คือ คู่ที่ตัวการศึกษาเอง และการศึกษาภายใต้อิทธิพลของระบบใหญ่ในสังคม ซึ่งประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม และวัฒนธรรม นอกจากนั้นในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๗๔ ก วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๒ หมวด ๒ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา ๑๐ ได้กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญในการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จากมาตรานี้ จะเห็นได้ว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุคคลที่มีสิทธิในการที่จะได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่

^๑อุทัย บุญประเสริฐ, การวางแผนทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๒๑๐-๒๑๒.

การบริหารโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่รับเอานโยบายระดับสูงไปปฏิบัติให้เกิดผล ภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การบริหารมีความสำคัญเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะที่ผู้บริหารเป็นผู้นำของบุคลากรในโรงเรียนมีอำนาจและหน้าที่ในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน ตลอดจนทำการควบคุมการจัดการศึกษาในโรงเรียน พฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกมาในการบริหารโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ และบุคลากรในโรงเรียนโดยตรง

พนัส หันนาคินทร์ ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นตัวแทนของโรงเรียนในกิจการต่างๆ และเป็นสัญลักษณ์ที่ผู้อื่นจะมองภาพของโรงเรียน^๒

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดงานบริหารโรงเรียนไว้ ๖ งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานสัมพันธ์ชุมชน จากงานทั้ง ๖ งานนั้นถือว่างานหลัก คือ งานวิชาการ ส่วนงานอีก ๕ งาน เป็นงานส่งเสริมงานวิชาการในทำนองเดียวกัน นิพนธ์ กินาวงศ์^๓ ได้ให้ความเห็นว่า “งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา” เพราะหน้าที่ของโรงเรียน คือ ให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานหลักของโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักนั่นเอง ซึ่งโดยหลักการแล้วหากผู้บริหารโรงเรียนได้บริหารวิชาการไปตามแนวทางและบทบาทที่ควรจะเป็นแล้ว ย่อมจะเกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา

พอสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดของการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ต้องเป็นผู้นำในการจัดการทรัพยากรทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ มาจัดการตามกระบวนการบริหาร โดยจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายของการศึกษาในระดับประถมศึกษา อันจะส่งผลในการช่วยพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนให้คิดเป็นทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัย ผลสัมฤทธิ์ของการใช้หลัก

^๒พนัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร: ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, ๒๕๑๓), หน้า ๓๕.

^๓นิพนธ์ กินาวงศ์, หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๖๘.

อริยสัจ ๔ ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน

๑.๒.๓ เพื่อปัญหา อุปสรรคและแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ๑. ด้านหลักสูตร ๒. ด้านสื่อการเรียนการสอน ๓. ด้านห้องสมุด ๔. ด้านการวัดผลประเมินผล

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี มีจำนวน ๖ โรงเรียน จำนวนประชากร ๑๖๐ คน จากประชากรทั้งหมด

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

๑. โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ
๒. โรงเรียนวัดประชุมชน
๓. โรงเรียนวัดวังกุ่ม
๔. โรงเรียนวัดสวนแดง
๕. โรงเรียนวัดแก้ว
๖. โรงเรียนวัดโคกโคเฒ่า

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๔ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๓.๕ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

๑. ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ, อายุ, วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน
๒. ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านบริหารหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านบริหารห้องสมุด ด้านการวัดผลและประเมินผลโดยยึดกรอบแนวคิดตามหลักอริยสัจ ๔

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอย่างไร

๑.๔.๓ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ เพศต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๒ อายุต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๓ วุฒิการศึกษาต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานวิชาการเกี่ยวกับด้านบริหาร หลักสูตร, ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านบริหารห้องสมุด และ ด้านการวัดผลประเมินผล ตามหลัก อริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๖.๒ การบริหารหลักสูตร หมายถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา เพื่อเกิดประสิทธิภาพในการบริหารการเรียนการสอน

๑.๖.๓ การใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สื่อการเรียนต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ครู ใช้ประกอบการเรียนการสอนให้เร้าความสนใจโดยใช้อธิบายประกอบเนื้อหา ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้เร็วยิ่งขึ้น

๑.๖.๔ การบริหารห้องสมุด หมายถึง การจัดการให้ห้องสมุดมีประสิทธิภาพในการบริการ สำหรับนักเรียน และผู้มาใช้บริการ

๑.๖.๕ การวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๑.๖.๖ การบริหารวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ หมายถึง การบูรณาการให้การบริหารงาน วิชาการเข้ากับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เกิดประโยชน์ต่องานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๖.๗ ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งรวมถึงผู้รักษาการในตำแหน่งด้วย

๑.๖.๘ ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึง การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๗.๓ ทำให้ทราบถึง ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกันเป็นสาระสำคัญที่เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยได้กำหนดเนื้อหาในการศึกษา ดังนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

- ๒.๑.๑ ความหมายของการบริหาร
- ๒.๑.๒ ความหมายของการบริหารการศึกษา
- ๒.๑.๓ กระบวนการบริหารการศึกษา
- ๒.๑.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- ๒.๑.๕ ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
- ๒.๑.๖ ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
- ๒.๑.๗ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ
- ๒.๑.๘ กระบวนการบริหารงานวิชาการ

๒.๒ หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

- ๒.๒.๑ หลักสูตรในการวางแผนการเรียนการสอน
- ๒.๒.๒ หลักการใช้สื่อการเรียนการสอน
- ๒.๒.๓ หลักการใช้ห้องสมุด
- ๒.๒.๔ หลักการวัดผลและประเมินผล

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักอริยสัจ ๔

- ๒.๓.๑ ความหมายของอริยสัจ ๔
- ๒.๓.๒ องค์ประกอบของอริยสัจ ๔
- ๒.๓.๓ กระบวนการของอริยสัจ ๔
- ๒.๓.๔ การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบอริยสัจ ๔

๒.๔ ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการ

- ๒.๔.๑ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ
- ๒.๔.๒ แนวทางการบริหารงานวิชาการ

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

๒.๑.๑ ความหมายของการบริหาร

การบริหาร มีควมคุ้มกับมนุษย์เป็นเวลานาน มนุษย์นอกจากจะอยู่ในสิ่งแวดล้อม และได้รับประสบการณ์จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมแล้วมนุษย์ก็จะประมวลประสบการณ์ เหล่านั้นนำมาถ่ายทอดให้กับชนรุ่นหลัง การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการจึงได้เกิดขึ้น จำนวน ประชากรเพิ่มขึ้น สิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์ก็เริ่มมีความซับซ้อนมากขึ้น เช่นเดียวกัน มนุษย์จึงเริ่ม รวมเข้าเป็นชุมชนเล็กๆ และต่อมาเป็นชุมชนใหญ่ขึ้น เพื่อสนองความต้องการของตนเองทั้งทาง กายภาพและทางสังคม^๑

การบริหาร เป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ซึ่งผู้บริหารจะต้องดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกในสังคม การศึกษาเรื่องการบริหารจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่มี ความจำเป็นอย่างยิ่ง มนุษย์มีการสร้างกฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆให้เกิดขึ้นมุ่งหวังเพื่อความสงบสุข ในสังคมที่ตนสังกัดอยู่ การบริหารจึงเติบโตควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ช่วย ให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก^๒

การบริหาร (Administration) มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ เพื่อนำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบตามกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ใ้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^๓

สมคิด บางโม ได้สรุปสาระสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้^๔

๑. การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
๒. มีการร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง
๓. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

^๑ชาญชัย อาจินสมาจาร, การบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๑), หน้า ๒๗.

^๒สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหารบุคคลแผนใหม่, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕), หน้า ๔.

^๓เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔.

^๔สมคิด บางโม, หลักและทฤษฎีบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราช กัญพระนคร, ๒๕๔๔), หน้า ๒.

จ่านง แจ่มจันทร์วงศ์และคนอื่นๆ ได้รวบรวมคำนิยามของการบริหารไว้ดังนี้^๕
 การบริหารงาน หมายถึง การทำงานของคณะบุคคล (Group) ตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป เข้า
 ร่วมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

การบริหาร คือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัย
 ทั้งหลายได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานนั้น

การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น

พระธรรมโกศาจารย์ กล่าวถึงพุทธวิธีการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง
 การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยาม
 นี้การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่น
 คือ ในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์
 ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้น เมื่อมีพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นจึงทำให้ครบทั้ง
 ๓ รัตนะ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ รวมเรียกว่า พระรัตนตรัย พระพุทธศาสนาจึงดำรง
 สืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปี เป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาเรื่องพุทธวิธีบริหาร
 นอกจากนี้ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์
 เหล่านี้ก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิธีการบริหารการศึกษา พุทธวิธีบริหารในครั้งนี้เป็นหน้าที่ของนัก
 บริหาร เป็นกรอบในการพิจารณาให้สอดคล้องกับ การบริหาร หน้าที่ (Function) ของนักบริหารมี
 อยู่ ๕ ประการตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC^๖

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางดำเนินงาน
 ในปัจจุบันเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทาง
 ขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้าง
 ความสัมพันธ์ของสมาชิกสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจาย
 อำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนา
 บุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

^๕จ่านง แจ่มจันทร์วงศ์และคนอื่นๆ, “การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับกระบวนการ
 บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง กลุ่มที่ ๑”, รายงานวิจัย ภาควิชาการบริหาร
 การศึกษา (คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๒๑.

^๖พระธรรมโกศาจารย์, (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหา
 จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๒-๕.

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กรรวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

สิริภพ เหล่าลาภะ ได้กล่าวความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ ๒ นัย คือ^๑

๑. คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หร ชาติในความนำไป ดังนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนีดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปยุหฺ ปริหริตฺ สมตฺโถ” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบหรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป

๒. คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Administer และ Administration แปลความหมาย คือ การปกครอง ดำเนินการ อำนวยการ จัดการ จัดให้วาง ส่งเสริม และบำรุง

ทองหล่อ เดชไทย ได้กล่าวถึง การบริหารเป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผน เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินเป็นไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล และยังเสนอว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” นั้นบางครั้งอาจให้แทนกันได้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดท้ายอย่างเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงาน “การบริหาร” ใช้มากในการบริหารรัฐวิสาหกิจ ส่วน “การจัดการ” ใช้มากในทางธุรกิจ หรืออาจกล่าวว่า “การบริหาร” มุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผน ส่วน “การจัดการ” เป็นการนำเอานโยบายและแผนไปดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้^๒

สมคิด บางโม ได้อธิบายองค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญ และมีความจำเป็นต่อองค์กร ดังนี้^๓

๑. วัตถุประสงค์ที่แน่นอน กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไม เพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการ หรือในการผลิต ต้องรู้ว่า จะผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหากไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมาย ประโยชน์ที่จะบริหาร การดำเนินงานต่างๆ จะไม่มีผลสำเร็จ เพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒. ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงาน รวมไปถึงความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ ๔ MS คือ มนุษย์ (Man)

^๑สิริภพ เหล่าลาภะ, พุทธศาสตร์การเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔๐.

^๒ทองหล่อ เดชไทย, หน่วยที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๔), หน้า ๕.

^๓สมคิด บางโม, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๒-๖๓.

เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ ๖ MS ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓. มีการประสานงานระหว่างกัน หรือเรียกได้ว่ามีปฏิริยาระหว่างกัน กล่าวคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๔ MS หรือ ๖ MS ดังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและเกิดปฏิริยาระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่า จะต้องมีการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริงๆ ด้วยการนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้ว ไม่เกิดปฏิริยาระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

๔. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จของงานว่า บรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือ ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง ความสามารถขององค์การ ในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในการใช้ทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออก และรายได้ขององค์การ

จันทร์ธานี สงวนนาม กล่าวว่า การบริหารงานเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ กล่าวคือ มีหลักการ กฎเกณฑ์ และทฤษฎีที่เชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน โดยลักษณะเช่นนี้การบริหารงานจึงเป็นศาสตร์ทางสังคม ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารงานในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารงานแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม^{๑๑}

เสนาะ ดิยาวัว ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ คือ^{๑๒}

๑. การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้น จะทำงานไม่สำเร็จสาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่างๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

^{๑๑}จันทร์ธานี สงวนนาม, เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ศ., ๒๕๑๖), หน้า ๔.

^{๑๒}เสนาะ ดิยาวัว, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๒.

๒. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กร เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคน จึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

๓. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่าประสิทธิผล หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวนั้นไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำงานให้ได้ทั้งสองอย่าง คือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

๔. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่า เราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่างๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้น การบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์กรจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕. การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

สุพิณ เกษาคูปต์ ได้กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นแนวทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน และการตัดสินใจในกิจการงานต่างๆ ที่เขามีส่วนรับผิดชอบอยู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร ทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรใดๆ ที่ขึ้นนโยบายการบริหารแบบนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญของ

พนักงาน ที่มีต่อความสำเร็จขององค์กร ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี มีความภูมิใจและรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่ซึ่งเป็นการจูงใจในการทำงานที่ดีวิธีหนึ่ง^{๑๒}

สมยศ นาวิการ ให้ความหมายว่า การบริหาร เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์กรและสั่งการควบคุมกำกับ ความพยายามของสมาชิกขององค์กรและใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ ลักษณะที่สำคัญของการบริหาร มีลักษณะที่สำคัญ ๘ ประการ ดังนี้^{๑๓}

๑. การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง มิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ถ้าจะกล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้นก็เรียกว่า ผู้บริหาร

๒. การบริหารเป็นงานที่มีจุดหมาย ทั้งนี้ หมายความว่า ในการบริหารงานนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดหมายไว้ก่อน ไม่ว่าจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ก็ตาม ส่วนการบริหารนั้นจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จตามจุดหมาย

๓. การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายในและภายนอกองค์กร ดังเช่น ถ้าผู้บริหารต้องการปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก็อาจได้โดยการจัดการเครื่องจักรเครื่องมืออันทันสมัยมาใช้จัดการฝึกอบรมคนงานให้มีความสามารถยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติงานด้วย ตัวอย่างผลกระทบต่อสังคมภายนอกเป็นต้นว่า ถ้าองค์กรนั้นๆ มีนโยบายที่จะทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น ส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยให้การศึกษา หรือ บริจาคเงินก่อสร้างโรงเรียนก็นับว่าองค์กรนั้นมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมภายนอก องค์กรบางแห่งอาจไม่นำพาต่อความเดือดร้อนรำคาญซึ่งองค์กรของตนก่อขึ้น เช่น สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นผลของการบริหารอันมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

๔. การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคน ธุรกิจก่อตั้งขึ้นเพื่อบำเพ็ญกิจการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคน มิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพียงบุคคลเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะเราคนเราย่อมมีขอบเขตความสามารถจำกัด ทั้งด้านกำลังกาย กำลังสมองและเวลา จึงจะต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน

๕. การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดีก็โดยการร่วมแรงร่วมใจของบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือไปจากเจ้าของธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากบรรดาเจ้าของ เช่น ผู้ถือหุ้นอาจไม่มีเวลาหรือความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารองค์กร

^{๑๒}สุพิน เกษาคุปต์, การจัดการปฏิบัติงาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๕๒-๕๓.

^{๑๓}สมยศ นาวิการ, การบริหารเชิงกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๔), หน้า ๗๘.

๖. การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ก็โดยการใช้ความรู้ ความชำนาญ และการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะ จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การบริหารเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่งของผู้บริหาร โดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการปฏิบัติโดยตรง แต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความชำนาญในการบริหาร อันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ ฯลฯ

๗. การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่า การบริหารดำเนินไปอย่างไร ได้ผลดีหรือไม่เพียงใดนั้น ก็คือ ผลงาน เพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหาร

๘. เจ้าของธุรกิจไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ผู้บริหารเสียเอง โดยทั่วไปแล้ว (ยกเว้นองค์กรขนาดเล็ก) คณะผู้บริหารมักจะเป็นกลุ่มบุคคลอื่นๆ ที่มีความสามารถทางการบริหารทำหน้าที่ในนามเจ้าของธุรกิจ

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคน และวัสดุสามารถประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันจะต้องจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด^{๔๔}

ติน ปรัชญพฤทธิ ได้เสนอทฤษฎีสำคัญในการบริหารไว้ ๗ ประการ คือ^{๔๕}

๑. การวางแผน หมายถึง การกำหนด โครงการอย่างกว้างๆ ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องลงมือปฏิบัติตามลำดับ วางแนววิธีปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้นก่อนลงมือปฏิบัติการ

๒. การจัดองค์การ หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหารโดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน พร้อมด้วยกำหนดลักษณะ และวิธีการติดต่อสัมพันธ์ตามลำดับขั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นลงไป

๓. การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับตัวบุคคลของหน่วยงาน การบริหารบุคคลดังกล่าว รวมถึงแต่การแสวงหาคนทำงานมาบรรจุ การแต่งตั้ง การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคคล การบำรุงขวัญ ลดชั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากงาน และการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานให้ดี และมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ต่อไป

^{๔๔}ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

^{๔๕}ติน ปรัชญพฤทธิ, หลักการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๒๔-๒๖.

๔. การสั่งการ หมายถึง การอำนวยการหรือการวินิจฉัยสั่งการ หลังจากการได้วิเคราะห์และพิจารณาโดยรอบคอบ รวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ

๕. การประสานงาน หมายถึง การประสานงานหรือติดต่อ สัมพันธ์กับหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆ ในองค์การ เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการทำงานที่ซ้ำซ้อน หรือขัดแย้งกัน สามารถทำงานประสานความกลมกลืนกัน เพื่อวัตถุประสงค์หลักขององค์การ

๖. การรายงาน หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชา หรือยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งบนและล่าง เพื่อทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะสะดวกแก่การประสานงานอื่น จะเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกัน ตลอดจนเป็นการบำรุงขวัญไปในตัวด้วย

๗. การงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากร หรือการทำงานงบประมาณ การเงิน วางแผนหรือโครงการในการจ่ายเงิน การบัญชีและการควบคุมค่าใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม

พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล กล่าวว่า กระบวนการบริหารควรประกอบด้วย ๑๐ ประการ คือ^{๑๖}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนากลวิธี (Develop strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องกันในการดำเนินงาน

๒. การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี

๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การจัดการบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ

๔. การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

๕. การสั่งการ (Directing) การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมและนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

^{๑๖}พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔-๗๒.

๖. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อการดำเนินการเป็นไปด้วยดี และราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

๗. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

๘. การสื่อข้อความ (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจเพื่อที่จะให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

๙. การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงาน ได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ่มให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงานจะหมายถึงวิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

๑๐. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, และวิบูลย์ โทณะบุตร ได้กล่าวถึงการบริหารว่าเป็นศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น ยังเป็นกิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน^{๑๖}

สมศักดิ์ คงเที่ยง ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว (Simon) การบริหารยังเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (Sergiovanni) การบริหาร ยังต้องการทำงานกับคณะบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่รวมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Barnard) การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายๆอย่าง ที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิค

^{๑๖}ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, และวิบูลย์ โทณะบุตร, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๒.

ต่างๆ อย่างเหมาะสมยังให้ความหมายของคำว่า “การบริหาร” ทั้งคล้ายๆกันและแตกต่างกัน ขอยกตัวอย่างสัก ๖ ความหมาย ดังนี้^{๑๔}

๑. การบริหาร คือ ศิลปะของการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น
๒. การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคล ตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน
๓. การบริหาร คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำงานเพื่อจุดประสงค์อย่างเดียวกัน
๔. การบริหาร คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์ร่วมกัน
๕. การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำทรัพยากรการบริหาร (Administrative resource) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
๖. การบริหาร คือ ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ หมายความว่า ผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ แต่ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนเป็นผลสำเร็จตรงตามจุดหมายขององค์กร หรือตรงตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การบริหาร เป็นการบริหารที่ทำให้ผู้รับบริการเกิดความพอใจโดยเน้น การบริหารจัดการในทุกเรื่องเพื่อให้ได้ตามนโยบายและเป้าหมายที่เกี่ยวกับคุณภาพ ซึ่งในการบริหารการศึกษานั้นต้องเน้นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้มากที่สุดให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเกิดคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน

๒.๑.๒ ความหมายของการบริหารการศึกษา

สมทรง ปัจจวงษ์ ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาในการทำงานให้ได้มา ซึ่งผลผลิตที่มีคุณภาพ^{๑๕}

^{๑๔}สมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพการพิมพ์ และสติวโอ, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

^{๑๕}สมทรง ปัจจวงษ์, “ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองสองห้องจังหวัดขอนแก่น”, **ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๑), หน้า ๓.

ย่นยงค์ สูงงาม ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษา ที่เป็นกระบวนการทำงานเพื่อให้ผลงานสร้างความพึงพอใจ ความประทับใจและมั่นใจแก่ผู้ให้บริการทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานดังนี้

๑. จัดระบบดำเนินงานและปฏิบัติงาน โดยปรับระบบการทำงานและจัดโครงสร้างองค์กร กำหนดหน้าที่รับผิดชอบ การจัดบุคลากรเข้าทำงานของสถานศึกษา

๒. กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน โดยกำหนดมาตรฐานในการทำงานของบุคคลทุกฝ่าย ซึ่งได้วางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกระบวนการและต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการจัดการ

๓. การดำเนินการต้องมีการประเมินผลปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

๔. พัฒนาศักยภาพการสร้างคุณภาพขององค์กร โดยบุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง^{๒๐}

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึง กระบวนการ การบริหาร การศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพที่ใช้หลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) โดยให้สถานศึกษา ต้องร่วมกันวางแผน (P) และดำเนินการตามแผน (D) เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตาม เป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา การตรวจสอบสถานศึกษา (C) จะต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อ พัฒนาปรับปรุง (A) ให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา^{๒๑}

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ซึ่งเป็นรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ให้สถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้ตามมาตรฐานและสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง^{๒๒}

รังสรรค์ มณีเล็ก ได้กล่าวเกี่ยวกับ หลักการบริหารการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) โดยที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติในพื้นฐานเดียวกัน ดังนี้^{๒๓}

^{๒๐}ย่นยงค์ สูงงาม, “การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกของ สถานศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง”, วิทยานิพนธ์, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕), หน้า ๑.

^{๒๑}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, “แบบประเมินคุณลักษณะของบุคคลเพื่อพิจารณา ความเหมาะสมสำหรับตำแหน่งเพื่อคัดเลือกข้าราชการครูเพื่อแต่งตั้งหรือเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา”, วารสารครูเชียงใหม่, ๒๕๕๓, หน้า ๑๐.

^{๒๒}กระทรวงศึกษาธิการ, การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๖), หน้า ๖.

^{๒๓}รังสรรค์ มณีเล็ก, หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management), (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑๒.

๑. การกระจายอำนาจ
๒. การบริหารตนเอง
๓. การบริหารแบบมีส่วนร่วม
๔. ภาวะผู้นำแบบเกื้อกูล
๕. การพัฒนาทั้งระบบ
๖. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

การบริหารการศึกษา แบบนี้ได้เน้นการกระจายอำนาจโดยสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบมีอิสระในการบริหารทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ภายใต้คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนนักเรียนและผู้แทนโรงเรียน เพื่อการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมให้มากที่สุด

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัตถุ สามารถประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันก็ต้องจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุดด้วย^{๒๔}

วิรัตน์ สายสุด กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การควบคุมและการบริหารขึ้นไปเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนในด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรมในการเป็นสมาชิกที่ดีภายใต้สภาพการทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การปกครองที่เป็นอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ^{๒๕}

สุรชัย โสภภาพรม กล่าวว่า การบริหารการศึกษา เป็นการดำเนินการ เพื่อให้เด็กและเยาวชนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยใช้กระบวนการที่มีแบบแผนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน^{๒๖}

^{๒๔} ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๗ (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒๓.

^{๒๕} วิรัตน์ สายสุด, “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์ ค.ม., (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐.

^{๒๖} สุรชัย โสภภาพรม, “ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดอุบลราชธานีที่มีต่อการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕”, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๕), หน้า ๑๔.

ชาญชัย อาจิณสมภาร กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษานั้น มีขอบข่ายครอบคลุม ๕ ประการด้วยกัน คือ การผลิต การประกัน การใช้ผลผลิตจากประชาชน การเงินและการบัญชี บุคลากร และการประสานงาน เมื่อประยุกต์ทั้ง ๕ ขอบข่ายนี้ในด้านการศึกษา เราก็จะ ได้ขอบข่ายของการบริหารการศึกษาดังนี้^{๒๖}

๑. การผลิต หมายถึง การตระหนักถึงเป้าหมายของการศึกษา ซึ่ง ได้ถูกจัดตั้งขึ้น โดยสังคม ดังนั้น การบริหารการศึกษาต้องคำนึงถึงลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม

๒. การประกันการใช้ผลผลิตจากประชาชน ผลผลิตจะต้องเป็นที่ยอมรับจากประชาชนในการใช้และประโยชน์ที่ได้รับ

๓. การเงินและการบัญชี หมายถึง การบริหารการศึกษายังเกี่ยวข้องกับการใช้ จ่ายเงินสำหรับการดำเนินงาน ในการดำเนินงานกิจกรรมเครื่องมือทางการศึกษา

๔. บุคลากร คือ การกำหนดกรอบและการทำงานในการสรรหาบุคคลและ การดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือ ขวัญที่ดีและความซื่อสัตย์ต่อองค์การ

๕. การประสานงาน เป็นกิจกรรมที่สำคัญของการบริหารการศึกษา เพราะเป็น การประกันถึงความสัมพันธ์ภายในที่ใกล้ชิด และการผสมผสานกิจกรรมทั้งหมดขององค์การ

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา คือ การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งเป็นการดำเนินการของกลุ่มบุคคล ตามวิถีทางที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มี คุณภาพมากที่สุดและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านความรู้ ความสามารถ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี

๒.๑.๓ กระบวนการบริหารการศึกษา

สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ ได้เสนอ กระบวนการบริหารการศึกษาของเดมมิง (Deming) สำหรับผู้บริหารและครูในยุคโลกาภิวัตน์ ควรรู้จักและทำความเข้าใจกับวงจร PDCA เพื่อ ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาดังต่อไปนี้^{๒๗}

๑. การวางแผน (Plan) การดำเนินการใดๆ ต้องมีการวางแผน ครูต้องมีการวางแผนการเรียนการสอน ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการบริหารการศึกษา การวางแผนขึ้นอยู่กับว่า บุคคลนั้นเป็นผู้บริหารระดับใด หากเป็นผู้บริหารระดับหน่วยบังคับบัญชาของโรงเรียน ก็ต้อง

^{๒๖} ชาญชัย อาจิณสมภาร, *ศัพท์การบริหารการศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : ดันอ้อแกรมมี, ๒๕๔๐), หน้า ๓๘-๓๙.

^{๒๗} สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ, *การพัฒนาการศึกษาด้วยกระบวนการ PDCA*, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิศศศิสฤกษ์วิวงศ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑-๑๓.

วางแผนพัฒนาการศึกษาในภาพรวมของหน่วยงาน หากเป็นผู้บริหารโรงเรียนก็ต้องวางแผนการบริหารการศึกษาของโรงเรียน

ขั้นตอนการวางแผน ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยละเอียดรอบคอบ เพื่อให้แผนที่วางไว้สมบูรณ์และดีที่สุด ถ้าการวางแผนดี มีประสิทธิภาพแล้ว จะทำให้การดำเนินกิจกรรมประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒. การปฏิบัติ (DO) เมื่อวางแผนเสร็จแล้วต้องนำไปสู่การปฏิบัติ โดยดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ ไม่ใช่วางแผนไว้ก็อยู่เฉยๆ แต่ไปทำอีกอย่าง เช่น ครูวางแผนการเรียนการสอนเพียงเป็นการทำหน้าที่เพื่อส่งให้ผู้สอนตรวจเป็นหลักฐานว่าได้ทำหน้าที่ของความเป็นครูครบแล้ว แต่เวลาสอนกับสอนอีกอย่าง ไม่สอนตามแผนที่วางไว้ ก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ

๓. ตรวจสอบ (Check) ในระหว่างการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อยู่นั้น ต้องมีการตรวจสอบหรือประเมินควบคู่กันไป เพื่อวิเคราะห์ผลว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่ หรือยังมีปัญหาข้อบกพร่องอย่างไร

๔. การปรับปรุงแก้ไข (Action) เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรค ต้องวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นหรือหากประสบผลสำเร็จก็วางแผนปรับปรุงให้ได้ผลดียิ่งขึ้นเรื่อยๆ

ดังนั้น วงจร PDCA จึงเป็นวงจรการพัฒนาที่หมุนให้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ไม่หยุดนิ่งองค์กรใดหยุดหมุนวงจร PDCA ก็เปรียบเสมือนกับคนที่หมดลมหายใจ เพราะฉะนั้น วงจร PDCA จึงเหมาะสมกับการนำมาพัฒนาองค์กรการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้องค์กรศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเทียบทันกับนานาประเทศ

ฟาโยล (Fayol) ได้เสนอ กระบวนการบริหารการศึกษาที่ได้รับผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสำหรับผู้บริหารไว้ ๕ ประการคือ^{๒๕}

๑. การวางแผน (Planning)
๒. การจัดองค์กร (Organizing)
๓. การบังคับบัญชา (Commanding)
๔. การประสานงาน (Coordinating)
๕. การควบคุมงาน (Controlling)

^{๒๕}Fayol, Henri, **General and Industrial Management**, (London : Pitman, 1949), P. 56.

เซียร์ส (Sears) ได้เสนอกระบวนการการบริหารสำหรับผู้บริหาร ๕ ประการคือ^{๓๐}

๑. การวางแผน (Planning)
๒. การจัดองค์กร (Organizing)
๓. การมอบหมายงานหรือการวินิจฉัยสั่งการ (Directing)
๔. การประสานงาน (Coordinating)
๕. การควบคุมงาน (Controlling)

เกรก (Gregg) ได้เสนอกระบวนการบริหารการศึกษาสำหรับผู้บริหารไว้ ๗ ประการคือ^{๓๑}

๑. การตัดสินใจ (Decision – Making)
๒. การวางแผน (Planning)
๓. การจัดองค์กร (Organizing)
๔. การติดต่อสื่อสาร (Communicating)
๕. การใช้อิทธิพล (Influencing)
๖. การประสานงาน (Coordinating)
๗. การประเมินผลงาน (Evaluating)

แคมป์เบลล์ และคณะ (Campbell and Others) ได้เสนอ กระบวนการบริหารการศึกษาสำหรับผู้บริหารไว้ ๕ ประการ คือ^{๓๒}

๑. การตัดสินใจ (Decision – Making)
๒. การวางโครงการ (Programming)
๓. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulating)
๔. การประสานงาน (Coordinationg)
๕. การประเมินผล (Appraising)

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารการศึกษา พบว่า มีความคล้ายคลึงกัน และมีลักษณะกระบวนการบริหารการศึกษาใกล้เคียงกันมาก ซึ่งประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การปฏิบัติงาน การตรวจสอบและการปรับปรุงผลการดำเนินงาน

^{๓๐}Sear, Jesse B., **The Nature of Administrative Process**, (New York : McGraw-Hill Book Company, 1959), P.205.

^{๓๑}Gregg, Russell T., “The Administrative Process” **Administrative Behaviour in Education**, (New York : Harper, 1957), p.69.

^{๓๒}Campbell, Ronakd F. and Others. **Introduction to Education Administration**, 5th ed. (Bostom : Allyn and Bacon, London : Pitman, 1978,), p 221.

นำมาใช้เป็นขั้นตอนและเป็นแบบแผนในการบริหารการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๒.๑.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

วิลเลียม อูชิ (William Ouchi) ได้กล่าวทฤษฎีของการบริหาร คือ ทฤษฎี Z โดยหลังจาก การศึกษาการบริหารของธุรกิจญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา และได้ทำการประสมประสานกัน โดยมี แนวคิดด้านการบริหาร ดังนี้^{๓๓}

๑. การจ้างงานระยะยาว
๒. การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์
๓. ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล
๔. การประเมินและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป
๕. การควบคุมในตัวเองไม่เป็นทางการ โดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ
๖. เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง
๗. มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว

เฮนรี ฟาโยล์ (Henri Fayol) ได้เสนอทฤษฎีการบริหาร โดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุก ชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ คือ^{๓๔}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางการทำงานในอนาคต
๒. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารจำต้องจัดให้มีโครงการของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของและตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จ
๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งงานต่างๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้สำเร็จผลด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็น

^{๓๓}William Ouchi, **Organization and Management**, (Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971), pp.283.

^{๓๔}Price, Alan, **Human Resource Management**, In a Business Context, 2 edition (London : Thomson Learning, 2004), p. 110.

ตัวอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจคนงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานและองค์การที่มีอยู่ รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด ทั้งขึ้นและลง นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมิน โครงสร้างขององค์การและผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วย หากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ถ้าผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดหมายเดียวกัน

๕. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับผลที่ได้วางไว้แล้ว

গুলิก และเออร์วิก (Gulick L. and Urwick J.) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารนั้น ต้องประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ หรือที่เรียกย่อๆว่า “POSDCORB model” ซึ่งอธิบายตามความหมายได้ดังนี้^{๓๕}

๑. การวางแผน (P=Planning) หมายถึง การจัดวาง โครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า ว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทำอย่างไร

๒. การจัดการองค์การ (O=Organizing) หมายถึง การจัดหน่วยงาน กำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การจัดสายงานตำแหน่งต่างๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

๓. การจัดหาบุคคล (S=Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคล เป็นการบริหารงานทางด้านบุคคล อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

๔. การอำนวยการ (D=Directing) หมายถึง การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการ หน่วยงานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๕. การประสานงาน (Co=Coordinating) หมายถึง การประสานงานกิจการด้านต่างๆ ของหน่วยงาน ให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๖. การรายงาน (R=Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงาน ให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงาน ได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าเพียงใด

^{๓๕}L.Gulick and J. Urwick, **Papers on the Science of Administration**, (New York : Institute of Public Administration, 1973), pp.18-19.

๓. การงบประมาณ (B=Budgeting) หมายถึง การจัดทำงานงบประมาณ บัญชีการใช้
จ่ายเงิน การควบคุมและการตรวจสอบด้านการเงิน

เทเลอร์ (Taylor) บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารซึ่งพื้นฐานอยู่
ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ^{๒๖}

๑. ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีการที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละ
อย่างต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุด ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จรวดเร็วไปโดยคิดตาม
วัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดการเอาไว้โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็น
วิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิต
ทั้งหมด

๒. ต้องมีการคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่า
ของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการ
ทำงานที่ถูกวิธีด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มี
คุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณา
คนงานนั้น คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีการทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงาน
ทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่จะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีจะช่วยให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้น

๔. การประสานงานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน ฝ่าย
บริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่
โดยตรงโดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นของคนงานเท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารนั้น ผู้บริหารจะต้องมี
ความคิดที่จะพัฒนาตนเองในการบริหารงานวิชาการด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อ ด้าน
การจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการวัดผลประเมินผล ในการเรียนการสอน พัฒนาคู่มือให้มีการฝึกอบรม
ให้มีทฤษฎีใหม่ๆ เข้ามาในการเรียนการสอนให้มากที่สุด

^{๒๖}เทเลอร์ อังโน ชงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๓-๔๘.

๒.๑.๕ ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

ฉัตรชัย อรุณนันท์ ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้^{๓๖}

๑. การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ได้แก่ กลุ่มการใช้หลักสูตร ตลอดจนเอกสารต่างๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน
๒. การประเมินการศึกษา และการรายงานผลการศึกษา เป็นการตรวจสอบดูว่านักเรียนได้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ได้แก่ การรายงานผลการเรียนและการประเมินผล
๓. การบริการวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ได้แก่ การให้บริการห้องสมุดโรงเรียน การบริการด้านโสตทัศนูปกรณ์
๔. การนิเทศการสอน ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญทำให้การสอนของครูภายในโรงเรียนมีคุณภาพยิ่งขึ้น
๕. งานด้านเกี่ยวกับบุคลากรการสอน เช่น การทำทะเบียนประวัติ และระเบียบเกี่ยวกับตัวครู

บันลือ พฤกษ์วัน^{๓๗} ได้จำแนกงานด้านวิชาการไว้ว่า งานวิชาการประกอบด้วย

๑. งานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง ได้แก่
 - ๑) การรับเด็กเข้าเรียน
 - ๒) การจัดครูเข้าประจำชั้น
 - ๓) การจัดตารางสอน
 - ๔) การเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน
 - ๕) การจัดบริการด้านหลักสูตร เช่น โครงการสอน ประมวลการสอน
- แบบเรียนระเบียบวิธีวัดผล
- ๖) การจัดบริการห้องสมุด ตำรา หนังสืออ้างอิง ทั้งครูและนักเรียน
- ๗) การจัดบริการสำหรับวัสดุอุปกรณ์การสอน
- ๘) การจัดทำโครงการวัดผลการศึกษาไว้ตลอดปี
๒. การจัดบริการอื่นเสริมการเรียนการสอน
 - ๑) การจัดบริการแนะแนว

^{๓๖}ฉัตรชัย อรุณนันท์, หลักการบริหารโรงเรียน, (พินิจโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, ๒๕๒๔), หน้า ๑๔๘.

^{๓๗}บันลือ พฤกษ์วัน, การประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๕), หน้า ๑๕๕-๑๕๖.

- ๒) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของแผนกวิชา หรือแบบหมวดวิชาต่างๆ
- ๓) กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด
- ๔) การจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณี
- ๕) การจัดกิจกรรมกีฬา และอื่นๆ

๓. งานด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดสายงานตามหมวดหมู่ และความถนัดของครู เช่น ครูหัวหน้าฝ่าย ครูหัวหน้าหมวดวิชาต่างๆ ครูธุรการ ครูฝ่ายปกครอง รวมทั้งการจัดครูเข้าประจำชั้นเรียน

พนัส หันนาคินทร์ กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนได้แก่^{๓๕}

- ๑. งานด้านเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ การจัดหาครูมาสอน การมอบหมายงานต่างๆ การสร้างขวัญและกำลังใจ การพัฒนาตัวครู การนิเทศ การพิจารณาความดีความชอบ
- ๒. งานด้านเกี่ยวกับตัวนักเรียน ได้แก่ การแบ่งกลุ่มนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนทางวิชาการ การบริการต่างๆ การสอนซ่อมเสริม การติดต่อผู้ปกครอง
- ๓. งานด้านการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน ได้แก่ การใช้หลักสูตร และการประเมินผลนักเรียนและอื่นๆ เป็นต้น
- ๔. งานด้านจัดหาเครื่องอุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ การจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ จัดหาเจ้าหน้าที่เพื่อบริการด้านนี้แก่ครู การสร้างมาตรการการเก็บรักษาและการนำไปใช้ให้เกิดผล
- ๕. งานด้านเกี่ยวกับบุคลากรการสอน เช่น การทำทะเบียนประวัติ และระเบียบเกี่ยวกับตัวครู

อำภา บุญช่วย ได้กล่าวถึง งานวิชาการเป็นตัวกำหนด หรือตัวที่จะจัดงานของโรงเรียน ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของโรงเรียน และที่สำคัญที่สุด คือ เมื่อไม่มีงานวิชาการแล้วก็จะไม่มี การเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียนจึงควรจัดสิ่งต่างๆ ให้สมดุล เกื้อกูล ส่งเสริมแก่กันและกัน และที่สำคัญคือ^{๓๖} “ไม่เน้นงานด้านอื่นๆ เพียงด้านเดียวหรือหลายด้าน จน ละเลยงานวิชาการ ทั้งนี้เพราะข้อผูกพันของโรงเรียนที่มีต่อสังคม ก็คือ การให้การศึกษแก่เด็กให้มี คุณภาพ โดยการจัดการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพโรงเรียนใดจะมีมาตรฐานเพียงใด คงไม่เป็น

^{๓๕} พนัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๖๒.

^{๓๖} อำภา บุญช่วย, การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์, ๒๕๓๓), หน้า ๓๘๔.

เฉพาะด้านบริเวณอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ เท่านั้น แต่ต้องรวมถึงงานด้านอื่นๆ โดยเฉพาะผลงานทางด้านวิชาการเป็นสำคัญ

พิชัย เสงี่ยมจิตต์^{๔๑} ได้ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้^{๔๑}

๑. การบริหารวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบตามกระบวนการบริหาร ในการจัดกิจกรรมพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

๒. การบริหารวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจที่มีอยู่ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

๓. การบริหารวิชาการ หมายถึง ศิลปะในการดำเนินกิจกรรมพัฒนา หรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยังได้กล่าวถึง ด้านการใช้เวลาในการบริหารงานและการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยแยกงานออกเป็น ๗ ประเภท ได้แก่^{๔๒}

๑. การบริหารงานวิชาการ ร้อยละ ๔๐
๒. งานบริหารบุคลากร ได้แก่ ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ร้อยละ ๒๐
๓. งานบริหารกิจการนักเรียน ร้อยละ ๒๐
๔. งานบริหารการเงิน ร้อยละ ๕
๕. งานบริหารอาคารสถานที่ ร้อยละ ๕
๖. งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน ร้อยละ ๕
๗. งานบริหารทั่วไป ร้อยละ ๕

กัญญา สาร ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า เป็นกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพ การอบรมจรรยา

^{๔๑}พิชัย เสงี่ยมจิตต์, ขอบข่ายงานวิชาการ ในเอกสารการสอนการบริหารงานวิชาการ, (อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๑), หน้า ๒.

^{๔๒}ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดีจำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑.

ความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถพอที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพได้อย่างมีความสุข ความพอใจ ช่วยเหลือเผื่อแผ่เพื่อนบ้านและสังคมพอสมควร^{๔๓}

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้^{๔๔}

๑. เป็นตัวกำหนดปริมาณงานของโรงเรียน เพราะงานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน ดังนั้นเมื่อโรงเรียนมีปริมาณงานวิชาการมาก ปริมาณงานด้านอื่นๆ ก็ย่อมมีมากด้วย

๒. เป็นตัวกำหนดนโยบายในการบริหารงานโรงเรียน การจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียน ทั้งในรูปของงบประมาณหรือวัสดุครุภัณฑ์จะให้ตามสัดส่วนของปริมาณงานที่โรงเรียนมีอยู่ โรงเรียนใดที่มีปริมาณมากก็ย่อมได้รับการจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรมาก งานวิชาการจึงเปรียบเสมือนเครื่องกำหนดทรัพยากรให้แก่โรงเรียน ทั้งในด้านปริมาณ และประเภทของทรัพยากร

๓. เป็นเครื่องตัดสินคุณภาพของโรงเรียน การพิจารณาตัดสินคุณภาพของโรงเรียนด้านหนึ่งก็คือ การพิจารณาตัดสินโดยอาศัยผลงานทางวิชาการของโรงเรียน โดยดูจากวิธีการและผลผลิตระบบงานวิชาการ อันได้แก่ วิธีการสอนของครู การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และผลสำเร็จของนักเรียนทั้งในด้านผลการสอบ ความสามารถในการทำงานและจรยา ความประพฤติ สิ่งเหล่านี้จะเป็นเสมือนตัวแทนทำให้ผู้เกี่ยวข้องวัดถึงคุณภาพของการจัดงานวิชาการของโรงเรียน ทั้งในด้านความสำเร็จ และทิศทางของการบริหาร สำหรับความหมายของการบริหารงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาจะครอบคลุมงานเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน การจัดหาสื่อการเรียนการสอน การนิเทศ รวมทั้งการวัดและประเมินผล^{๔๕}

กมล ภูประเสริฐ ได้ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดในการกิจของสถานศึกษา ซึ่งคุณภาพการศึกษาที่คาดหวัง คือ คุณสมบัติอันถึงพึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ได้แก่ ความรู้

^{๔๓} ภิญ โฉม สาทร, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๒๓๒.

^{๔๔} มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ หน่วยที่ ๕-๑๕, (กรุงเทพมหานคร : ชวนการพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๑๖๐.

^{๔๕} สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ ๓ งานบริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช, ๒๕๒๕), หน้า ๑๕.

ความเข้าใจ ความคิด ทักษะ ความสามารถ สุขภาพกาย สุขภาพจิต และคุณลักษณะในด้าน บุคลิกภาพ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม^{๔๖}

กิติมา ปรีดีดิลก ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ ทุกชนิดในโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ เพราะหน้าที่ของ โรงเรียนทุกแห่ง คือ การให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ผู้เรียน โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ มีการทำงานร่วมกับครู ให้คำแนะนำและประสานงาน ให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๗}

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ความหมายการบริหารงาน วิชาการไว้ว่า การบริหาร การปรับปรุงพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้เกิดผลดี สอดคล้อง กับจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา^{๔๘}

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานแบบศิลปะในการวางแผนเพื่อให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้าน นิเทศภายในภายนอก ด้านการวัดผลและประเมินผลของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์กับผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียนนอกโรงเรียนให้มีคุณภาพระดับสังคม

๒.๑.๖ ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

กมล ภูประเสริฐ ได้กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นการพัฒนา ผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามที่คาดหวัง ประกอบด้วยงานหลายๆ ด้าน ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน งานเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลการเรียนตาม สภาพจริง ไม่นับการใช้ข้อสอบเพียงอย่างเดียว^{๔๙}

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญของการ บริหารงานวิชาการไว้ว่า งานที่ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาต้องดำเนินการในโรงเรียน มีอยู่ ๖ งาน งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด ส่วนงานอื่นๆ เป็นงานที่สนับสนุนให้การดำเนินงาน

^{๔๖} กมล ภูประเสริฐ, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : เทธิทปส์, ๒๕๔๕), หน้า ๕-๖.

^{๔๗} กิติมา ปรีดีดิลก, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : อักษราพิพัฒน์ จำกัด, ๒๕๓๒), หน้า ๔๗.

^{๔๘} สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การพัฒนาโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๑), หน้า ๘๔.

^{๔๙} กมล ภูประเสริฐ, แนวทางการพัฒนางานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา, ปฏิรูปการศึกษานโยบายสู่ การปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๕), หน้า ๖.

วิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวคือ โรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรได้^{๕๐}

อุทัย บุญประเสริฐ ได้กล่าว การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ^{๕๑}

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการนั้น เป็นหัวใจหลักของการบริหาร ผู้บริหารจะต้องเข้าใจเอาใจและใส่ใจในการทำงานให้มากที่สุด เป็นหลักสำคัญของการบริหารโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนมีคุณภาพในการสอนให้มากที่สุด

๒.๑.๗ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

กมล ธิโสภา กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นการบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบ และเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ^{๕๒}

กมล ภูประเสริฐ กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึงการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดเป็นภารกิจของโรงเรียน^{๕๓}

การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการทุกอย่างในโรงเรียนเพื่อพัฒนาจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียน โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่และภารกิจโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญและสนใจการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง งานวิชาการที่ผู้บริหารต้องจัดทำได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียน ไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพถือว่างานนั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่

^{๕๐}สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, การบริหารโรงเรียนการบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖.

^{๕๑}อุทัย บุญประเสริฐ, หลักการและแนวทางการจัดการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๔.

^{๕๒}กมล ธิโสภา, การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไทยในปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, ๒๕๒๕), หน้า ๘๒.

^{๕๓}กมล ภูประเสริฐ, การบริหารวิชาการในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ทิปพับลิเคชั่น, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

ของผู้บริหารในด้านวิชาการ ขอบข่ายของงานวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดออกเป็น ๑๒ งาน ดังนี้^{๕๔}

๑. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทยพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

๑) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ. ๒๕๔๔ สาระแกนกลางกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสถานภาพปัญหาและความต้องการของสังคมชุมชนและท้องถิ่น

๒) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานะภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

๔) นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

๕) นิเทศการใช้หลักสูตร

๖) ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

๗) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

จากแนวการปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดหาคู่มือ แนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มาบริการแก่ครู ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นิเทศการใช้หลักสูตร ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตร

^{๕๔} กระทรวงศึกษาธิการ, การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒.

อย่างต่อเนื่อง และดำเนินการตามวัตถุประสงค์เป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๒. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของบุคลากรทางการศึกษา ชเนศ ขำเกิด^{๔๕} ได้กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่า ความสำคัญของการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่ตัวเนื้อหาแต่อยู่กระบวนการเรียนรู้ (Process) เป็นการเรียนรู้วิธีที่เรียน (Learn how to learn) และคุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่เป็นผลผลิตจากกระบวนการดังกล่าว คือ การเป็นบุคคลที่มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นระบบมีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการสื่อสาร มีทักษะในการแก้ปัญหาได้ในทุกสถานการณ์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงแนวการปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

๑) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสาน ความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำแนกขอบข่ายการบริหารวิชาการและลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ๑๕ ประการ คือ^{๔๖}

๑. การวางแผนการบริหารวิชาการ
๒. การวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
๓. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
๔. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
๕. การพัฒนาคุณภาพครู

^{๔๕}ชเนศ ขำเกิด, การประเมินผลการฝึกอบรมตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก, วารสารวิชาการฉบับเดือนกุมภาพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : ขบวนการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๘.

^{๔๖}สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, มาตรฐานการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สืบสานพุทธศาสน์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๐.

๖. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
๗. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
๘. การจัดหาสื่อเอกสารและสิ่งพิมพ์
๙. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
๑๐. การนิเทศการศึกษา
๑๑. การแนะแนวการศึกษา
๑๒. การทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
๑๓. การเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ

สถาบันอื่น

๑๔. การส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและ

สถาบันอื่น

๑๕. การติดตาม ตรวจสอบ วัดผล ประเมินผลการบริหารงานวิชาการ การนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุง

กมล ชิโสภา จำแนกขอบข่ายการบริหารวิชาการและลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ ๗ ประการ คือ^{๕๗}

๑. การพัฒนาหลักสูตร
๒. การจัดแผนการเรียน
๓. การจัดตารางเรียน
๔. การจัดครูเข้าสอน
๕. การจัดกลุ่มการเรียน
๖. การจัดสอนซ่อมเสริม
๗. การประเมินผลการเรียน

กรมสามัญศึกษา จำแนกขอบข่ายการบริหารวิชาการและลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ ๕ ประการ คือ^{๕๘}

๑. การทำแผนบริหารวิชาการ
๒. การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ
๓. การจัดกลุ่มการเรียน

^{๕๗} กมล ชิโสภา, การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไทยในปัจจุบัน, หน้า ๘๒.

^{๕๘} กรมสามัญศึกษา, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒..

๔. การจัดตารางสอน
๕. การจัดครูสอนแทน
๖. การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน
๗. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
๘. การจัดกิจกรรมสร้างเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
๙. การวัดผลประเมินผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารเป็นการวางแผนการบริหาร วิชาการ การวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยค้นคว้า การตรวจเยี่ยมและการนิเทศ การปรับปรุงการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผล การเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ ชุมชน องค์กร การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและการสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครั องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบ การวัดผลประเมินผลการบริหารงานวิชาการ การนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุง

๒.๑.๘ กระบวนการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการนั้น สามารถนำกระบวนการทางบริหารมาใช้เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ เช่น การนำกระบวนการบริหาร^{๕๕}ที่แบ่งกระบวนการบริหารไว้ ๕ ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การสั่งการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) การบริหาร^{๖๐} ที่แบ่งกระบวนการบริหารละเอียดมากขึ้นเป็น ๗ ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และงบประมาณ (Budgeting)

กิติมา ปรีดีดิลลและปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาจากหลักการบริหารงานวิชาการ สามารถแบ่งขั้นตอนของกระบวนการบริหารงานวิชาการเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้^{๖๑}

^{๕๕} สมคิด บางโม, องค์กรและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์ดี, ๒๕๓๘), หน้า ๒๕.

^{๖๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๕.

^{๖๑} กิติมา ปรีดีดิลลและปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : สหมิตรออฟเซต, ๒๕๔๐), หน้า ๑๕-๒๐.

๑. ขั้นวางแผนก่อนการดำเนินงาน ผู้บริหารจำเป็นต้องวางแผนด้านวิชาการเอาไว้โดยกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน การจัดระบบงาน การกำหนดวิธีการจัดบุคลากร จัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงาน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานดำเนินไปตามเป้าหมายและขั้นตอนของแผนที่วางไว้ โดยให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย

๒. ขั้นการจัดดำเนินการ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ควบคุมดูแลให้มีการจัดทำแผนการสอนในแต่ละวิชา เพื่อเป็นแนวทางในการสอนของครู เป็นการนำหลักสูตรหรือแผนงานลงสู่การปฏิบัติการสอนดังกล่าวแล้ว

งานที่เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดโครงการสอนซ่อมเสริม โครงการส่งเสริมเด็กเรียนดี มีการจัดชุมนุมต่างๆ ลูกเสือและเนตรนารี มีการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ตลอดจนปัญหาต่างๆ จัดให้มีห้องสมุด โรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้า งานที่เกี่ยวกับบริหาร ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมให้มีการบริการเกี่ยวกับสื่อการสอนเพื่อช่วยเหลือครูในการสอนและอุปกรณ์ต่างๆ มีการจัดรวบรวมเอกสารการสอนคู่มือครูเพื่อช่วยครูทำการสอน

๓. ขั้นส่งเสริมและควบคุมงานด้านวิชาการ ผู้บริหารจะต้องติดตามและควบคุมงานวิชาการให้ได้มาตรฐาน

๑) สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการ นั่นคือ กำหนดจุดมุ่งหมายและนโยบายที่เหมาะสมกับโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการนักเรียนกับจุดมุ่งหมายของโรงเรียน จัดหน่วยงานให้สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีความรับผิดชอบทางวิชาการจัดสรรเวลาและสถานที่ให้แก่กิจกรรมการเรียนการสอน จัดสรรวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ติดต่อสื่อสารกับชุมชนเพื่อได้ทราบความต้องการของชุมชนและจัดวางเป้าหมายได้ถูกต้อง นอกจากนี้ ยังต้องมีการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนด้วย

๒) ส่งเสริมงานวิชาการและจัดบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารควรสนับสนุนที่จะให้การปฏิบัติงานด้านวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ การจัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการ จัดทำหนังสือหรือวารสารเพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ส่งเสริมให้ครูมีความรู้และวุฒิสูงขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการมีดังนี้ ขั้นวางแผนก่อนการดำเนินการ ขั้นการจัดดำเนินการ และขั้นส่งเสริมและควบคุมงานด้านวิชาการ

๒.๒ หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

๒.๒.๑ หลักสูตรในการวางแผนการเรียนการสอน

ชูศรี สุวรรณโชติ ได้กล่าวถึง หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ผู้สอนสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองให้เป็น มวลมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนที่มีคุณภาพในอนาคต ตามเจตนารมณ์ของหลักการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน^{๖๒}

อมรา เล็กเริงสินธุ์ ได้กล่าวถึง หลักสูตร หมายถึง สิ่ง ๕ ประการต่อไปนี้^{๖๓}

๑. รายวิชาที่ใช้สอน
๒. มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน
๓. แผนงานหรือโครงการซึ่งเป็นข้อกำหนดในการจัดการศึกษา
๔. กิจกรรมการเรียนการสอน
๕. สื่อกลางในการนำผู้เรียนไปส่งจดหมายปลายทาง

ธำรง บัวศรี ได้กล่าวถึง หลักสูตร หมายถึง แผนที่ใช้ออกแบบจัดขึ้นเพื่อแสดงถึง จุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละ โปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ ผู้เรียนมีพัฒนาการ ในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้^{๖๔}

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึง การวางแผน หมายถึง การพิจารณา และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่พึงประสงค์ ซึ่งรวมถึงการกำหนดการเลือกแนวทางปฏิบัติรายละเอียดของขั้นตอน การทำงานอย่างมีระบบที่สะดวกแก่การปฏิบัติซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหลักการและความสำคัญของการ วางแผน ประกอบด้วย^{๖๕}

^{๖๒}ชูศรี สุวรรณโชติ, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๔), หน้า ๔๑.

^{๖๓}อมรา เล็กเริงสินธุ์, หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๐), หน้า ๕.

^{๖๔}ธำรง บัวศรี, ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : เอรวันการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๖.

^{๖๕}สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ ๕ งานบริหาร โรงเรียน การบริหารงานวิชาการ, หน้า ๑๓.

๑. การวางแผนเป็นการเตรียมการเพื่อผลที่ต้องการในอนาคต
๒. การวางแผนเป็นกระบวนการ ประกอบด้วยขั้นตอนที่จำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุถึงความสำเร็จที่ตั้งไว้
๓. การวางแผนต้องอาศัยหลักการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ เพื่อเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดของแต่ละขั้นตอนการวางแผน
๔. การวางแผนควรให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมมากที่สุด
๕. การวางแผนต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ชัดเจน

กิติมา ปรีดีดิถก ได้เสนอขั้นตอนของการวางแผนงานวิชาการที่ผู้บริหารควรจะได้ปฏิบัติ ดังนี้^{๖๖}

๑. ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมกันทำแผนงานวิชาการของโรงเรียน เช่น ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้าสายวิชา และครูผู้สอน เพื่อแผนงานจะได้เป็นแผนที่มีความคิดกว้างขวาง

๒. จัดแบ่งงานด้านวิชาการออกเป็นด้านๆ ตามภาระหน้าที่งานวิชาการของโรงเรียน เช่น งานหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริการสื่อการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล เป็นต้น

๓. จัดวางแผนปฏิบัติเกี่ยวกับภาระหน้าที่ทางด้านวิชาการในแต่ละเรื่อง โดยอาจจัดแบ่ง ดังนี้

๑) ภาระหน้าที่ที่เคยปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ซึ่งหมายถึง งานที่จำเป็นต้องทำและปฏิบัติกันอยู่ อาจจะนำมาพิจารณาว่าต้องทำอะไรในปีต่อไป หรือคราวต่อไป จะปรับปรุงลดหรือเพิ่มอะไรบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสิ่งที่ต้องเตรียมหามาล่วงหน้าไม่ว่าจะเป็นคน เงิน อุปกรณ์ ทรัพยากร ฯลฯ จะได้มาอย่างไร

๒) ภาระหน้าที่ใหม่ที่คิดขึ้นหรือขยายงานให้กว้างขวางขึ้น จะมีอะไรและเป็นอย่างไร การคิดริเริ่มทำงานใหม่ๆ นอกเหนือจากงานประจำ เป็นคุณสมบัติหนึ่งของผู้บริหารอยู่แล้ว โรงเรียนน่าจะมีส่วนหรือโครงการทางวิชาการเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะได้ช่วยในการดำเนินงานของโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานใหม่ควรมีลักษณะแตกต่างไปจากงานที่เป็นอยู่เดิม และสอดคล้องกับแนวนโยบายของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายทางด้านวิชาการของโรงเรียน

๔. จัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานของแต่ละงานไว้อย่างละเอียด อาจจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานทำแผนการทำงาน โดยใช้เทคนิค PERT และ CPM อย่างไรก็ตามแผนงานวิชาการถือว่ามีความสำคัญต่องานวิชาการเป็นอย่างยิ่ง การมีแผนงานกำหนดขึ้นไว้ เปรียบเสมือนได้กระทำ

^{๖๖} กิติมา ปรีดีดิถก, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, หน้า ๕๘-๕๙.

งานเสร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง แผนงานนี้จะช่วยชี้ช่องทางการปฏิบัติงาน ช่วยติดตามงานและควบคุมการทำงานอีกทอดหนึ่ง กระบวนการบริหารงานวิชาการจะสิ้นสุดลงอย่างสมบูรณ์ต่อเมื่อผู้บริหารจะต้องทำการประเมินผลงานหลักจนสิ้นสุดการนำไปปฏิบัติแล้ว

๒.๒.๒ หลักการใช้สื่อการเรียนการสอน

เรื่องวิทย์ นนทะภาและคณะ ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดตลอดจนทักษะต่างๆ ไปยังผู้เรียนซึ่งถ้าพิจารณาตามข้อความดังกล่าว สื่อการเรียนการสอน จึงหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่าง ที่แทรกอยู่ระหว่างความรู้ ความคิด ทักษะกับผู้เรียน เช่นบุคคล วัสดุ แสง อากาศ ฯลฯ^{๖๓}

อำภา บุญช่วย ยังได้เพิ่มเติมความหมายของสื่อวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้อีก ได้แก่^{๖๔}

๑. หลักสูตร แม่บท ได้แก่ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๓๓) ซึ่งได้ระบุหลักการ โครงสร้าง จุดหมาย และแนวทางดำเนินการไว้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน หรือศึกษานิเทศก์ ต้องทำความเข้าใจเพื่อนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง

๒. คู่มือและแผนการสอน ซึ่งจะเป็นเอกสารที่เป็นแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือการวัดผลและประเมินผล แผนการสอนของกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ เป็นต้น

๓. หนังสือสำหรับนักเรียนซึ่งนับว่าเป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่ง ประกอบด้วย หนังสือเรียน หนังสือแบบฝึกหัด หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ้างอิง เป็นต้น

๔. สื่อการเรียนต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูใช้ประกอบการเรียนการสอนให้เร้าความสนใจให้อธิบายประกอบเนื้อหา ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ เช่น สื่อประเภทวิธีการ เทคนิคการสอน วัสดุ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ประกอบการสอน เป็นต้น

^{๖๓}เรื่องวิทย์ นนทะภาและคณะ, “เอกสารประกอบการสอน วิชาเลือกและเทคโนโลยีการสอนหลักสูตร”ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน, ๒๕๔๐, หน้า ๓๘.

^{๖๔}อำภา บุญช่วย, การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน, หน้า ๕๕.

เรื่องวิทยุ นนทภา และ คณะ จำแนกสื่อการเรียนการสอนตามคุณสมบัติแตกต่างกัน
ของสื่อเป็น ๗ ประเภท คือ^{๖๕}

๑. สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media)
๒. แผ่นโปร่งใส (Overhead Transparencies)
๓. การบันทึกเสียง (Audiotape Recording)
๔. สไลด์และฟิล์มสตริป (Slide Series Filmstrips)
๕. สื่อภาพประสม (Multi - image Presentations) เช่น สไลด์มัลติวิชั่น
๖. เทปและแผ่นบันทึกภาพ (Videotape Recording and Audiodiscs)
๗. สื่อปฏิสัมพันธ์ (Interactive Learning Media) เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์

ศุวิมล วัชรากย์ ได้กล่าวว่าในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์
ต่อไปนี้^{๖๖}

๑. สำรวจสถานการณ์ก่อนว่า การสอนครั้งนั้นๆ ต้องการอะไร เช่น ขั้บรถ
ต้องการทักษะ เป็นต้น
๒. เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียนถูกต้องตรงกับความเป็นจริง หรือ
ความจำเป็นที่จะต้องมีความใกล้เคียงกับของจริงของสื่อเพียงไร
๓. เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์และการเสนอเนื้อหา เช่น เนื้อหาประเภท
ใด ควรใช้สื่อคำพูด ควรใช้สื่อภาพ ฯลฯ
๔. เหมาะสมกับกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อการเรียนการสอน
ควรพิจารณาว่า คุณสมบัติของสื่อประเภทใดจึงจะเหมาะสมกับกิจกรรม เช่น เราต้องการสื่อประเภท
ใดจำเป็นหรือไม่ เสียงภาพการเคลื่อนไหว ฯลฯ ต้องพิจารณาให้เหมาะสม
๕. มีลักษณะน่าสนใจ เร้าและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
๖. สื่อนั้นต้องการความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียนมากเพียงใด
๗. ประหยัดคุ้มค่ากับการลงทุนทั้งในด้านงบประมาณและเวลา
๘. วิธีการใช้ไม่ยุ่งยากใช้ง่าย สะดวกปลอดภัย
๙. ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
๑๐. ใช้แล้วควรจะสามารถสร้างทัศนคติที่ดีหรือสร้างทักษะให้แก่ผู้เรียน

^{๖๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๕.

^{๖๖} ศุวิมล วัชรากย์, “เลือกสื่อ” วารสารครุศาสตร์, อ้างใน พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญญา,
“ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์
(ป.บส.), วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๖๕.

๑๑. ในบทเรียนหนึ่งๆ ไม่ควรใช้สื่อการเรียนการสอนมากเกินไป ควรใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวถึง ส่วนผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน ได้แก่^{๑๑}

ฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

๑. ทำความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญ โดยการให้การสนับสนุน และส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน

๒. มีนโยบายวางแผนจัดโครงการผลิตและจัดหาสื่อการเรียนการสอน

๓. มีความรู้ความสามารถ ช่วยจัดและช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดบริการสื่อการเรียนการสอน

๔. จัดให้มีอาคารสถานที่งบประมาณ บุคลากรฝ่ายงานสื่อการเรียนการสอน

๕. มีการควบคุม กำกับ ดูแล การใช้ การผลิต และการบำรุงรักษาให้มีสภาพใช้การได้เสมอ

ฝ่ายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบสื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบงานด้านสื่อการเรียนการสอนโดยตรง มีหน้าที่ดังนี้

๑. ส่งเสริมสนับสนุน ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน และครูผู้สอนที่จะใช้บริการสื่อการเรียนการสอน

๒. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา โสตทัศนูปกรณ์ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสม

๓. บริการสื่อการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอนนักเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมด้านสื่อการสอนของโรงเรียน

๔. รับผิดชอบ เก็บรวบรวม ดูแล บำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

๕. ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

๖. เสนอและรับผิดชอบโครงการผลิต และจัดหาสื่อการสอน ตลอดจนประเมินผลและรายงานผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

เรื่องวิทย์ นนทะภาและคณะ ได้กล่าวถึง หลักการใช้สื่อการสอนว่าในการใช้สื่อการสอนเพื่อประกอบการเรียนการสอนให้ได้ผลนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอน

^{๑๑}ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การนิเทศการสอน, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, ๒๕๓๔), หน้า ๒๔๕.

และเครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ ดังนั้นเพื่อให้การเรียนการสอนเกิดผลดี ครูจึงควรมีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติ เป็นขั้นตอน ๔ ขั้นตอนลำดับ คือ ขั้นเลือก ขั้นเตรียมการใช้ ขั้นแสดง ขั้นติดตามการใช้^{๑๒}

ขั้นที่ ๑ การเลือกสื่อการเรียนการสอน ปัจจุบันสื่อการเรียนการสอนมีมากมาย จึงเป็นการยากที่ครูจะตัดสินใจว่าจะใช้สื่ออะไรจึงเกิดผลดีที่สุด จึงกำหนดแนวทางการพิจารณาเลือกไว้ดังนี้

ก. ความสัมพันธ์กับหลักสูตรและเนื้อหา

๑. สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้เข้าใจเนื้อหาได้ดี
๒. เหมาะสมกับระดับชั้น วุฒิภาวะและความสามารถของผู้เรียน
๓. ดึงดูดความสนใจ ทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตาม สร้างเจตคติที่ดีได้
๔. มีเนื้อหาถูกต้องแน่นอนและเป็นจริงประสบการณ์ได้ตามที่ต้องการ
๕. มีความยาวพอเหมาะไม่เสียเวลาใช้มากเกินไป
๖. ไม่ซ้ำซาก ควรเปลี่ยนแปลงสื่อบ่อยๆ
๗. เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี

ข. ความสัมพันธ์ของสื่อกับคุณภาพทางเทคนิค

๑. ส่วนประกอบมั่นคงแข็งแรงออกแบบดีทันสมัย
๒. สะดวกต่อการใช้ คือ ง่าย น้ำหนักเบาใช้ง่าย
๓. ราคาไม่แพงเกินไป
๔. มีความปลอดภัยในการใช้
๕. คุณภาพด้านเสียง ภาพ แสงสีและการเคลื่อนไหวน่าพอใจ
๖. เหมาะสมกับท้องถิ่น ซ่อมแซมได้ง่าย

ค. ความสัมพันธ์กับครูผู้ใช้

๑. ครูเข้าใจคุณลักษณะและข้อจำกัดเป็นอย่างดี
๒. ครูมีทักษะในการใช้เป็นอย่างดี
๓. ครูต้องรู้จักนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย
๔. ครูต้องรู้จักสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่มี

จะเห็นได้ว่าครูที่จะสามารถเลือกสื่อการสอนได้ดีนั้น จะต้องรู้จักสื่อการสอนต่างๆ มากมาย รู้ข้อดี ข้อจำกัดของสื่อแต่ละอย่างด้วย

^{๑๒}เรื่องวิทย์ นนทะภาและคณะ, “เอกสารประกอบการสอน วิชาเลือกและเทคโนโลยีการสอน-หลักสูตร”, ประกาศนียบัตร บัณฑิตทางการสอน, หน้า ๑๘.

ขั้นที่ ๒ การเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่คืบหน้า จำเป็นต้องมีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ในการใช้สื่อการเรียนการสอนก็เช่นเดียวกัน ครูผู้สอนเมื่อสามารถเลือกใช้สื่อการสอนตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาแล้ว ก่อนที่จะมีการใช้สื่อการสอนเหล่านั้น จำเป็นต้องมีการเตรียมการใช้สื่อการสอนเหล่านั้นเสียก่อน

ก. การเตรียมครูผู้สอน ผู้สอนต้องเตรียมแผนการล่วงหน้าไว้ดังนี้

๑. พิจารณาคคุณค่าและวัตถุประสงค์ของการเรียน
๒. พิจารณาความต้องการและความสนใจของนักเรียน
๓. พิจารณาสິงที่เป็นปัญหาในการสอนและการถ่ายทอด
๔. พิจารณาเลือกสื่อการสอนแต่ละอย่างทีแก้ปัญหาที่ดีที่สุดไว้
๕. พิจารณาวิธีใช้สื่อการสอนแต่ละอย่างทีได้ผลดี
๖. พิจารณาตรวจสอบสื่อการสอนนั้นไว้ล่วงหน้า

ข. การเตรียมผู้สอน ครูต้องเตรียมผู้เรียนโดย

๑. อธิบายให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะใช้สื่อการสอนอะไร เพื่ออะไร ทีไหน เมื่อไร

๒. อธิบายให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่า จะต้องเตรียมการมีส่วนร่วมในระหว่างการใช้สื่อการสอนอย่างไรบ้าง เช่น การคอยสังเกตหรือฟังตรงทีน่าสนใจ การค้นคว้าหาคำตอบสำหรับคำถามและเรื่องใหม่

๓. อธิบายให้ทราบว่า กิจกรรมติดตามผลมีอะไรบ้าง

ค. การเตรียมสถานที่หรือชั้นเรียนครูผู้สอนควรจะได้เตรียมสถานที่หรือห้องเรียน เพื่อให้ความสะดวกแก่การใช้สื่อการสอน โดยการแยกเตรียมดังนี้

๑. เตรียมเครื่องอำนวยความสะดวก ทีคู่ไปกับการใช้ เช่น ม่าน โต๊ะปลั๊กไฟ ฯลฯ
๒. เตรียมการจัดที่นั่ง
๓. เตรียมการควบคุมแสง
๔. เตรียมการระบายอากาศ

ขั้นที่ ๓ การแสดงสื่อการสอนในชั้นเรียน หลังจากได้เตรียมการใช้สื่อการสอนเรียบร้อยแล้ว ถึงขั้นการใช้หรือแสดงสื่อการสอนในห้องเรียนหรือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีหลักทีสำคัญ ๆ ดังนี้

๑. นำสื่อการสอนมาใช้ให้ตรงกับทีกำหนดไว้โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมด้วย
๒. ใช้ในเวลาทีเหมาะสมและทีกำหนดไว้
๓. ให้สังเกตการตอบสนองของผู้เรียนด้วย

ขั้นที่ ๔ การติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอนขั้นสุดท้ายของการนำสื่อการสอนเข้ามาใช้ในห้องเรียนขั้นตอนประเมินติดตามผล ซึ่งมีหลายวิธีด้วยกัน แล้วแต่ครูผู้สอนจะเลือกใช้ให้เหมาะสม เช่นการตอบคำถาม การอภิปราย การค้นคว้าและทำรายงานการศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ วัสดุสิ่งของที่มีอยู่ในธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นมา รวมทั้งวิธีการสอนและกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ

๒.๒.๓ หลักการใช้ห้องสมุด

ห้องสมุดนับว่ามีความสำคัญมากต่อการเรียนการสอนในสถานศึกษาเพราะเป็นศูนย์รวมของวิชาการทั้งปวง เป็นงานที่ส่งเสริมและให้บริการทางวิชาการทั้งครู และนักเรียน เป็นสถานที่ครูจะใช้ศึกษาค้นคว้าเตรียมบทเรียนเพื่อการเรียนการสอน และเป็นสถานที่ที่นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดทั้งเป็นสถานที่ปลูกฝังการรักการอ่าน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้มีหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

อุทิศ ชันติวงษ์ ได้กล่าวถึง ห้องสมุดมีความสำคัญต่อโรงเรียนมาก เพราะห้องสมุดเป็นศูนย์แห่งวิชาการทั้งปวงโดยเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา ซึ่งจัดให้มีหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ทุกสาขา สาขาวิชาในหลักสูตรตามรับการศึกษาที่ห้องสมุดโรงเรียนตั้งอยู่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา^{๓๓}

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ว่า ในด้านกิจกรรมของห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาเวลานั้น ส่วนใหญ่จะเน้นกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างสภาพการเรียนรู้ที่เด็กใช้ทั้งร่างกายและสมอง และตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตรประถมศึกษา ที่เน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น การส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการอ่าน และทัศนคติที่ดีต่อการอ่านที่สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา นอกจากนั้น กิจกรรมดังกล่าวยังส่งผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนในที่สุด การดำเนินกิจกรรม

^{๓๓}อุทิศ ชันติวงษ์, การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่, วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๑), หน้า ๔๓.

ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียน บรรณารักษ์ และครูผู้ปฏิบัติการสอน สามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่าน และการเรียนการสอนให้นักเรียน ดังนี้ คือ ^{๑๔}

๑. การเล่านิทาน
๒. การเล่าเรื่องจากหนังสือ และจากภาพ
๓. การแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับหนังสือ
๔. การแสดงหุ่น
๕. เกมการศึกษา
๖. การทายปัญหาจากหนังสือ
๗. การแสดงละคร
๘. การสาริตแนะนำหนังสือ
๙. การวาดภาพระบายสี
๑๐. การจัดนิทรรศการ
๑๑. การโต้ว่าที่
๑๒. การเสนอหนังสือ
๑๓. การใช้โทรทัศน์เพื่อการอ่าน
๑๔. ยอดนักฟัง
๑๕. เสียงสวรรค์ (ห้องสมุดเสียง)
๑๖. การอ่านหนังสือให้ฟัง
๑๗. การบริการห้องสมุดเคลื่อนที่

จากความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า งานห้องสมุด คือ แหล่งความรู้ สถานที่รวบรวมหนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มีการจัดทำหลักฐานและจัดเก็บอย่างมีระบบระเบียบ เพื่อให้บริการแก่สมาชิก ในด้านความรู้ ข่าวสาร ความบันเทิง ตลอดจนจนเป็นการเสริมสร้างเจตคติและความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ประสบการณ์ ความเพลิดเพลิน ทั้งเป็นการปลูกฝังการรู้ค่าของเวลา ความรับผิดชอบการใฝ่รู้แก่ผู้เรียน เป็นแหล่งรวมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นศูนย์วิชาการสำหรับครู และนักเรียน ใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ อาจเป็นอาคารเอกเทศ หรือห้องใดห้องหนึ่งในอาคารเรียน โดยมีครูบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ศาสตร์ หรือครูที่มีความพร้อมและเหมาะสม เป็นผู้รับผิดชอบบริหารงานและให้บริการ ผู้บริหารโรงเรียนยังจะต้องให้การสนับสนุนและเอาใจใส่เป็นพิเศษ พยายามส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใน โรงเรียนเห็นความสำคัญของ

^{๑๔}สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, คู่มือการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑), หน้า ๕.

ห้องสมุด และรู้จักใช้หนังสือสำหรับให้นักเรียนได้ค้นคว้าศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ อย่างเพียงพอ

๒.๒.๔ หลักการวัดผลและประเมินผล

วนิดา เดชนานนท์ กล่าวว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการในการกำหนด หรือหา จำนวนปริมาณอันดับแทนคุณลักษณะของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือแทนพฤติกรรม ความสามารถของ บุคคลโดยใช้เครื่องมือช่วยในการวัดผล การวัดจะอยู่ในรูปของตัวเลขหรือคะแนน หรือบรรยาย ลักษณะสิ่งนั้น ทำให้รู้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่วัดว่ามีจำนวนหรือปริมาณเท่าใด หรือมีลักษณะ อย่างไร กระดานดำยาว ๓ เมตร ๕๐ เซนติเมตร เด็กชายน้อย ได้คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ ๓๐ คะแนน เด็กหญิงแดงเขียนหนังสือตัวบรรจง ฯ^{๑๕}

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า การวัดผลเป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลข ให้กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมาย และเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏ อยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้นๆ เช่น การวัดความสามารถทางสมองด้านต่างๆ ผลที่ได้จากการวัดผลจะเป็น ตัวเลขเป็นการวัดปริมาณ^{๑๖}

อำภา บุญช่วย ได้กล่าวถึง หน้าที่ของผู้บริหารในด้านการวัดผลและประเมินผล คือ การส่งเสริมให้ครูรู้จักวิธีการวัดผลและประเมินผล นอกจากนั้นตัวผู้บริหารเองต้องมีความรู้ในเรื่อง การวัดผลและประเมินผลด้วย เพราะจะเข้าใจและสามารถแนะนำครูผู้สอนได้ ผู้บริหารจะต้องช่วย บริการและอำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างเครื่องมือวัด และ ประเมินผลต่างๆ โดยสรุปในแง่การบริหารจัดการประเมินผลการศึกษาที่มีความจำเป็น ดังนี้^{๑๗}

๑. เพื่อทราบผลการเรียนของนักเรียน ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงแก้ไขตนเองได้ ก่อนที่จะก้าวไปศึกษาบทเรียนใหม่
๒. เพื่อประโยชน์ในการเลื่อนชั้นเรียน และการจัดแบ่งนักเรียนตามความสามารถ
๓. เพื่อเป็นหลักฐานในการรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ทำให้ ผู้ปกครองรู้ความก้าวหน้าของนักเรียนในการปกครองตนเอง และช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดี ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

^{๑๕}วนิดา เดชนานนท์, การประเมินผลการเรียน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (นครราชสีมา : ภาควิชาทดสอบ และวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๐), หน้า ๔.

^{๑๖}ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อ เสริมกรุงเทพ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๖๖.

^{๑๗}อำภา บุญช่วย, การบริหารวิชาการในโรงเรียน, หน้า ๑๓๑.

๔. เพื่อประโยชน์ในการให้ประกาศนียบัตร เมื่อจบชั้นการศึกษา และแจ้งผลการเรียนให้สถาบันอื่น

๕. ช่วยให้ฝ่ายแนะแนวทราบข้อมูลของผู้เรียน จะได้ช่วยวิเคราะห์ความเด่นด้อยของผู้เรียน เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล และเป็นแนวทางในการแนะแนวการเรียนอาชีพแก่ผู้เรียน

๖. ช่วยให้ฝ่ายบริหารได้ทราบข้อมูล เพื่อปรับปรุงมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียนซึ่งจะนำไปสู่แนวทางปรับปรุงส่งเสริมสภาพการเรียนการสอนให้แก่ครู และใช้เป็นข้อมูลในการปฐมนิเทศครูใหม่

สรุปแล้วทางเทคนิคในการประเมินนักเรียนนั้น ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะควบคู่กัน และใช้ใบงาน หรืองานมอบหมายและการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นองค์ประกอบด้วย เพื่อเก็บรวบรวมเป็นฐานข้อมูลในการประเมินการเรียนการสอนของครูเอง

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักอริยสัจ ๔

๒.๓.๑ ความหมายของอริยสัจ ๔

อริยสัจสี่มีความหมายตามนัยพระบาลี ดังนี้

“ภิกษุทั้งหลาย อริยสัจ ๔ ประการเหล่านี้แล เป็นของแท้เท่านั้น ไม่คลาดเคลื่อนไปได้ ไม่กลายเป็นอย่างอื่น ฉะนั้น จึงเรียกว่า อริยสัจ”^{๗๔}

“... ภิกษุทั้งหลาย เพราะได้ตรัสรู้อริยสัจสี่นี้ ตามเป็นจริง พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้นำมาเรียกว่า เป็นอริยะ”^{๗๕}

หัวใจคำสอนของพระพุทธเจ้าอยู่ที่อริยสัจ ๔ ประการ (จตุตถาริ อริยสัจจานิ) ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในปฐมเทศนาแก่สหายนิกายของพระองค์ คือ ปิณฺฑวักคีย์ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน (ปัจจุบันเรียกว่าสารนาถ) โกลีเมืองพาราณสี ในพระธรรมเทศนาภคินี่ตั้งที่มีหลักฐานในคัมภีร์ดั้งเดิมนั้น พระองค์ได้ทรงแสดงอริยสัจ ๔ ประการไว้เพียงย่อเยื้อง แต่ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนารุ่นแรกๆ มีหลายแห่งที่ได้อธิบายอริยสัจ ๔ ประการนี้ซ้ำแล้วซ้ำอีก พร้อมด้วยรายละเอียดมากมาย และหลายแง่หลายทาง ถ้าศึกษาอริยสัจ ๔ โดยอาศัยหลักฐานอ้างอิง และ

^{๗๔} ต.ม. (ไทย) ๑๕/๑๓๐๓/๕๔๓.

^{๗๕} ต.ม. (ไทย) ๑๕/๑๓๐๓/๕๔๕.

คำอธิบาย (จากคัมภีร์) เหล่านี้ เราจะได้รู้เรื่องราวที่ดี และถูกต้องตามคำสอนอันเป็นแก่นหลักธรรมทั้งปวงของพระพุทธองค์ตรงตามคัมภีร์ดั้งเดิม อริยสัจ ๔ ประการ คือ^{๕๐}

๑. ทุกข์
๒. สมุทัย การเกิดขึ้น หรือสาเหตุแห่งทุกข์
๓. นิโรธ ความดับทุกข์
๔. มรรค ทางที่นำไปสู่ความดับทุกข์

ทุกข์ คือ แสดงว่า สิ่งที่ปรุ้งแต่งทั้งปวงเป็นทุกข์ นี่คือ บอกตรงๆว่าสิ่งทั้งปวงเป็นอะไร นั่นเอง สิ่งทั้งปวงเป็นที่ตั้งแห่งความทุกข์ใจ แต่คนทั้งหลายไม่รู้ไม่เห็นว่าเป็นความทุกข์ จึงได้มีความอยากในสิ่งเหล่านั้น ถ้ารู้ว่ามันเป็นความทุกข์ ไม่น่าอยาก และไม่น่ายึดถือ ไม่น่าผูกพัน ตัวเองเข้ากับสิ่งใดแล้ว เขาก็คงจะไม่ไปอยาก ซึ่งตัวทุกข์นั่นเองหมายถึง ชั้น ๕

สมุทัย การเกิดขึ้นหรือสาเหตุแห่งทุกข์ คือ แสดงว่าความอยากด้วยอวิชชา (ความไม่รู้) นั้นเป็นต้นเหตุของความทุกข์ คนทั้งหลายก็ยังไม่รู้ ไม่เห็น ไม่เข้าใจว่าความอยากนี้แหละ เป็นต้นเหตุของความทุกข์ใจจึงได้พากันอยากนั้นอยากนี้ร้อยแปดพันประการ เพราะไม่รู้ว่าความอยากด้วยอวิชชา (ความไม่รู้) นั้นคืออะไร

นิโรธ (ความดับทุกข์) คือ แสดงว่านิโรธ หรือนิพพาน คือการดับความอยากเสียได้ ลึนเชิง เป็นความไม่มีทุกข์ คนทั้งหลายยังไม่รู้จักกันใหญ่โตๆ ที่เป็นสิ่งที่อาจบรรลุถึงได้ในที่ต่างๆ ไป คือ พบได้ตรงที่ความอยากมันดับลงไปนั่นเอง นี่คือการไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไร จึงไม่มีใครปรารถนาที่จะดับความอยาก ไม่ปรารถนานิพพาน เพราะไม่รู้ว่าอะไรคือนิพพาน

มรรค (ทางที่นำไปสู่ความดับทุกข์) คือ วิธีดับความอยากนั้นๆเสีย ไม่มีผู้ใดเข้าใจว่าการทำอย่างนี้เป็นวิธีดับความอยากไม่มีใครสนใจเรื่องอริยมรรคอันมีองค์ ๘ ประการซึ่งดับความอยากเสียได้ ไม่รู้จักอะไรเป็นที่พึงแก่ตนเอง อะไรควรชวนชวยอย่างยิ่ง จึงไม่สนใจกับเรื่องอริยมรรคของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่เลิศประเสริฐที่สุดในการบรรเทาวิชาความรู้ของมนุษย์เราในโลกนี้ นี้แหละ คือการไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไรอย่างน่าหวาดเสียว

ทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่า อริยสัจ ๔ ประการ นั่นคือ ความรู้ที่บอกให้เห็นชัดว่า อะไรเป็นอะไรอย่างครบถ้วน นั่นเอง เรื่องความอยากนั้นบอกให้รู้ว่า เมื่อไปเล่นกับมันจึงเป็นความทุกข์ใจขึ้นมา เราก็ยังขึ้นไปเล่นกับความอยากจนเต็มไปด้วยความทุกข์ นี้แหละเป็นความโง่เขลาที่ไม่รู้อะไรเป็นอะไรตามที่เป็นอย่างจริงจึงปฏิบัติผิดทุกอย่าง จะมีถูกบ้างก็เล็กน้อยเกินไป และมักจะถูกตาม

^{๕๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕๕.

ความหมายของคนที่มีกิเลสตัณหา ซึ่งถือกันว่าถ้าได้อะไรมาตรงตามความต้องการของตนแล้ว ก็จัดว่าเป็นการปฏิบัติถูก อย่างนี้ทางธรรมไม่ถือว่าถูกเลย

๒.๓.๒ องค์ประกอบของอริยสัจ ๔

อริยสัจนั้นมีองค์ประกอบหรือส่วนประกอบ ๔ ประการ ดังพระบาลีว่า

“... จตุตถาริมาณี ภิกขเว อริยสัจจานิ กตมานิ จตุตถาริ ทุกข์ อริยสัจจ์ ทุกขสมุทโย อริยสัจจ์ ทุกขนิโรธ อริยสัจจ์ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา อริยสัจจ์ ทุกขสมุทโย อริยสัจจ์ ทุกขนิโรธ อริยสัจจ์”^{๕๐}

สรุปว่า อริยสัจจ์ มีองค์ประกอบ ๔ คือ ทุกข์, ทุกขสมุทโยเรียกสั้นๆว่า สมุทโย, ทุกขนิโรธ เรียกสั้นๆว่า นิโรธ, ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา เรียกสั้นๆว่า มรรค

สำหรับความหมายของอริยสัจจ์แต่ละข้อๆ มีอธิบายตามพระบาลี ดังนี้

“... ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้แล เป็นทุกขอริยสัจจ์ คือ ชาติ (ความเกิด) ก็เป็นทุกข์ ชรา (ความแก่) ก็เป็นทุกข์ พยาธิ (ความเจ็บไข้) ก็เป็นทุกข์ มรณะ (ความตาย) ก็เป็นทุกข์ การประจวบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รักก็เป็นทุกข์ การพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รัก ก็เป็นทุกข์ ปราศจากสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้นก็เป็นทุกข์ โดยย่ออุปาทานขันธ์ ๕ เป็นทุกข์

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้แล เป็นทุกขสมุทโยอริยสัจจ์ คือ ตัณหาที่ทำให้มีภพใหม่ประกอบด้วย ความเพิลิดเพิลินและความติดใจ คอยเพิลิดเพิลินอยู่ในอารมณ์นั้นๆ ได้แก่ กามตัณหา ภวตัณหา (และ) วิภวตัณหา

ภิกษุทั้งหลายข้อนี้แล เป็นทุกขนิโรธอริยสัจจ์ คือ การที่ตัณหานั้นแลดับไปได้ด้วยการ สำรอกออกหมดไม่เหลือ การสละเสียได้ สลัดออก พ้นไปได้ ไม่หวังเหนี่ยวพัวพัน

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้แลเป็นทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจจ์ คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้แหละ ได้แก่ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ”^{๕๑}

อริยสัจจ์ดังที่กล่าวมานี้ โดยสรุปแล้ว ก็มีเพียง ๑ คือ ทุกข์และความดับทุกข์เท่านั้น ดังพระพุทธรพจน์ว่า “ทั้งในกาลก่อนและในบัดนี้เราสอนแต่เรื่องทุกข์ และความดับทุกข์เท่านั้น”^{๕๒} โดยอริยสัจจ์ข้อทุกข์และทุกขสมุทโยรวมเป็นเรื่องทุกข์ และข้อทุกขนิโรธกับทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา รวมเป็นเรื่องความดับทุกข์

^{๕๐} ต.ม.(บาลี) ๑๕/๑๐๘๑/๓๖๓-๓๖๘.

^{๕๑} วิ.มท. (ไทย) ๔/๑๔/๑๘

^{๕๒} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๒๘๖/๒๓๖.

ทุกข์ในอริยสัจสี่นี้ โดยสรุป ท่านหมายเอาทุกข์ในเบญจขันธ์ เพราะว่า เบญจขันธ์นั้น เป็นศูนย์รวมแห่งทุกข์ทุกชนิด ดังพระบาลีพุทธพจน์ว่า “ก็โดยย่อ อุปาทานขันธ์ ๕ เป็นทุกข์...”^{๔๔}

โดยที่พระบาลีที่ยกมานี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า อริยสัจสี่ ก็คือ ความจริงของชีวิต เพราะว่า ในชีวิตของคนเรานั้น มีอริยสัจครบทั้ง ๔ อยู่ประจำตัวแล้ว ทุกข์มีอยู่จริงในชีวิต ทั้งทุกข์ทางกาย และทางใจ เหตุให้เกิดทุกข์ คือ ตัณหาที่มีอยู่จริงในชีวิต จะหมายในการแก้ทุกข์เพื่อความสิ้นทุกข์ หรือปราศจากทุกข์ก็ต้องแก้ในชีวิตของเราเอง ไม่ใช่ที่อื่นหรือสิ่งอื่น และวิธีการแก้ทุกข์ก็ต้องลงมือแก้ในชีวิต คือ เบญจขันธ์นี้ให้ถูกต้องตรงประเด็นและครบถ้วน และที่สำคัญ อริยสัจสี่ คือ หลักการแก้ไขปัญหาชีวิตที่ถูกต้องและสมบูรณ์แบบ หมายความว่า เมื่อจะแก้ปัญหาวินิจฉัยให้ได้ผล สมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว ก็ต้องดำเนินการตามหลักการของอริยสัจสี่ กล่าวคือ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ก่อนอื่นก็ต้องรู้จักสภาพแห่งปัญญาคตามเป็นจริง เมื่อรู้สภาพแห่งปัญญาแล้วก็ต้องค้นหาสาเหตุแห่ง ปัญญาให้ได้ว่า มันเกิดมาจากอะไร ต่อจากนั้น ก็กำหนดจุดหมายในการแก้ปัญหาวินิจฉัย ต้องการผล ของการแก้ปัญหาระดับใด และประเด็นสุดท้าย ก็คือ การกำหนดขั้นตอนวิธีปฏิบัติการหรือ ดำเนินการในการแก้ปัญหาลงมือปฏิบัติตามนั้นอย่างจริงจัง เสร็จแล้วมีการทบทวนดู (ญาณ ๓) แต่ละขั้นตอนในการแก้ปัญหามาเพื่อความถูกต้องและเรียบร้อย หากยังมีจุดบกพร่องอยู่ ก็ต้องหาทางแก้ไขจนกว่าจะแก้ปัญหานั้นได้สำเร็จ

๒.๓.๓ กระบวนการของอริยสัจ ๔

คำว่า “กระบวนการ” หมายถึง ปรัชญาการณธรรมชาติที่ค่อยๆเปลี่ยนแปลงอย่างมี ระเบียบไปสู่ผลอย่างหนึ่ง, กรรมวิธีหรือลำดับการกระทำซึ่งดำเนินต่อเนื่องกัน ไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง”^{๔๕} จากการศึกษาเรื่องอริยสัจ ๔ ผู้วิจัยมองเห็นกระบวนการหรือกระบวนการความคิด ในอริยสัจ ๔ สรุปได้เป็น ๒ กระบวนการ คือ

๑. กระบวนการของเหตุและผล

๒. กระบวนการตรวจสอบ

๑. กระบวนการของเหตุและผล

กระบวนการของอริยสัจ ๔ ก็คือ การดำเนินไปอย่างมีระบบของธรรมะที่เกี่ยวข้องกัน สัมพันธ์กันในลักษณะที่เป็นเหตุและผลของกันและกัน หรือกระบวนการที่เกิดขึ้นและกระบวนดับ ไปของทุกข์อันเป็นธรรมชาติของชีวิตตามความสัมพันธ์กันแห่งเหตุและผล

^{๔๔}ที.มหา. (ไทย) ๑๐/๒๘๕/๓๔๓.

^{๔๕}พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๗๕

กระบวนการของอริยสัจ ๔ เริ่มที่ทุกข์ก่อน เพราะว่าทุกข์เป็นกรรมฝ่ายผล เป็นสภาพที่เห็นได้ง่าย และมีปรากฏอยู่ประจำและเป็นจริง ในชีวิตของมนุษย์ทุกคน เมื่อมีทุกข์ก็ต้องมีสาเหตุที่ทำให้มันเกิด ซึ่งสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดทุกข์ก็คือตัวตัณหา เพราะเมื่อคนยังมีตัณหา มีความทะเยอทะยานอยากด้วยประการต่างๆ จึงเป็นเหตุให้เกิดความคิดหาอุบายที่จะทำหรือพูด เพื่อจะให้ได้สิ่งที่ตนต้องการมาสนองความอยากซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดทุกข์ และเมื่อได้มาสมปรารถนาแล้วก็ยังเป็นทุกข์อีก เนื่องจากจะต้องคิดหาอุบายที่จะรักษามันไว้ไม่ให้สูญสลายหรือเปลี่ยนแปลงไป หากสิ่งที่ตนได้มาทุกอย่างนั้นมันต้องเปลี่ยนแปลงสูญสลายไปตามเหตุปัจจัยแล้ว ก็ไม่พ้นจากความทุกข์ไปได้

เมื่อรู้เห็นทุกข์พร้อมทั้งสาเหตุตามที่มันเป็นจริงแล้ว ย่อมเบื่อหน่ายคลายความต้องการในสิ่งที่ตนทุกข์หรือก่อให้เกิดทุกข์ และคิดหาหนทางที่จะพ้นไปจากทุกข์โดยกำหนดว่า เมื่อมีทุกข์อุบายที่จะแก้ทุกข์ดับทุกข์ก็ต้องมีเช่นกัน จึงได้ตั้งเป้าหมายที่จะทำตนให้พ้นจากความทุกข์เรียกว่า ทุกขนิโรธ ไว้กำหนดเป้าหมายเอาไว้แล้ว ก็จำเป็นต้องมีวิธีดำเนินการ เรียกว่า มรรค เพื่อจะให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น

อนึ่ง ทุกข์รวมทั้งสาเหตุนี้ พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า เป็นสภาวะธรรมที่ต้องอาศัยซึ่งกันและกันเกิดขึ้น (เรียกชื่อว่า ปฏิจจสมุปปັນนธรรม) จะเกิดขึ้นเองลอยๆ โดยไม่มีสาเหตุไม่ได้ โดยทรงตรัสถึงกระบวนการเกิดขึ้นแห่งทุกข์ ด้วยพระบาลีว่า

“... เพราะอวิชชาเป็นปัจจัย จึงมีสังขาร สังขารเป็นปัจจัย จึงมีวิญญาณ วิญญาณเป็นปัจจัย จึงมีนามรูป นามรูปเป็นปัจจัย จึงมีสฬายตนะ สฬายตนะเป็นปัจจัย จึงมีผัสสะ ผัสสะเป็นปัจจัย จึงมีเวทนา เวทนาเป็นปัจจัย จึงมีตัณหา ตัณหาเป็นปัจจัย จึงมีอุปาทาน อุปาทานเป็นปัจจัย จึงมีภพ ภพเป็นปัจจัย จึงมีชาติ ชาติเป็นปัจจัย จึงมีชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส เป็นอันว่ากองทุกข์ทั้งมวลนั้นย่อมเกิดด้วยอาการอย่างนี้”^{๘๖}

นั่นเป็นสมุทัยวาร (สายเกิด) แห่งปฏิจจสมุปบาทหรือกระบวนการของเหตุและผลในการเกิดขึ้นของทุกข์

พระบาลีในสมุทัยวารนี้เท่ากับรวมเอาอริยสัจ ๒ ข้อ คือ ทุกข์ และทุกขสมุทัยเข้าด้วยกัน ส่วนในอริยสัจ ท่านแยกชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสมาไว้ข้อที่ ๑ คือ ทุกข์ ในฐานะที่เป็นปัญหาที่ประสบซึ่งจะต้องคิดอ่านหาทางแก้ไข แล้วจึงกล่าวถึงกระบวนการของเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดทุกข์ว่า มีอะไรบ้าง อะไรเป็นเหตุของอะไรอะไรเป็นผลของอะไร จนจบทั้งกระบวนการ จัดเป็นข้อที่ ๒ คือ ทุกขสมุทัย ในฐานะที่เป็นสาเหตุของปัญหา และตรัสถึงกระบวนการของความดับทุกข์ไว้ว่า

^{๘๖} บ.ป. (บาลี) ๓๑/๘-๑๖/๓๑๗-๓๒๗.

“... เพราะอวิชชาอันแหละดับ ไม่เหลือด้วยมรรค คือ เพราะวิราคะดับ สังขารจึงดับ เพราะสังขารดับ วิญญาณจึงดับ เพราะวิญญาณดับ นามรูปจึงดับ เพราะนามรูปดับ สฬายตนะจึงดับ เพราะสฬายตนะดับ ผัสสะจึงดับ เพราะผัสสะดับ เวทนาจึงดับ เพราะเวทนาดับ ตัณหาจึงดับ เพราะตัณหา อุปาทานดับ เพราะอุปาทานดับ ภพจึงดับ เพราะภพดับ ชาติจึงดับ เพราะชาติดับ ชรามรณ โสกะปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาสจึงดับ เป็นอันว่ากองทุกข์ทั้งมวลย่อมดับด้วยอาการอย่างนี้”

นั่นเป็นนิโรธวาร (สายดับ) แห่งปัจจุสมุปบาทหรือกระบวนการของเหตุและผล ในการดับของทุกข์ซึ่งนิโรธวารนี้ มีความหมายเท่ากับอริยสังข์ข้อที่ ๓ คือ ทุกขนิโรธ แสดงให้เห็นว่า เมื่อแก้ปัญหาอย่างถูกต้องตรงสาเหตุแล้ว ปัญหาอื่นๆ ก็จะดับไปตามเหตุปัจจัย และเมื่อถือเอา โดยความแล้ว ยังบ่งถึงแนวทางปฏิบัติหรือวิธีดำเนินการที่จะต้องลงมือปฏิบัติในการจัดการกับ ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงได้ อันหมายถึงอริยสังข์ข้อที่ ๔ คือ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

อย่างไรก็ตาม นิโรธวาร (สายดับ) ของปัจจุสมุปบาทนี้ ถึงแม้จะกินความถึงอริยสังข์ข้อที่ ๔ ด้วย แต่ก็ยังไม่ให้ผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจน เพราะ ว่า ปัจจุสมุปบาทแสดงเฉพาะแต่ กระบวนการที่เป็นไปตามธรรมชาติอย่างเดียว ไม่ได้แสดงวิธีการไว้ว่าต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง เพื่อ การปฏิบัติที่ได้ผล ข้อนี้ ถ้าจะเปรียบเทียบก็เหมือนกับหมอที่อยู่วิธีการแก้ไขโรค แต่ไม่ได้สั่งยาและ บอกวิธีการปฏิบัติในการรักษาโรคไว้ ส่วนอริยสังข์ข้อที่ ๔ จะแสดงข้อปฏิบัติไว้เพื่อวัตถุประสงค์ข้อ นี้คือ ความดับทุกข์อย่างชัดเจนโดยตรง และสามารถทดลองพิสูจน์ได้ว่า หากลงมือปฏิบัติตามหลัก อริยมรรคมีองค์แปด โดยเริ่มต้นที่สัมมาทิฐิ กล่าวคือ มีความเห็นที่ถูกต้องดังตามความเป็นจริง เรื่อยไปจนถึงสัมมาสมาธิอย่างถูกต้องครบถ้วนแล้ว ก็สามารถจะนำไปสู่จุดหมาย กล่าวคือ การ แก้ปัญหาได้อย่างเห็นผลแน่นอน

๒. กระบวนการตรวจสอบ

อริยสังข์ ๔ เป็นหลักธรรม หรือคำสอนที่แสดงถึงกระบวนการเกิดขึ้นของทุกข์ และ กระบวนการดับไปของทุกข์ว่า ดำเนินไปอย่างไร และเพื่อความสมบูรณ์ครบถ้วนของการดำเนินการ แต่ละขั้นตอน พระพุทธเจ้ายังได้ทรงแสดงการตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบการดำเนินการแต่ละ ขั้นตอนไว้ด้วย ได้แก่ เรื่องญาณ ๓ คือ สัจจญาณ กิจจญาณ กตญาณ

๑) สัจจญาณ คือ รู้สภาพหรือภาวะที่เป็นจริงของแต่ละเรื่องว่า คืออะไร กล่าวคือ รู้ว่า อะไรคือทุกข์ของชีวิต อะไรคือสาเหตุของทุกข์ ภาวะดับทุกข์เป็นอย่างไร วิธีการดับทุกข์ คืออะไร

๒) กิจจญาณ คือ รู้ถึงหน้าที่หรือวิธีการที่จะพึงกระทำในแต่ละเรื่องว่า พึงปฏิบัติ อย่างไร กล่าวคือ

(๑) ในเรื่องทุกข์นั้น รู้ว่า เป็นสิ่งที่พึงรู้ให้ชัดเจน

(๒) ในเรื่องสมุทัยนั้น รู้ว่า เป็นสิ่งที่พึงละหรือกำจัดให้สิ้นไป

(๓) ในเรื่องนิโรธนั้น รู้ว่า เป็นสิ่งที่ต้องทำให้เป็นจริงขึ้น หรือทำให้สำเร็จ
บริบูรณ์

(๔) ในเรื่องมรรคนั้น รู้ว่า เป็นสิ่งที่ต้องเจริญ คือทำให้ครบถ้วน ปฏิบัติให้
สมบูรณ์

๓) กตญาณ คือ รู้ในสิ่งที่ลงมือปฏิบัติไปแล้ว เป็นการตรวจสอบผลของการกระทำ
ที่ดำเนินการหรือลงมือปฏิบัติไปแล้วว่า ได้ผลหรือมีผลเป็นอย่างไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่าง
สมบูรณ์หรือไม่ กล่าวคือ

(๑) เรื่องทุกข์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องรู้อย่างชัดเจน ถี่ถ้วน และตามความเป็นจริง
นั้นรู้อย่างชัดเจน ถูกต้องแล้วหรือยัง

(๒) เรื่องสมุทัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องละเอียดขนาดนั้น ละได้แล้ว หรือยัง

(๓) เรื่องนิโรธ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องทำให้เป็นจริง คือ สำเร็จผลบริบูรณ์นั้นทำ
สำเร็จแล้วหรือยัง

(๔) เรื่องมรรค ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเจริญ คือทำให้ครบถ้วนนั้น ทำให้ครบถ้วน
แล้วหรือยัง

กล่าวโดยสรุป ในคำสอนเรื่องอริยสัจ ๔ นั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงกระบวนการเกิด
และกระบวนการดับของทุกข์ ซึ่งเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ของเหตุและผลทั้งในกระบวนการเกิด
และกระบวนการดับของทุกข์ ดังที่ท่านพระอัสสชิเถระ (พระเถระรูปสุดท้ายในกลุ่มพระปัญจวัคคีย์)
สรุปแสดงแก่พระสารีบุตรเมื่อครั้งยังเป็นอุปติสสปริพาชก ความว่า ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ พระ
ตถาคตทรงตรัสแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้นและความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณะมีปกติ
ทรงสั่งสอนอย่างนี้^{๘๗}

พร้อมทั้งแสดงหลักการตรวจสอบ (ญาณ ๓) เพื่อความสมบูรณ์ครบถ้วนของการดับ
ทุกข์หรือแก้ปัญหาตามกระบวนการของอริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นกระบวนการตรวจสอบที่สามารถ
ตรวจสอบได้ด้วยตนเอง

๒.๓.๔ การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบอริยสัจ ๔

ความหมายของการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบอริยสัจ ๔ เป็นกระบวนการแสวงหา
ความรู้โดยผู้เรียนพยายามคิดค้นวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้ลำดับขั้นตอน ของอริยสัจ ๔ เป็น
แนวทางการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งประกอบไปด้วย^{๘๘}

^{๘๗}วิ.ม.ท. (ไทย) ๔/๖๕/๓๔.

^{๘๘}ศุวิทย์ มูลคำ, ๒๐ วิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม, พิมพ์ครั้งที่ ๓ ,
(กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕.

๑. ทุกข์ (การกำหนดปัญหา)
๒. สมุทัย (การตั้งสมมติฐาน)
๓. นิโรธ (การทดลองเก็บข้อมูล)
๔. มรรค (การวิเคราะห์ข้อมูลและอุปสรรค)

ศาสตราจารย์ บัณฑิต ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิธีสอนของไทย ความเป็นมาของวิธีสอนตามขั้นตอนของอริยสัจ ๔ ไว้ ดังนี้^{๘๔}

ในวัฒนธรรมของชาติไทยเราได้ยอมรับนับถือว่าพระพุทธองค์เป็นบรมครูย่อมต้องมีวิธีสอนที่ดี ดังนั้น ถ้าเราพบว่าวิธีสอนของพระพุทธองค์เป็นอย่างไรแล้วก็ถือว่าเป็นวิธีสอนของครูไทยที่ควรนำมาปฏิบัติเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีด้วย วิธีการสอนของพระพุทธองค์จะเขียนไว้ ณ ที่ใดบ้าง จะมีการอธิบายเกี่ยวกับวิธีสอนที่พระองค์ทรงใช้ไว้ที่ใดบ้าง ก็ไม่ทราบกันอย่างแพร่หลาย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอนุมานหรือคาดหมายเอาบ้าง โดยมากสิ่งที่เราพบเห็นกันนั้นก็คือ พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ในพระไตรปิฎก ซึ่งรวบรวมสิ่งที่สำคัญทั้งหมดของพระพุทธศาสนาเอาไว้ เป็นหนังสือที่มีจำนวนมากหลายเล่ม เรายังไม่มีเวลาที่จะอ่านให้หมด จึงไม่มีโอกาสที่จะได้พบได้ว่าจะมีคำอธิบายเกี่ยวกับวิธีสอนของพระพุทธองค์อยู่ในพระไตรปิฎก เพียงใด แต่เพื่อความรวดเร็วก็ควรที่จะสามารถ หรืออนุมานเกี่ยวกับวิธีสอนของพระพุทธองค์ได้บ้างตามสมควรจากคำสอนหรือพฤติกรรมต่างๆ ของพระองค์

เนื่องจากอริยสัจ ๔ เป็นคำสอนที่ถือว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาประการหนึ่งซึ่งพยายามทำการคาดหมายหรืออนุมานเอาวิธีสอนมาจากอริยสัจ ๔ และพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมต่างๆ นั้น ได้บ้างไม่มากนักน้อย จากการอนุมาน ก็พอจะมองเห็นหรือพอจะอนุมานได้ว่า วิธีการแห่งปัญญานั้น คล้ายกับวิธีการของอริยสัจ ๔ อย่างที่สุด ดังจะพยายามเปรียบเทียบให้เห็นดังต่อไปนี้

๑. ชั้นต่างๆ ของอริยสัจสี่

๑) ทุกข์ ชีวิตนี้เป็นความทุกข์อย่างยิ่ง (ดังนั้น ปัญญาของเราก็คือ ทำอย่างไรจะได้พ้นทุกข์)

๒) สมุทัย สาเหตุใหญ่ที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา (ดังนั้น เพื่อหาทางกำจัดตัณหาเสียได้ ทุกข์ก็คงจะหมดไป วิธีการที่อาจทดลองเพื่อกำจัดตัณหาอาจมีดังนี้ การอดอาหาร การนั่งสมาธิ การเข้าใจสิ่งที่ถูกต้อง)

^{๘๔}ศาสตราจารย์ บัณฑิต, วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจในการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๒๖), หน้า ๑๐.

๓) นิโรธ การดับทุกข์ (ในการให้ได้มาซึ่งสภาวะนี้ จำต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ทุกข์ดับไป หรือเพื่อจะได้พ้นทุกข์ จึงทำการอดอาหาร เพื่อให้เห็นว่า การทำทุกรกิริยาไม่อาจพ้นทุกข์ได้ก็ลองทำอย่างอื่นออกไปอีก

๔) มรรค จากการปฏิบัติต่างๆด้วยตนเองแล้ว ตกลงสรุปผลได้ว่า วิธีการที่จะพ้นทุกข์ได้นั้นมีทางเดียว คือ ทางที่เรียกว่า “มรรคแปด” นั้นเอง

๒. ขั้นตอนต่างๆของวิธีการแห่งปัญญา

๑) การกำหนดปัญหา ได้แก่ การพิจารณาเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อให้ถูกต้องเหมาะสม (ในกรณีนี้เมื่อพิจารณาเห็นว่าชีวิตเป็นความทุกข์อย่างยิ่งแล้ว ก็กำหนดปัญหาได้ว่า ทำอย่างไรจึงจะได้พ้นทุกข์นั่นเอง)

๒) ตั้งสมมติฐาน เมื่อเข้าใจปัญหาโดยรอบคอบแล้ว เช่น รู้ศึกษาเหตุของปัญหาแล้ว อาจตั้งสมมติฐานหรือทดลองกำหนดหลักการในการแก้ไขได้ (เช่น กำหนดว่าจะต้องกำจัดต้นเหตุเสียให้สิ้นเชิง และกำหนดวิธีการย่อยลงไปอีกว่า อาจจะอดอาหาร อาจทำสมาธิ เป็นต้น)

๓) การทดลองและเก็บข้อมูล ลองทำตามที่ตั้งสมมติฐานแล้ว เช่น ลองอดอาหาร ลองทำสมาธิ ฯลฯ จุดและจำผลของการปฏิบัติแต่ละอย่างไว้เพื่อจะได้พิจารณาต่อไป

๔) การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหรือผลต่างๆ ที่จำไว้ในขั้นทดลองนั้น เพื่อจะได้รู้ว่าสิ่งแก้ปัญหานั้นที่กำหนดไว้ตั้งเดิมนั้นได้หรือไม่ประการใด

๕) การสรุปผล นำการสรุปให้เป็นหลักเกณฑ์ หรือข้อความที่แน่ชัดว่าได้แก้ปัญหานั้นด้วยวิธีใด และได้ผลประการใด (เช่น สรุปว่า วิธีทุกรกิริยานั้นไม่ได้ผลในการดับทุกข์ แต่การปฏิบัติตามแนวทางของ “มรรคแปด” นั้น เป็นทางเดียวที่พ้นทุกข์ได้แต่จะพ้นได้ในระดับโลกียะหรือระดับโลกุตระก็ต้องแล้วแต่เหตุการณ์และบุคคล

จากการเปรียบเทียบนี้ ก็พอจะเห็นได้ว่าขั้นตอนต่างๆของอริยสัจ ๔ และขั้นตอนต่างๆของวิธีการแห่งปัญญานั้นคล้ายคลึงกันเต็มที่ จะกล่าวได้ว่า แบบเดียวกันก็ไม่ผิด คือ ต่างก็เป็นวิธีการหาเหตุผลและแก้ปัญหานั้นเอง ดังนั้น นับว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ไม่ใช่น้อยที่โลกตะวันออกและโลกตะวันตก ค้นพบวิธีการออกมาได้อย่างเดียวกัน โดยที่ไม่ได้ทราบซึ่งกันและกันเลย ต่างคนต่างคิดออกมา แต่สังเกตได้ว่า พระพุทธองค์ได้ทรงใช้วิธีการนี้มา ๒๕๔๕ ปีมาแล้ว

๓. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบอริยสัจ ๔

๑) กำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์)

(๑) ผู้สอนกำหนดและนำเสนอปัญหาอย่างละเอียด พยายามให้ผู้เรียนทำความเข้าใจต่อปัญหานั้นตรงกัน และพยายามเร้าความรู้สึกให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักว่า สิ่งที่คุณสอนนำเสนอเป็นปัญหาของทุกคน ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหานั้น และทุกคนจะต้องร่วมมือกันช่วยแก้ปัญหาเพื่อความสุขของทุกคน

(๒) ผู้สอนช่วยผู้เรียนให้ได้ศึกษาพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ด้วยความรอบคอบและพยายามกำหนดขอบเขตของปัญหาซึ่งผู้เรียนจะต้องคิดแก้ไขให้ได้

๒) การตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมมุติ)

(๑) ผู้สอนช่วยผู้เรียนให้ได้พิจารณาด้วยตัวเองว่าสาเหตุของปัญหาที่ยกขึ้นมากล่าวในขั้นที่ ๑ นั้นมีอะไรบ้าง

(๒) ผู้สอนช่วยผู้เรียนให้ได้เกิดความเข้าใจและตระหนักว่าในการแก้ปัญหาใดๆ นั้น จะต้องกำจัดหรือดับ

(๓) ผู้สอนช่วยผู้เรียนให้คิดว่าการแก้ที่สาเหตุนั้นอาจจะกระทำอะไรได้บ้างคือ ให้กำหนดสิ่งที่จะกระทำนี้เป็นข้อๆ ไป

๓) ทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ) ใช้เทคนิคการแบ่งงานและการทำงานเป็นกลุ่มและเสนอแนะวิธีการจดบันทึกข้อมูลผู้สอนอาจให้ผู้เรียนช่วยกันเสนอว่า จะบันทึกข้อมูลอย่างไร หรือช่วยกันออกแบบตารางบันทึกข้อมูล

๔) วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค)

(๑) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสรุปได้ว่า ในบรรดาการทดลองหรือการกระทำด้วยตัวเองหลายๆ อย่างนั้น บางอย่างก็แก้ปัญหาไม่ได้ บางอย่างก็แก้ปัญหาได้ชัดเจน บางอย่างก็แก้ปัญหาได้ไม่ชัดเจน การแก้ปัญหาให้สำเร็จจะต้องทำอย่างไรแน่

(๒) เมื่อลงข้อสรุปวิธีแก้ปัญหาได้แล้ว ให้ผู้เรียนช่วยกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติและลงมือปฏิบัติตามแนวทางนั้น โดยทั่วกัน รวมทั้งให้ผู้เรียนช่วยกันคิดวิธีการควบคุมและติดตามของการปฏิบัติเมื่อแก้ไขปัญหานั้นๆ ด้วย

สรุปหลักกริยสัง ๔ ประการที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมประจำใจในการวิเคราะห์ พัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การใช้ห้องสมุดให้มีความเรียบร้อยในการเรียน และการวัดผลประเมินผล สำหรับการเรียนการสอน โดยนำหลักกริยสัง ๔ เข้าไปพัฒนาในการวิเคราะห์หลักบริหารเพื่อเกิดประสิทธิภาพในการทำงานของโรงเรียน

๒.๔. ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการ

๒.๔.๑ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการก็เช่นเดียวกันกับการบริหารงานทั่วไป คือ ต้องดำเนินการตามกระบวนการบริหาร การมีปัญหาก็เกิดขึ้นถือเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ การไม่มีปัญหาใดๆ ถือเป็นเรื่องประหลาดโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในกระบวนการบริหาร

คำริ น้อยมี ให้ความเห็นเห็นว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ปัญหาการบริหารงานหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ปัญหาการปรับปรุงการเรียนการสอน ปัญหาการ

วัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ปัญหาการบริการทางวิชาการ ปัญหาการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนการสอน และปัญหาการบริหารบุคลากรทางวิชาการ^{๕๐}

เมธี ปิณฑานนท์ แนะนำว่า ในการแก้ปัญหาให้ได้ผล ควรศึกษารายละเอียดของ สาเหตุและลักษณะปัญหา พิจารณาหาหนทางแก้ปัญหาหลายทาง ประเมินผลการแก้ปัญหา ศึกษา แนวทางอื่นๆที่ช่วยแก้ปัญหา และการตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาที่ประสบผลมากที่สุด^{๕๑}

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์และธรรมรส โชติบุญชู จึงให้เห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับปัญหา การปฏิบัติการกิจด้านการบริหารทางวิชาการของโรงเรียนนั้น ครูใหญ่ยังใช้เวลาในกิจกรรมที่เป็น การปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียนน้อยเกินไป^{๕๒}

กิตติพงษ์ วงศ์สุวรรณ เห็นว่า ในทางปฏิบัติงานวิชาการผู้บริหารโรงเรียน ไม่ได้ให้ ความสำคัญเป็นอันดับแรก และได้มอบหมายงานวิชาการให้กับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการปฏิบัติทั้งหมด และไม่ค่อยได้เอาใจใส่ติดตามอย่างใกล้ชิด^{๕๓}

วิจิตร ชีระกุล และคณะ อธิบายว่า ปัญหาที่เกิดจากการนิเทศการศึกษาได้แก่ ครู ไม่ยอมรับเทคนิคใหม่ๆ ครูไม่สบายใจต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน และเนื้อหาวิชา ไม่กล้า ทดลองวิธีสอนใหม่ๆ มีพื้นฐานทางวิชาการน้อย มีชั่วโมงสอนและงานธุรการมากยึดมั่นแนวคิดเดิม ไม่สนใจกับการปรับปรุงการเรียนการสอนเด็กขาดอุปกรณ์การเรียนการสอนและผู้ปกครอง ไม่เข้าใจปัญหาของโรงเรียน^{๕๔}

จิรพันธ์ ศิริโชติ เห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ ครูไม่เข้าใจ การประเมินผลการสอนระหว่างเรียน จึงเป็นผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่ถูกต้อง^{๕๕}

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานวิชาการได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ปัญหาด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ปัญหา การนิเทศการศึกษา และปัญหาเกี่ยวกับตัวครู การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารที่ใช้ กระบวนการบริหาร โดยอาศัยทรัพยากรพื้นฐานที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การศึกษาปัญหา

^{๕๐}คำรี น้อยมี, ปัญหาการบริหารงาน, ที่ดิน ๒๕ : ๑๕-๒๕ มกราคม-กุมภาพันธ์, ๒๕๒๒, หน้า ๑๕.

^{๕๑}เมธี ปิณฑานนท์, การบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร:พิทักษ์อักษร, ๒๕๒๕), หน้า ๑๕๗.

^{๕๒}นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์และธรรมรส โชติบุญชู, บนเส้นทางสู่ผู้บริหารการศึกษา, (ม.ป.ท. : ม.ป.ป., ๒๕๒๕), หน้า ๑๐๓.

^{๕๓}กิตติพงษ์ วงศ์สุวรรณ, ฝ่ายวิชาการ, มิตรครู ๓ : ๓๐-๓๑ กุมภาพันธ์, ๒๕๒๗, หน้า ๓๐.

^{๕๔}วิจิตร ชีระกุล และคณะ, การนิเทศการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ พิมพ์ณศ, ๒๕๑๕), หน้า ๒๑๐.

^{๕๕}จิรพันธ์ ศิริโชติ, การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน, วิทยาสาร ๔ : ๒๑-๒๔ กุมภาพันธ์, ๒๕๒๑, หน้า ๒๑.

การบริหารงานวิชาการจึงมีประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาอย่างยิ่ง ที่จะใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

๒.๔.๒ แนวทางการบริหารงานวิชาการ

จากผลที่พบในการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการ ครั้งนี้มีแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

๑. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารและครูควรมีการแนะนำให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตรควรมีการจัดเตรียม/จัดหาเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น วัสดุทัศนั ปรัชญา คติพจน์ จุดอ่อน จุดแข็งของนักเรียน หลักสูตรแกนกลางไว้เพียงพอต่อความต้องการของครู เพื่อส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ควรมีการกำหนดนโยบายและแผนงานวิชาการของโรงเรียนไว้ตลอดปีการศึกษา

๒. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ครูฝ่ายวิชาการควรมีการจัดครูเข้าสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถและความถนัดของครูเป็นสำคัญ ควรมีการจัดให้มีการปรึกษาหารือและประชุมร่วมกันในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓. ด้านวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารและครูควรจัดให้มีเครื่องมือใช้ในการวัดผลและประเมินผลทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้/ทุกชั้นควรจัดให้มีการอบรมหรือประชุมปฏิบัติการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลควรมีการจัดทำคลังข้อสอบและควรมีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง

๔. ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารควรกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไว้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ควรจัดให้มีการสร้างเครื่องมือนิเทศสำหรับใช้ในการนิเทศภายในเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และควรมีการกำหนดเป้าหมายและแผนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง

๕. ด้านส่งเสริมวิชาการแก่ครูและชุมชน ผู้บริหารควรจัดการเปิดโอกาสให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยการเข้ารับการอบรมประชุมสัมมนาทางวิชาการ ควรจัดงบประมาณสนับสนุนแก่บุคลากรที่เข้ารับการอบรมทางวิชาการอย่างเพียงพอ และควรจัดให้มีการประชุมอบรมทางวิชาการอยู่เสมอ

๖. ผู้บริหารควรมีการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในทุกด้าน นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนตามขอบข่ายงานวิชาการที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาให้ครบทั้ง ๑๗ ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นหรือการดำเนินการให้ความเห็น ด้านวางแผนงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียน

การสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะ แนว ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการส่งเสริมชุมชนให้ มีความเข้มแข็งทางวิชาการด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ องค์กรอื่นด้านการส่งเสริมและสนับสนุนทางวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานศึกษาและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงาน ด้านวิชาการด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาและ ใช้สื่อเทคโนโลยี

สรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องมีการบริหารงานวิชาการทุกด้าน มีความพร้อมทุกด้าน ทั้ง การบริหารงานภายใน ภายนอกโรงเรียน ไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน พร้อมทั้งให้การสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาไปดูงานในสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุขชัย ชันอัสวะ^{๕๖} ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า การใช้อำนาจของ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ จากฐานอำนาจ ๕ ประเภทของเฟรนซ์ และราเวนนั้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนโดย ภาพรวม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนใช้อำนาจจากรากฐานตามกฎหมาย ในระดับมากที่สุด จากฐาน การอ้างอิง จากรากฐานการให้รางวัล และจากรากฐานการเป็นผู้เชี่ยวชาญในระดับมากและจาก รากฐานการบังคับหรือการลงโทษในระดับน้อย และยังพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนใช้ อำนาจจากรากฐานตามกฎหมายและจากรากฐานการอ้างอิง ในระดับมาก จากรากฐานการให้รางวัล และจากรากฐานเป็นผู้เชี่ยวชาญระดับปานกลาง และจากรากฐานการบังคับหรือการลงโทษใน ระดับน้อย การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนนั้นควรเป็นไปในทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับ สถานการณ์บุคคลและบริบทต่าง ไม่ใช้อำนาจจากฐานอำนาจใดอำนาจหนึ่งมากเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงกระแสของการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันที่เรียกร้อง ให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสนใจกับฐานอำนาจด้านอื่นๆ มากขึ้น เพื่อนำมาพิจารณา ประกอบการใช้อำนาจในทางที่ถูกที่ควรและที่เหมาะสมกับยุคสมัย

^{๕๖}สุขชัย ชันอัสวะ, “การใช้อำนาจของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่”, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยานิพนธ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑), หน้าบทคัดย่อ.

ประไพศรี ชันคำ ได้ศึกษาการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคอกคำใต้ จังหวัดพะเยา จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในการปฏิรูปการศึกษา ได้มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดแผนการดำเนินงาน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประชุมจัดทำและอนุมัติแผน ได้มีการจัดระบบงานชัดเจนมอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถและส่งเสริมให้บุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ออกคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรมีการประชุมชี้แจงแนวปฏิบัติตามแผนเกิดความเข้าใจทิศทางการประสานงานและความสัมพันธ์และงานแต่ละฝ่ายได้ชัดเจน การควบคุมกำกับติดตาม มีแผนการดำเนินการอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร มีผู้รับผิดชอบโดยตรง การรายงานเป็นลักษณะบันทึกความและมีการประเมินผลดำเนินการทั้งการบันทึกข้อความ^{๕๓}

วรเชษฐ์ จันทรภิมย์ ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ผู้บริหารในสถานศึกษาได้มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีปัญหาแต่ละด้านดังนี้^{๕๔}

๑. ด้านหลักสูตร คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำสาระต่างๆของหลักสูตรใหม่ ข้อเสนอแนะ ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่คณะครู และผู้มีส่วนร่วม

๒. ด้านการเรียนการสอน คือ สถานศึกษาขาดแคลนครู จำนวนครูไม่ครบชั้น ข้อเสนอแนะควรจัดรวมโรงเรียนของห้องเรียนที่อยู่ใกล้เคียงเข้าด้วยกัน

๓. ด้านการวัดผลประเมินผล คือ การวัดและประเมินผลไม่เป็นไปตามสภาพจริง ข้อเสนอแนะควรมีการประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง

๔. ด้านการนิเทศภายใน คือ ขาดการวางแผนการนิเทศ ข้อเสนอแนะ ควรวางแผนและแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการนิเทศภายใน

๕. ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ คือ ขาดการส่งเสริมและการพัฒนาให้ครูได้ศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ

^{๕๓}ประไพศรี ชันคำ, “การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคอกคำใต้ จังหวัดพะเยา”, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยานิพนธ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒),หน้าบทคัดย่อ.

^{๕๔}วรเชษฐ์ จันทรภิมย์, “การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน” การค้นคว้าแบบอิสระ, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖),หน้าบทคัดย่อ.

๖. ด้านการวิจัยและการพัฒนา คือ ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ไม่มีความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

๗. ด้านการบริหารโครงการทางวิชาการ คือ ขาดการกำกับติดตามผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

๘. ด้านการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศ คือ ขาดการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา

๙. ด้านการประเมินผลงานทางวิชาการ คือ ขาดการวางแผนในการประเมินผลงานทางวิชาการในสถานศึกษา

สุวรรณ ทองคำ ทำการวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรีการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ความสัมพันธ์ระหว่างวิทยุ คณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การบริหาร และขนาดของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนดำรงตำแหน่งอยู่กับสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า^{๕๕}

๑. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก

๒. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิทยุไม่เกิน ๕๐ ปี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิทยุมากกว่า ๕๐ ปี ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าลงมา ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหารไม่เกิน ๑๐ ปี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหาร ๑๑-๒๐ ปี และมากกว่า ๒๐ ปี ตามลำดับ และผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ตามลำดับ

วัฒนา มโนจิตร ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติมากใน ทุกด้าน สำหรับปัญหาการบริหารงานพบว่า หลักสูตรที่ใช้ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพ

^{๕๕}สุวรรณ ทองคำ, “สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ๒๕๔๕), หน้าบทคัดย่อ.

ท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและงบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอต่อการนำมาพัฒนาการเรียนการสอน^{๑๑๑}

บัวจันทร์ ทะระมา ได้ศึกษาเจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๓๕ พบว่า ทั้งครูชายและครูหญิงมีเจตคติต่อวิชาชีพครูในระดับดี โดยครูหญิงมีเจตคติอยู่ในระดับสูงกว่าครูชายเล็กน้อย ผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าครูส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนแปลงอาชีพได้ก็ยังคงต้องการที่จะเป็นครูต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพครูของพนักงานครูโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน เมื่อเปรียบเทียบกับเจตคติต่อวิชาชีพครู จำแนกตามสถานศึกษาเพศ และประสบการณ์ในการสอนเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพของพนักงานครูสังกัดเทศบาลเมืองลำพูนในอนาคตต่อไป^{๑๑๒}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นพอจะสรุปได้ คือ การบริหารสถานศึกษานั้นส่วนใหญ่แล้วจะต้องบริหารให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารให้มากที่สุด ทั้งในด้านการวางแผนการจัดการศึกษา การบริหารงานบุคคล งานวิชาการ การกำหนดนโยบายรวมถึงการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล สำหรับส่วนของผู้บริหารนั้นเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำ ควรมีความอดทน อดกลั้น หนักแน่น กล้าตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม โปร่งใส มีลักษณะความเป็นผู้นำ และเป็นประชาธิปไตยและใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ในการบริหารเนื่องจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานั้นได้เน้นถึงการปฏิบัติที่ผู้บริหารสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้ การใช้ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารนั้นมีผลต่อการบริหารสถานศึกษาซึ่งการบริหารแบบอริยสัจ ๔ นั้น เป็นการบริหารที่จะทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

^{๑๑๑}วัฒนา มโนจิตร, “การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐), หน้าบทคัดย่อ.

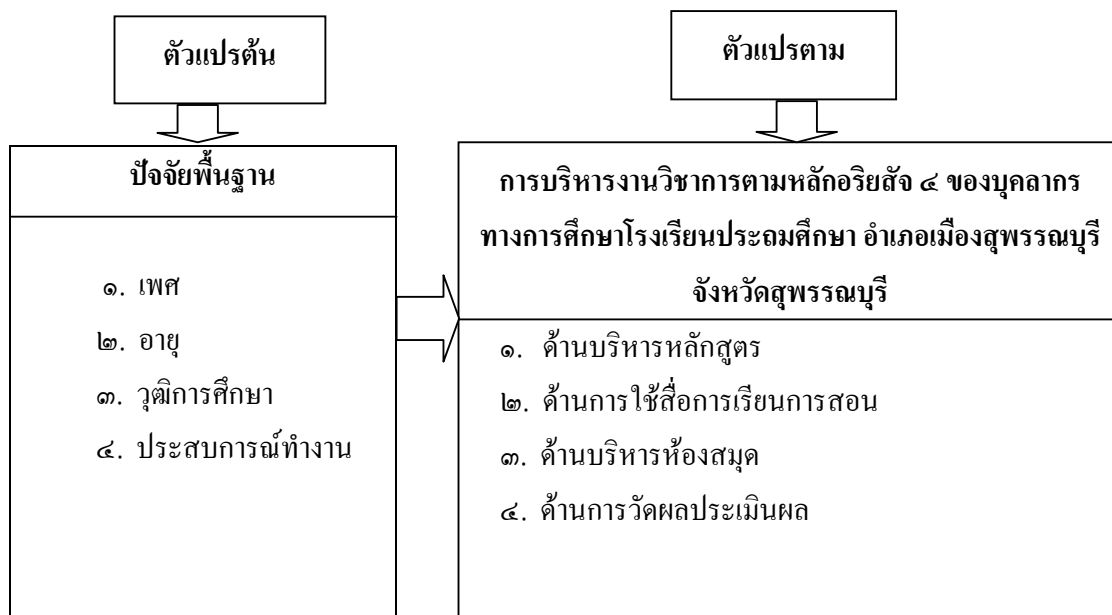
^{๑๑๒}บัวจันทร์ ทะระมา, “เจตคติต่อวิชาชีพครูของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐), หน้าบทคัดย่อ.

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ด้านบริหารหลักสูตร ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านบริหารห้องสมุด ด้านการวัดผลและประเมินผล ดังแผนภูมิที่ ๒.๑

แผนภูมิที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากร

๓.๑.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งหมด จำนวน ๑๖๐ คน การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นหน่วยการศึกษา โดยวิธีเจาะจง (Purposive) บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งหมด ระหว่างปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้จำนวน ทั้งหมด ๑๖๐ คน ตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงเดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๔ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน ดังที่ปรากฏในตารางที่ ๓.๑

ตาราง ๓.๑ แสดงประชากรและโรงเรียน

ลำดับ	โรงเรียนประถมศึกษา	ผู้บริหาร	ครู	รวมกลุ่มประชากร
๑	โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ	๔	๒๕	๒๙
๒	โรงเรียนวัดประทุมชน	๓	๒๐	๒๓
๓	โรงเรียนวัดวังกุ่ม	๕	๒๔	๒๙
๔	โรงเรียนวัดสวนแดง	๓	๒๘	๓๑
๕	โรงเรียนวัดแก้ว	๔	๒๐	๒๔
๖	โรงเรียนวัดโคกโคเต่า	๒	๒๒	๒๔
	รวม	๒๑	๑๓๙	๑๖๐

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยดำเนินการ ดังนี้ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, วุฒិการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)^๑ และกรอกรายละเอียด ในช่วงที่กำหนดไว้ จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี ๕ ด้าน ๕ ระดับ จำนวน ๓๒ ข้อ

แบ่งเป็น	ด้านบริหารหลักสูตร	๘	ข้อ
	ด้านสื่อการเรียนการสอน	๘	ข้อ
	ด้านห้องสมุด	๘	ข้อ
	ด้านวัดและประเมินผล	๘	ข้อ

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปทำการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑. หาความเที่ยงตรง (Validity) ในการหาค่า IOC ซึ่งได้ค่าเป็น ๐.๖ - ๑.๐ โดยการไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ช่วยตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา จำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

- ๑) ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ
- ๒) ผศ.ดร.พิชัย ไชยสงคราม
- ๓) พระมหาสมบุญ สุทธิโม
- ๔) ผศ.ดร.เริงชัย หมั่นชนะ
- ๕) ผศ.ดร. สมศักดิ์ บุญบุญ

๒. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๔ ที่โรงเรียนสุพรรณภูมิ เก็บแบบสอบถาม

^๑Likert, **Technique for the measurement of attitudes archives of psychology**, (NewYork : McHraw Hill International Book Company, 1932), p. 55.

เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๔ นำแบบสอบถามที่ตรวจแล้วให้คะแนนหาค่าความเชื่อมั่น ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๑๑

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. แจกบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๑๖๐ ฉบับ
๒. รับคืนแบบสอบถามจากบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยตนเอง จำนวน ๑๖๐ ฉบับ
๓. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามมา จำนวนทั้งหมด ๑๖๐ ฉบับ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

๓.๓.๑ เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ
มากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ ๕ คะแนน
มาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ ๔ คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ ๓ คะแนน
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ ๒ คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ ๑ คะแนน

๓.๓.๒ เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด^๒ และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๐- ๕.๐๐	แปลความว่า	มีความคิดเห็น มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๐- ๔.๔๕	แปลความว่า	มีความคิดเห็น มาก
คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๐- ๓.๔๕	แปลความว่า	มีความคิดเห็น ปานกลาง

^๒บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓), หน้า ๒๑-๒๕.

คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๐- ๒.๔๕ แปลความว่า มีความคิดเห็น น้อย
 คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐- ๑.๔๕ แปลความว่า มีความคิดเห็น น้อยที่สุด

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
๒. วิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ๓. เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป โดยการทดสอบค่า Independent Samples t-test, F-test (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี (Fisher's Least-Significant Difference) LSD

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๕.๑ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้

๑. สูตรการหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
 X แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

๒. สูตรการหาค่าเฉลี่ย (μ)

$$\mu = \frac{\sum \mu}{N}$$

μ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum \mu$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคน

๓. สูตรการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (σ)

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum(X - \mu)^2}{N - 1}}$$

σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน	ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
X ²	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนนในกลุ่ม
N	แทน	จำนวนคน
\sum	แทน	ผลรวม

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

๑. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร ดังนี้

$$[\alpha] = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right)$$

เมื่อ α	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
K	หมายถึง	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$\sum s_i^2$	หมายถึง	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
s^2	หมายถึง	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

๒. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เพื่อหาความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์โดยใช้สูตร ดังนี้

สูตร	IOC	=	$\frac{\sum R}{N}$
เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยการแปลความคือ ถ้า IOC ≥ 0.5 แสดงว่าข้อสอบนั้นวัดวัตถุประสงค์ข้อนั้นจริง
 ถ้า IOC ≤ 0.5 แสดงว่าข้อสอบนั้นไม่วัดวัตถุประสงค์ข้อนั้น

๓.๕.๓ สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ Independent Samples t-test, F-test (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least-significant Difference (LSD)

๑. สูตร t-test

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

\bar{X}_1	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑
\bar{X}_2	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๒
s_1^2	หมายถึง	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑
s_2^2	หมายถึง	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๒
n_1	หมายถึง	ขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่ม ๑
n_2	หมายถึง	ขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่ม ๒

๒. สูตร F-test

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

MS_B	หมายถึง	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_W	หมายถึง	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Sig) จะเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Post Hoc Multiple Comparisons) ด้วยวิธี Fisher's Least-Significant Difference (LSD) โดยใช้สูตร ดังนี้

๓. สูตร LSD

เมื่อ $n_i \neq n_j$ LSD $t_{1-\frac{\alpha}{2}; n-k} \sqrt{MSE \left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]}$

$n_i = n_j$ LSD $t_{1-\frac{\alpha}{2}; n-k} \sqrt{\frac{2MSE}{n_i}}$

โดยที่ t	=	n-k
df _w		
LSD	หมายถึง	ค่าผลต่างน้อยสำคัญที่คำนวณได้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่ม i และ j
MSE	หมายถึง	ค่า Mean Square Error (MS _w)
K	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบ
N	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
α	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อน
n_i	หมายถึง	จำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ i
n_j	หมายถึง	จำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ j

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลัก อริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัด สุพรรณบุรี เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป แบ่งออกเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการ หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการ ทดสอบค่าที (t-test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะปัญหาอุปสรรคและแนวทางการบริหารงานวิชาการตาม หลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ตอนที่ ๑ วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตาราง ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๓๕	๒๔.๔
หญิง	๑๒๑	๗๕.๖
รวม	๑๖๐	๑๐๐.๐๐

จากตาราง ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น ๑๖๐ คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๖ เป็นชาย จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔ ตามลำดับ

ตาราง ๔.๒ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๒๐ - ๓๐ ปี	๑๗	๑๐.๖
๓๑ - ๔๐ ปี	๒๕	๑๕.๖
๔๑ - ๔๕ ปี	๒๐	๑๒.๕
๔๖ ขึ้นไป	๙๘	๖๑.๓
รวม	๑๖๐	๑๐๐.๐๐

จากตาราง ๔.๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุระหว่าง ๔๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๓ รองลงมา มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖ มีอายุระหว่าง ๔๑-๔๕ ปี จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕ และมีอายุระหว่าง ๒๐-๓๐ ปี จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖ ตามลำดับ

ตาราง ๔.๓ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๑	๑๓.๑
ปริญญาตรี	๑๑๓	๗๐.๖
ปริญญาโท	๑๘	๑๑.๓
ปริญญาเอก	๘	๕.๐
รวม	๑๖๐	๑๐๐.๐๐

จากตาราง ๔.๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๖ รองลงมาได้แก่ มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓ และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๐ ตามลำดับ

ตาราง ๔.๔ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ประสบการณ์ทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
๑ - ๕ ปี	๔	๒.๕
๖ - ๑๐ ปี	๑๓๗	๘๕.๖
๑๑-๑๕ ปี	๑๙	๑๑.๙
รวม	๑๖๐	๑๐๐.๐๐

จากตาราง ๔.๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน ๖-๑๐ ปี จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๖ รองลงมา มีประสบการณ์ทำงาน ๑๑-๑๕ ปี จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙ และมีประสบการณ์ทำงาน ตั้งแต่ ๑-๕ ปี จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ ตามลำดับ

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น ๕ ระดับ (วัฒนา สุนทรชัย, ๒๕๔๗, หน้า ๗๑) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๕ หมายถึง มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๕ หมายถึง มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ - ๒.๔๕ หมายถึง มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๔๕ หมายถึง มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตาราง ๔.๕ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

การบริหารงานวิชาการ ตามหลักอริยสัจ ๔	N = ๑๖๐		ระดับ การบริหารงานวิชาการ
	μ	σ	
ด้านบริหารหลักสูตร	๓.๕๗	๐.๕๘	มาก
ด้านสื่อการเรียนการสอน	๔.๐๕	๐.๖๒	มาก
ด้านห้องสมุด	๔.๑๓	๐.๖๒	มาก
ด้านการวัดผลประเมินผล	๔.๐๕	๐.๕๒	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๐๖	๐.๕๔	มาก

จากตาราง ๔.๕ พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๐๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านห้องสมุด ($\mu = ๔.๑๓$) รองลงมา ด้านการวัดผลประเมินผล ($\mu = ๔.๐๕$) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\mu = ๔.๐๕$) และด้านการบริหารหลักสูตรอยู่ในอันดับน้อยที่สุด ($\mu = ๓.๕๗$) ตามลำดับ

ตาราง ๔.๖ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านบริหารหลักสูตร โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ด้านบริหารหลักสูตร	N = ๑๖๐		ระดับ การบริหารงาน วิชาการ
	μ	σ	
ผู้บริหารมีความขัดข้องใจในการศึกษาสภาพปัญหาก่อนจัดทำ แผนหลักสูตร	๔.๐๒	๐.๓๓	มาก
บุคลากรในโรงเรียนมีความขัดข้องใจในการมีส่วนร่วมจัดทำ แผนวิชาการหลักสูตร	๓.๕๕	๐.๖๕	มาก
เมื่อเกิดปัญหาในโรงเรียนผู้บริหารมีการจัดการวางแผน ใช้งานบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน	๔.๐๕	๐.๓๑	มาก
บุคลากรในโรงเรียนรู้จักหลักการปฏิบัติงานตามโครงการ/ กิจกรรมที่ผู้บริหารมอบหมายให้	๓.๕๔	๐.๖๗	มาก
เมื่อเกิดปัญหาการติดตามผลการประเมินผล การดำเนินงาน ตามโครงการ/ กิจกรรมผู้บริหารมีการจัดการอย่างถูกวิธี	๓.๘๘	๐.๓๓	มาก
ผู้บริหารนำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปัญหารับปรุงแผน และมีการรายงานผลการปฏิบัติให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	๓.๘๗	๐.๖๔	มาก
ผู้บริหารยึดแนวนโยบายของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น เป็นแนวกำหนดเป้าหมายทางวิชาการเพื่อเกิดประโยชน์ ในโรงเรียน	๔.๐๓	๐.๓๔	มาก
ผู้บริหารมีการจัดบริหารงานหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้วยความปรารถนาดี	๔.๐๑	๐.๖๕	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๕๗	๐.๕๘	มาก

จากตาราง ๔.๖ พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านบริหารหลักสูตร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๕๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับความสำคัญมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เมื่อเกิดปัญหาในโรงเรียนผู้บริหารมีการจัดการวางแผน ใช้งานบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน ($\mu = ๔.๐๕$) ผู้บริหารยึดแนวนโยบายของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่นเป็นแนวกำหนดเป้าหมายทางวิชาการเพื่อเกิดประโยชน์ในโรงเรียน ($\mu =$

๔.๐๓) ผู้บริหารมีความขัดข้องใจในการศึกษาสภาพปัญหา ก่อนจัดทำแผนหลักสูตร ($\mu = ๔.๐๒$) และอยู่ในอันดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารนำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปัญหารับปรุงแผนและมีการรายงานผลการปฏิบัติให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ($\mu = ๔.๘๓$) ตามลำดับ

ตาราง ๔.๗ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารงาน วิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ด้านสื่อการเรียนการสอน	N = ๑๖๐		ระดับ การบริหารงาน วิชาการ
	μ	σ	
ผู้บริหารเมื่อเกิดปัญหาความขัดข้องใจในการสำรวจความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูมีวิธีการแก้ไขปัญห อย่างเหมาะสม	๓.๕๘	๐.๗๖	มาก
เมื่อเกิดปัญหาความขัดข้องใจการจัดทำสื่อการสอนตาม ความต้องการของนักเรียน	๔.๐๖	๐.๗๕	มาก
เมื่อเกิดปัญหาในการจัดหาสื่อสำเร็จรูปเพื่อใ ้ประกอบการเรียนการสอนของครู	๔.๑๐	๐.๗๗	มาก
เปิดโอกาสให้ครูประจำชั้น ครูประจำวิชามีส่วนร่วม ในการเลือก หรือพิจารณาจัดหาสื่อการเรียนการสอนตาม ความต้องการ	๔.๐๔	๐.๘๐	มาก
ครูผู้สอนทุกคนได้รับการพิจารณาให้มีความรู้พื้นฐานใน การจัดการทำสื่อการสอน	๓.๕๐	๐.๗๗	มาก
ครูมีระบบการควบคุมและสะดวกต่อการนำสื่อไปใ ้ประกอบการสอน	๓.๕๑	๐.๗๑	มาก
ผู้บริหารมีการส่งเสริมและติดตามผลการใช้สื่ออย่าง เหมาะสม	๔.๒๒	๐.๗๕	มาก
ครูมีความพยายามหาสื่อการเรียนการสอน โดยใช้ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติในการสอน	๔.๒๒	๐.๖๕	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๐๕	๐.๖๒	มาก

จากตาราง ๔.๗ พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๐๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและติดตามผลการใช้สื่ออย่างเหมาะสม ($\mu = ๔.๒๒$) รองลงมา คือ ครูมีการพยายามหาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติในการสอน ($\mu = ๔.๒๒$) และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูผู้สอนทุกคนได้รับการพิจารณาให้มีความรู้พื้นฐานในการจัดการทำสื่อการเรียน ($\mu = ๓.๕๐$, S.D = ๐.๗๗) ตามลำดับ

ตาราง ๔.๘ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีด้านห้องสมุด โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ด้านห้องสมุด	N = ๑๖๐		ระดับ การบริหารงาน วิชาการ
	μ	σ	
ผู้บริหารเมื่อเกิดความขัดข้องในการวางแผนการพัฒนาห้องสมุดเพื่อเหมาะสมกับนักเรียนที่เข้ามาใช้บริการ	๔.๒๑	๐.๗๖	มาก
ผู้บริหารเกิดความขัดข้องที่จะสรรคหาบุคลากรมารับผิดชอบในการจัดการบริหารห้องสมุดโดยอย่างเหมาะสม	๔.๑๒	๐.๗๘	มาก
ผู้บริหารรู้สาเหตุที่มีปัญหาในห้องสมุดโดยการจัดการอย่างเหมาะสมอย่างเพียงพอ	๔.๐๑	๐.๘๐	มาก
ผู้บริหารรู้สาเหตุการจาดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดโดยการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม	๔.๑๖	๐.๗๔	มาก
ผู้บริหารมีการติดตามผลและประเมินผลงานห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา	๔.๑๘	๐.๖๗	มาก
ผู้บริหารมีการจัดระบบการบริหารห้องสมุดให้เป็นแหล่งวิชาการของโรงเรียน	๔.๒๔	๐.๗๒	มาก
ผู้บริหารและครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	๔.๑๑	๐.๘๘	มาก
ผู้บริหารจัดสถานที่ห้องสมุดเป็นสัดส่วนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียน	๔.๐๖	๐.๖๕	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๑๓	๐.๖๒	มาก

จากตาราง ๔.๘ พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๑๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารมีการจัดระบบการบริหารห้องสมุดให้เป็นแหล่งวิชาการของโรงเรียน ($\mu = ๔.๒๔$) รองลงมา คือ ผู้บริหารเมื่อเกิดความทุกข์ในจัดการวางแผนการพัฒนาห้องสมุดเพื่อเหมาะสมกับนักเรียนที่เข้ามาใช้บริการ ($\mu = ๔.๒๑$) และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารรู้สาเหตุที่มีปัญหาในห้องสมุดโดยการจัดการอย่างเหมาะสมอย่างเพียงพอ ($\mu = ๔.๐๑$, S.D = ๐.๘๕) ตามลำดับ

ตาราง ๔.๙ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการวัดผลประเมินผล โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ด้านการวัดผลประเมินผล	N = ๑๖๐		ระดับ การบริหารงาน วิชาการ
	μ	σ	
ผู้บริหารเกิดปัญหาการจัดให้มีการประเมินผล ตลอดทั้งปีเพื่อ ประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน	๔.๑๔	๐.๓๔	มาก
ผู้บริหารมีความขัดข้องใจในการให้บริการและเก็บรักษาเครื่องมือ วัดผลและประเมินผลมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม	๔.๑๔	๐.๓๕	มาก
ผู้บริหารมีวิธีการแก้ปัญหาการใช้เครื่องมือวัดผลหลากหลาย สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดในโรงเรียน	๔.๑๔	๐.๓๕	มาก
ผู้บริหารมีวิธีการแก้ปัญหาการตรวจสอบหลักฐานการวัดผล การประเมินผลและพัฒนาตนเองมีประสิทธิภาพ	๔.๑๐	๐.๕๔	มาก
ผู้บริหารได้กำหนดปฏิทินการวัดผลและประเมินผลการเรียน ของนักเรียนไว้อย่างชัดเจน ในแต่ละภาคเรียนของทุกปีการศึกษา	๔.๐๐	๐.๕๓	มาก
ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา ความรู้ ทักษะในกระบวนการวัดผลและประเมินผล	๔.๑๔	๐.๖๓	มาก
ผู้บริหารจัดพัฒนาให้ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ในการสร้างข้อสอบ หรือสร้างเครื่องมือในการวัดผลการเรียนการสอนของนักเรียน	๔.๐๑	๐.๖๐	มาก
ผู้บริหารได้ปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการในการ จัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลโดยเคร่งครัด	๔.๑๔	๐.๖๓	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๐๕	๐.๕๒	มาก

จากตาราง ๔.๕ พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการวัดผลประเมินผลโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๐๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ผู้บริหารมีวิธีการแก้ปัญหาการใช้เครื่องมือวัดผลหลากหลายสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดในโรงเรียน ($\mu = ๔.๑๔$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีความขัดข้องใจในการให้บริการและเก็บรักษาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ($\mu = ๔.๑๔$) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะในกระบวนการวัดผลและประเมินผล ($\mu = ๔.๑๔$) และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารได้กำหนดปฏิทินการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนไว้อย่างชัดเจน ในแต่ละภาคเรียนของทุกปีการศึกษา ($\mu = ๔.๐๐$) ตามลำดับ

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง โดยการทดสอบค่าที (t-test)

ตาราง ๔.๑๐ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่าที (t-test)

การบริหารงานวิชาการตาม หลักอริยสัจ ๔	ชาย		หญิง		t	p
	μ	σ	μ	σ		
ด้านบริหารหลักสูตร	๔.๑๓	๐.๒๘	๓.๙๒	๐.๖๔	๒.๙๒	๐.๐๕
ด้านสื่อการเรียนการสอน	๔.๒๕	๐.๓๔	๓.๙๓	๐.๖๓	๓.๕๑	๐.๐๖
ด้านห้องสมุด	๔.๓๐	๐.๓๖	๔.๐๘	๐.๖๘	๒.๕๕	๐.๐๓
ด้านวัดผลประเมินผล	๔.๑๓	๐.๓๐	๔.๐๓	๐.๕๓	๑.๔๐	๐.๑๖
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๒๒	๐.๒๓	๔.๐๑	๐.๕๓	๒.๑๘	๐.๓๑

จากตาราง ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ จำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่าที (t-test) โดยภาพรวม ($t = ๒.๑๘, P = ๐.๓๑$) พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านก็พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตอนที่ ๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตาม อายุ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance: ANOVA)

ตาราง ๔.๑๑ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance: ANOVA)

		SS	df	MS	F	Sig.
ด้านบริหารหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๕	๓	๐.๘๑๖	๒.๕๐๑	๐.๐๖๑
	ภายในกลุ่ม	๕๑.๕๑๒	๑๕๖	๐.๓๓๓		
	รวม	๕๔.๙๖๘	๑๕๙			
ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๔.๗๕๕	๓	๑.๕๘๕	๔.๓๗๕	๐.๐๐๕*
	ภายในกลุ่ม	๕๖.๕๔๑	๑๕๖	๐.๓๖๕		
	รวม	๖๑.๒๙๖	๑๕๙			
ด้านห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๑๒	๓	๑.๐๗๑	๒.๘๓๓	๐.๐๕๐
	ภายในกลุ่ม	๕๘.๕๕๖	๑๕๖	๐.๓๗๘		
	รวม	๖๑.๗๖๘	๑๕๙			
ด้านวัดผลประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๔๒	๓	๐.๗๔๗	๒.๗๕๔	๐.๑๕
	ภายในกลุ่ม	๔๑.๗๒๕	๑๕๖	๐.๒๖๗		
	รวม	๔๓.๙๖๗	๑๕๙			
ค่าเฉลี่ยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๒๘	๓	๐.๘๗๖	๓.๕๔๑	๐.๑๗
	ภายในกลุ่ม	๔๓.๖๑๓	๑๕๖	๐.๒๘๐		
	รวม	๔๖.๑๔๑	๑๕๙			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตาราง ๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance: ANOVA) โดยภาพรวม (F= ๓.๕๔๑, Sig = ๐.๑๗) พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตาราง ๔.๑๒ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรีจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามวิธี LSD (Least significance difference)

ด้านสื่อการเรียนการสอน	อายุ μ	๒๐-๓๐ปี	๓๑-๔๐ปี	๔๑-๔๕ปี	๔๖ปีขึ้นไป
		๔.๐๓	๔.๓๑	๔.๓๓	๓.๕๓
๒๐-๓๐ปี	๔.๐๓	-	๐.๒๘	๐.๓	
๓๑-๔๐ปี	๔.๓๑		-	-	๐.๓๘*
๔๑-๔๕ปี	๔.๓๓			-	-
๔๖ปีขึ้นไป	๓.๕๓				-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตาราง ๔.๑๒ พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรีจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามวิธี LSD (Least significance difference) จำแนกตามอายุ ด้านสื่อการเรียนการสอน เป็นรายคู่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ ผู้ที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ มากกว่า ผู้ที่มีอายุ ๔๖ ปีขึ้นไป

ตาราง ๔.๑๓ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)

		SS	df	MS	F	Sig.
ด้านบริหารหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๓๑	๓	๐.๒๗๗	๐.๘๐๖	๐.๔๙๒
	ภายในกลุ่ม	๕๓.๕๗๘	๑๕๖	๐.๓๔๕		
	รวม	๕๔.๔๐๙	๑๕๙			
ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๓๕	๓	๐.๗๔๕	๑.๙๕๓	๐.๑๒๓
	ภายในกลุ่ม	๕๙.๕๐๑	๑๕๖	๐.๓๘๑		
	รวม	๖๑.๗๓๖	๑๕๙			
ด้านห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	๑.๗๕๙	๓	๐.๕๘๖	๑.๕๑๔	๐.๒๑๓
	ภายในกลุ่ม	๖๐.๔๐๙	๑๕๖	๐.๓๘๗		
	รวม	๖๒.๑๖๘	๑๕๙			
ด้านวัดผลประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๑.๔๐๓	๓	๐.๔๖๘	๑.๗๑๔	๐.๑๖๖
	ภายในกลุ่ม	๔๒.๕๖๕	๑๕๖	๐.๒๗๓		
	รวม	๔๓.๙๖๗	๑๕๙			
ค่าเฉลี่ยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๔๓๐	๓	๐.๔๗๗	๑.๖๔๙	๐.๑๘๖
	ภายในกลุ่ม	๔๕.๑๑๐	๑๕๖	๐.๒๘๙		
	รวม	๔๖.๕๔๑	๑๕๙			

จากตาราง ๔. ๑๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) โดยภาพรวม ($F = ๑.๖๔๙$, $Sig = ๐.๑๘๖$) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตาราง ๔.๑๔ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประเภทการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance: ANOVA)

		SS	df	MS	F	Sig.
ด้านบริหารหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๐๒	๒	๑.๖๐๑	๔.๕๐๕	๐.๐๐๕*
	ภายในกลุ่ม	๕๑.๒๐๓	๑๕๓	๐.๓๒๖		
	รวม	๕๔.๔๐๕	๑๕๕			
ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	๓.๓๕๓	๒	๑.๖๗๖	๕.๐๘๑	๐.๐๐๓*
	ภายในกลุ่ม	๕๓.๕๘๓	๑๕๓	๐.๓๖๕		
	รวม	๖๑.๙๓๖	๑๕๕			
ด้านห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	๓.๓๖๘	๒	๑.๖๘๔	๕.๐๖๔	๐.๐๐๓*
	ภายในกลุ่ม	๕๘.๔๐๑	๑๕๓	๐.๓๗๒		
	รวม	๖๒.๗๖๙	๑๕๕			
ด้านวัดผลประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๖๔	๒	๐.๒๓๒	๐.๖๓๓	๐.๕๓๕
	ภายในกลุ่ม	๔๓.๕๐๓	๑๕๓	๐.๒๘๓		
	รวม	๔๓.๙๖๗	๑๕๕			
ค่าเฉลี่ยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๘๒	๒	๑.๒๔๑	๔.๔๒๑	๐.๐๑๔
	ภายในกลุ่ม	๔๔.๐๕๕	๑๕๓	๐.๒๘๑		
	รวม	๔๖.๕๓๗	๑๕๕			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประเภทการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance: ANOVA) โดยภาพรวม ($F = ๔.๔๒๑$, $Sig = ๐.๐๑๔$) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๓ ด้าน ได้แก่ บริหารหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด

ตาราง ๔.๑๕ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้านบริหารหลักสูตรตามวิธี LSD (Lease significance difference)

ประสบการณ์ทำงาน	μ	๑-๕ ปี	๖-๑๐ ปี	๑๑-๑๕ ปี
ด้านบริหารหลักสูตร		๔.๑๘	๓.๕๑	๔.๓๔
๑-๕ ปี	๔.๑๘	-	- ๐.๒๓	๐.๑๖
๖-๑๐ ปี	๓.๕๑		-	๐.๔๓*
๑๑-๑๕ ปี	๔.๓๔			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตาราง ๔.๑๕ พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้านบริหารหลักสูตร ตามวิธี LSD (Lease significance difference) เป็นรายคู่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ ผู้มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑๑-๑๕ ปี มีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านบริหารหลักสูตร มากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ ๖-๑๐ ปี

ตาราง ๔.๑๖ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานด้านสื่อการเรียนการสอน ตามวิธี LSD (Lease significance difference)

ประสบการณ์ทำงาน	μ	๑-๕ ปี	๖-๑๐ ปี	๑๑-๑๕ ปี
ด้านสื่อการเรียนการสอน		๔.๓๑	๓.๕๕	๔.๔๔
๑-๕ ปี	๔.๓๑	-	-๐.๓๒	๐.๑๓
๖-๑๐ ปี	๓.๕๕		-	๐.๔๕*
๑๑-๑๕ ปี	๔.๔๔			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๖ พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามวิธี

LSD (Lease significance difference) เป็นรายคู่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ ผู้มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑๑-๑๕ ปี มีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านสื่อการเรียนการสอน มากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ ๖-๑๐ ปี

ตาราง ๔.๑๗ แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้านห้องสมุด ตามวิธี LSD (Lease significance difference)

ประสบการณ์ทำงาน	μ	๑-๕ ปี	๖-๑๐ ปี	๑๑-๑๕ ปี
ด้านห้องสมุด		๔.๑๕	๔.๐๗	๔.๔๔
๑-๕ ปี	๔.๑๕	-	-๐.๐๘	๐.๒๙
๖-๑๐ ปี	๔.๐๗		-	๐.๓๗*
๑๑-๑๕ ปี	๔.๔๔			-

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตาราง ๔.๑๗ พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ด้านห้องสมุด ตามวิธี LSD (Lease significance difference) เป็นรายคู่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ ผู้มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑๑-๑๕ ปี มีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ด้านห้องสมุด มากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ ๖-๑๐ ปี

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะปัญหาอุปสรรคและแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ตาราง ๔.๑๘ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านบริหารหลักสูตร

ด้านบริหารหลักสูตร		
N=๑๖๐		
ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๑. ไม่นั่นหลักการปฏิบัติตามแผน	๔๒	๒๖.๒๕
๒. แผนที่ตั้งไว้ไม่เป็นไปตามหลักความเป็นจริง	๓๕	๒๑.๘๗
๓. แผนงานเป็นแผนที่เตรียมสำหรับใช้จ่ายงบประมาณ การดำเนินงานอาจไม่ตรงกับแผนที่วางไว้	๑๕	๙.๓๗
๔. ขาดความรู้ ความเข้าใจแผนงานด้านหลักสูตร	๑๒	๗.๕
แนวทางการบริหารงานวิชาการ		
	จำนวน	ร้อยละ
๑. ควรจัดนิเทศติดตามงานโดยสม่ำเสมอ	๕๒	๓๒.๕
๒. ผู้บริหารควรฟังเสียงครูผู้สอนบ้าง	๓๑	๑๙.๓๗
๓. ควรกำหนดแผนลงในรายละเอียดสามารถปฏิบัติได้อย่างชัดเจน	๒๔	๑๕.๐
๔. ผู้บริหารควรจัดการประชุมสัมมนาวิชาการในโรงเรียนของคณะครู	๒๓	๑๔.๓๗
๕. ควรให้ครูไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆที่เกี่ยวกับสถานศึกษา	๘	๕

ตาราง ๔.๑๕ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านสื่อการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน		
N = ๑๖๐		
ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๑. สื่ออิเล็กทรอนิกส์บางครั้งมีปัญหาล่าช้าในการใช้ในการเรียนการสอน	๔๒	๒๖.๒๕
๒. ผู้บริหารไม่ตามใจผู้สอนในการใช้สื่อ	๓๑	๑๙.๓๗
๓. สื่อไม่เหมาะสมกับบทเรียนในแต่ละวิชา	๒๕	๑๕.๖๒
๔. ครูไม่ชอบใช้สื่อประกอบ หรือจัดหาสื่อล่วงหน้าเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	๑๐	๖.๒๕
๕. ขาดงบประมาณ	๖	๓.๗๕
แนวทางการบริหารงานวิชาการ		
	จำนวน	ร้อยละ
๑. ควรจัดการประชุมปรึกษาหารือทั้งผู้บริหารและครู	๒๑	๑๓.๑๒
๒. ควรมีการเตรียมการสอนและกำหนดการใช้สื่อประกอบไว้เป็นรายชั่วโมง ตลอดปีว่าแต่ละครั้งใช้สื่ออะไรดำเนินการ	๕	๕.๖๒
๓. ควรจัดอบรม และปฏิบัติการลงมือทำสื่อ	๖	๓.๗๕

ตาราง ๔.๒๐ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านห้องสมุด

ด้านห้องสมุด		
N = ๑๖๐		
ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๑. จำนวนหนังสือมีน้อยและไม่เพียงพอ	๓๑	๑๙.๓๗
๒. ห้องสมุดขาดการบริการ	๑๕	๑๑.๘๗
๓. ขาดคอมพิวเตอร์สำหรับค้นคว้า	๑๖	๑๐.๐๐
๔. นักเรียนไม่ชอบศึกษาค้นคว้า อ่านหนังสือห้องสมุดเท่าที่ควร	๗	๔.๓๗
แนวทางการบริหารงานวิชาการ		
	จำนวน	ร้อยละ
๑. การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับห้องสมุด	๓๔	๒๑.๒๕
๒. ควรจัดการดูงาน การนิเทศเกี่ยวกับห้องสมุดให้มากขึ้น	๓๐	๑๘.๗๕
๓. ควรจัดเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ครอบคลุมสาระ เห็นความสำคัญและให้นักเรียนฝึกค้นคว้า, อ่านหนังสือห้องสมุด	๒๔	๒๔.๓๗
๔. ควรนิเทศโดยสม่ำเสมอ และทำขออนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด	๒๑	๑๓.๑๒

ตาราง ๔.๒๑ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการวัดผลประเมินผล

ด้านการวัดผลประเมินผล		
N = ๑๖๐		
ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๑. ขาดเวลาที่จะวัดผลประเมินผล	๔๔	๒๗.๕
๒. ขาดการใช้วัดผลเป็นข้อสอบ อัตนัย ปีละ ๒ ครั้ง กลางภาค ปลายภาค	๓๓	๒๐.๖๒
๓. นักเรียนขาดความสนใจ ความรับผิดชอบ	๑๕	๑๑.๘๗
๔. ขาดคุณภาพของแบบทดสอบเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล	๑๒	๗.๕
แนวทางการบริหารงานวิชาการ		
	จำนวน	ร้อยละ
๑. ควรจัดการวัดผลประเมินผล ควรวัดประเมินทุกครั้งที่สอนหรือจัด กิจกรรมโดยมีคะแนนสะสมไปตลอด ไม่มียึดที่ผลการทำข้อสอบ อย่างเดียว	๓๑	๑๙.๓๗
๒. ควรมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา	๒๕	๑๕.๖๒

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล และ เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๑๖๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ในการหาค่า IOC ซึ่งได้ค่าเป็น ๐.๖-๑.๐ โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง จำนวน ๕ ท่าน นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแล้วไปหาความเชื่อมั่นโดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน ได้ความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๘๗๑ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least.Significant.Difference:.LSD) ผลการวิจัยสามารถสรุปอภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเพศหญิง จำนวน ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๖๐ มีอายุระหว่าง ๔๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๓๐ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๖ มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๖-๑๐ ปี จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๖๐ ตามลำดับ

๕.๑.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้

๑. ด้านบริหารหลักสูตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านบริหารหลักสูตร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ เช่น เมื่อเกิดปัญหาในโรงเรียนผู้บริหารมีการจัดการวางแผน ใช้งานบุคลากรให้เหมาะสมกับงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารนำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปัญหารับปรุงแผนการเรียนการสอนและมีการรายงานผลการปฏิบัติให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

๒. ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและติดตามผลการใช้สื่ออย่างเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนทุกคนได้รับการพิจารณาให้มีความรู้พื้นฐานในการจัดการทำสื่อการสอน

๓. ด้านห้องสมุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารมีการจัดระบบการบริหารห้องสมุดให้เป็นแหล่งวิชาการของโรงเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารรู้สาเหตุที่มีปัญหาในห้องสมุดโดยการจัดการอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

๔. การวัดผลประเมินผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ผู้บริหารมีวิธีการแก้ปัญหาการใช้เครื่องมือวัดผลหลากหลายสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดในโรงเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารได้กำหนดปฏิทินการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนไว้อย่างชัดเจนในแต่ละภาคเรียนของทุกปีการศึกษา

๕.๑.๓ การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีสุพรรณบุรี โดยการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance: ANOVA)

การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลสรุปได้ดังนี้

๑. เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ จำนวน ๑ ด้าน ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. วุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ประสบการณ์ทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ แตกต่างกัน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารหลักสูตร

ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑๔ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคคลกรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑. ด้านบริหารหลักสูตร จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ผู้บริหารและครูขาดการเน้นหลักการปฏิบัติตามแผนที่ตั้งไว้ ไม่เป็นไปตามหลักความเป็นจริง ขาดความรู้ความเข้าใจแผนงานด้านหลักสูตร แผนงานเป็นแผนที่เตรียมสำหรับใช้จ่ายงบประมาณการดำเนินงานอาจไม่ตรงกับแผนที่วางไว้ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดนิเทศติดตามงานโดยสม่ำเสมอ ควรให้ครูไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวกับสถานศึกษา ควรกำหนดแผนลงในรายละเอียดสามารถปฏิบัติได้อย่างชัดเจน ผู้บริหารควรจัดการประชุมสัมมนาวิชาการในโรงเรียนของคณะครู ผู้บริหารควรฟังเสียงครูผู้สอนบ้าง

๒. ด้านบริหารสื่อการเรียนการสอน จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ขาดงบประมาณ ครูไม่ชอบใช้สื่อประกอบ หรือจัดหาสื่อล่วงหน้าเพื่อใช้ในการเรียนการสอนสื่อไม่เหมาะสมกับบทเรียนในแต่ละวิชา ผู้บริหารไม่ตามใจผู้สอนในการใช้สื่อและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บางครั้งมีปัญหาล่าช้าในการใช้ในการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดอบรม และปฏิบัติการลงมือทำสื่อ ควรมีการเตรียมการสอนและกำหนดการใช้สื่อประกอบไว้เป็นรายชั่วโมง ตลอดปีว่าแต่ละครั้งใช้สื่ออะไรดำเนินการ ควรจัดการประชุมปรึกษาหารือทั้งผู้บริหารและครู

๓. ด้านบริหารห้องสมุด จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ นักเรียนไม่ชอบศึกษาค้นคว้า อ่านหนังสือห้องสมุดเท่าที่ควร ห้องสมุดขาดการบริการขาดคอมพิวเตอร์สำหรับค้นคว้า จำนวนหนังสือมีน้อยและไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรนิเทศโดยสม่ำเสมอ และทำขออนุมัติมาปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด ควรจัดการดูงาน การนิเทศเกี่ยวกับห้องสมุดให้มากขึ้นควรจัดเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ครูประจำกลุ่มสาระ เห็นความสำคัญและให้นักเรียนฝึกค้นคว้า, อ่านหนังสือห้องสมุดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับห้องสมุด

๔. ด้านการวัดผลและประเมินผล จากผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงปัญหา ได้แก่ ขาดคุณภาพของแบบทดสอบเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลขาดการใช้การวัดผลเป็นข้อสอบ อัตนัย ปีละ ๒ ครั้ง กลางภาค ปลายภาค นักเรียนขาดความสนใจ ความรับผิดชอบ ขาดเวลาที่จะวัดผลประเมินผล ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ควรจัดการวัดผลประเมินผล ควรวัดประเมินทุกครั้งที่สอนหรือจัดกิจกรรมโดยมีคะแนนสะสมไปตลอด ไม่ยึดที่ผลการทำข้อสอบอย่างเดียว

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ๑) สภาพและปัญหาของการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับความสำคัญมากซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๔.๐๖ โดยด้านห้องสมุด ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านบริหารหลักสูตร ตามลำดับ ๒) ผลการศึกษา การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่

๑. ด้านบริหารหลักสูตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านบริหารหลักสูตร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับความสำคัญมาก ได้แก่ เมื่อเกิดปัญหาในโรงเรียนผู้บริหารมีการจัดการวางแผน ใช้งานบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน ทั้งผู้บริหารยังยึดแนวนโยบายของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่นเป็นแนวกำหนดเป้าหมายทางวิชาการเพื่อเกิดประโยชน์ในโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับ **ประไพศรี ชันคำ** ได้ศึกษาวิจัย การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่า ผู้บริหารมีความทุกข์ใจในการศึกษาสภาพปัญหา ก่อนจัดทำแผนหลักสูตร ผู้บริหารมีการจัดบริหารงานหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยความปรารถนาดี บุคลากรในโรงเรียนมีความทุกข์ใจในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนวิชาการหลักสูตร บุคลากรในโรงเรียนรู้จักหลักการปฏิบัติงานตาม โครงการ/กิจกรรมที่ผู้บริหารมอบหมายให้ เมื่อเกิดปัญหาการติดตามผลการประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ/ กิจกรรมผู้บริหารมีการจัดการอย่างถูกต้อง และผู้บริหารนำผลการประเมินไปใช้แก้ไข้ปัญหาปรับปรุงแผนและมีการรายงานผลการปฏิบัติให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งสอดคล้องกับ **วัฒนา มโนจิตร** ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติมากในทุกด้าน สำหรับปัญหาการบริหารงาน พบว่า หลักสูตรที่ใช้ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและงบประมาณมีน้อย ไม่เพียงพอต่อการนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

๒. ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและติดตามผลการใช้สื่ออย่างเหมาะสม ครูมีความพยายามหาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติในการสอน เมื่อเกิดปัญหาในการจัดหาสื่อสำเร็จรูปเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนของครู เมื่อเกิดปัญหาความทุกข์ใจในการจัดทำสื่อการสอนตามความต้องการของนักเรียน เปิดโอกาสให้ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา มีส่วนร่วมในการเลือก หรือพิจารณาจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามความต้องการผู้บริหารเมื่อเกิดปัญหาความทุกข์ใจในการสำรวจความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับ **อุทิศ ชันติวงษ์** ได้ศึกษาการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ครูมีระบบการควบคุมและสะดวกต่อการนำสื่อ ไปใช้ประกอบการสอน และครูผู้สอนทุกคนได้รับการพิจารณาให้มีความรู้พื้นฐานในการจัดการทำสื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ **ประไพศรี ชันคำ** ได้ศึกษาการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐาน ในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา ได้มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดแผนการดำเนินงาน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประชุมจัดทำและอนุมัติแผนได้ มีการจัดระบบงานชัดเจนมอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถและส่งเสริมให้บุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ออกคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร มีการประชุมชี้แจงแนวปฏิบัติตามแผนเกิดความเข้าใจทิศทางการประสานงานและความสัมพันธ์และงานแต่ละฝ่ายได้ชัดเจนการควบคุมกำกับติดตาม มีแผนการดำเนินการอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร มีผู้รับผิดชอบโดยตรง การรายงานเป็นลักษณะบันทึกข้อมูลและมีการประเมินผลดำเนินการ ทั้งการบันทึกข้อความ

๓. ด้านห้องสมุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ คือ ผู้บริหารมีการจัดระบบการบริหารห้องสมุดให้เป็นแหล่งวิชาการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ **วิรัตน์ สายสุด** ได้ศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อำนาจเจริญ พบว่า ผู้บริหารเมื่อเกิดความทุกข์ในการจัดการวางแผนการพัฒนาห้องสมุด เพื่อเหมาะสมกับนักเรียนที่เข้ามาใช้บริการ ผู้บริหารมีการติดตามผลและประเมินผลงานห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา ผู้บริหารรู้สาเหตุการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดโดยการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ผู้บริหารเกิดความทุกข์ที่จะสรรหาบุคลากรมารับผิดชอบในการบริหารห้องสมุดได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ **สมทรง ปัจจงวงษ์** ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองสองห้อง จังหวัด

ขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารและครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารรู้สาเหตุที่มีปัญหาในห้องสมุดโดยการจัดการอย่างเหมาะสมอย่างเพียงพอ

๔. ด้านวัดผลประเมินผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลาการทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านวัดผลประเมินผล โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ผู้บริหารมีวิธีการแก้ปัญหาการใช้เครื่องมือวัดผลหลากหลาย สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดในโรงเรียน ผู้บริหารมีความทุกข์ใจในการให้บริการและเก็บรักษาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะในกระบวนการวัดผลและประเมินผลซึ่งสอดคล้องกับ บัณฑิต ทัศนะมา ได้ศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพครูของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารได้ปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลโดยเคร่งครัด ผู้บริหารเกิดปัญหาการจัดให้มีการประเมินผล ตลอดทั้งปีเพื่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน ผู้บริหารมีวิธีการแก้ปัญหาการตรวจสอบหลักฐานการวัดผลการประเมินผลและพัฒนาตนเองมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจัดพัฒนาให้ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ในการสร้างข้อสอบ หรือสร้างเครื่องมือในการวัดผลการเรียนการสอนของนักเรียน และ ผู้บริหารได้กำหนดปฏิบัติการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนไว้อย่างชัดเจน ในแต่ละภาคเรียนของทุกปีการศึกษาสอดคล้องกับ วรเชษฐ จันทรภิมย์ ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ด้านการวัดผลประเมินผล คือ การวัดและประเมินผลไม่เป็นไปตามสภาพจริง ข้อเสนอแนะควรมีการประเมินผลตามสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก

เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลาการทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

๑. เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลาการทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลาการทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลัก

อริยสัจ ๔ จำนวน ๑ ด้าน ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. วุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ประสบการณ์ทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ แตกต่างกัน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนจะต้องบูรณาการหลักอริยสัจ ๔ ให้เข้ากับการบริหารหลักสูตร การบริหารสื่อการเรียนการสอน การบริหารห้องสมุด การบริหารการวัดผลและประเมินผล ต้องพัฒนาให้มากขึ้น ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจในหลักธรรมให้มากขึ้นในการบริหาร

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการวิจัย

การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี การบริหารงานวิชาการบรรลุผลตามขอบข่ายงานวิชาการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการทั้ง ๔ ด้าน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยบุคลากรทางการศึกษาจะต้องใช้สื่อสารเผยแพร่ให้ครูและผู้บริหารได้เข้าใจ ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้เข้าใจ แสวงหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยหลักอริยสัจ ๔ ในการวิเคราะห์หลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา ด้วยตัวเอง เพื่อฝึกฝนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ อันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น การส่งเสริม ทั้ง ๔ ด้านตามหลักอริยสัจ ๔ นั้น บุคลากรควรสนับสนุนและเตรียมความพร้อมในด้านการบริหารงานวิชาการจึงมีความสำคัญ ตลอดถึงการพัฒนาคู่มือ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานทางการ

ศึกษา บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยนำความรู้ประสบการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลมาใช้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองของนักเรียนให้มากที่สุด

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

๑. ควรมีการจัดเปรียบเทียบหลักสูตรในการวางแผน เกี่ยวกับหลักธรรมในการเรียนการสอน ปัญหา ด้านหลักสูตร ด้านการใช้สื่อ การเรียนการสอน ด้านนิเทศการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากขึ้น

๒. ควรมีการศึกษา การเรียนการสอนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับหลักสูตรให้มากขึ้น โดยให้ครูพระ ครูในโรงเรียนมีการอบรมในการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ :

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๓๕.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๓๕.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ :

(๑) หนังสือ :

กมล ภู่งาม. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร :
เทธิทปส์, ๒๕๔๕.

กมล ธิโสภาน. การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๒๕.

กมล ภู่งาม. การบริหารวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทิปพับลิเคชั่น, ๒๕๔๔.

_____ .แนวทางการพัฒนางานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา, ปฏิรูปการศึกษานโยบายสู่การ
ปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๕.

กรมสามัญศึกษา. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖.

กระทรวงศึกษาธิการ. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖.

กิตติมา ปรีดีดิถก และปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรพัฒนา, ๒๕๓๒.

_____ .การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรพัฒนา,
๒๕๓๒.

จันทร์ธานี สงวนนาม. เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง.
กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ศ., ๒๕๓๖.

- จำนง แจ่มจันทร์วงศ์และคนอื่นๆ. การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง กลุ่มที่ ๑. รายงานวิจัย ภาค
วิชาการบริหารการศึกษา.คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- ฉัตรชัย อรุณนันท์.หลักการบริหารโรงเรียน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน,
๒๕๒๔.
- ชาญชัย อาจิณสมภาร. ศัพท์การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ดันอ้อแถมมี, ๒๕๔๐.
_____.การบริหารการศึกษา.กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๑.
- ชูศรี สุวรรณโชติ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๔.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. หลักการจัดการ.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕.
- ทองหล่อ เดชไทย. หน่วยที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข.นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๔.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๔๑.
_____.องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๙.กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.
_____.องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๕.
- ชเนศ ขำเกิด. การประเมินผลการฝึกอบรมตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก. วารสารวิชาการฉบับเดือน
กุมภาพันธ์. กรุงเทพมหานคร : ชวนการพิมพ์, ๒๕๔๕.
- ธีรารัง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา.กรุงเทพมหานคร : เอราวิณการพิมพ์,
๒๕๔๒.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์และธรรมรส โชติกาญจนา. บนเส้นทางสู่ผู้บริหารการศึกษา.ม.ป.ท. : ม.ป.ป.,
๒๕๒๕.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เศศ,
๒๕๒๖.
- บันลือ พุกยะวัน. การประถมศึกษา.กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๕.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น,
๒๕๔๑.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริม
กรุงเทพ, ๒๕๔๔.
_____.การนิเทศการสอน. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๔.

- _____ .การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดีจำกัด, ๒๕๔๖.
- _____ .การบริหารงานวิชาการ.กรุงเทพมหานคร : สหมิตรออฟเซต, ๒๕๔๐.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล.องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารการศึกษา.กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๔.
- _____ .หลักการบริหารโรงเรียน.กรุงเทพมหานคร: ไม้ปรากฏโรงพิมพ์, ๒๕๑๓.
- พระธรรมโกศาจารย์, (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). พุทธวิธีการบริหาร.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- พิชัย เสี่ยมจิตต์. ขอบข่ายงานวิชาการ ในเอกสารการสอนการบริหารงานวิชาการ. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๑.
- ภาวดี ชาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.
- ภิญโญ สาร, หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๓.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ หน่วยที่ ๕ - ๑๕. กรุงเทพมหานคร : ชวนการพิมพ์, ๒๕๒๗.
- เมธี ปิลันธนานนท์. การบริหารการศึกษา.กรุงเทพมหานคร : พัทธ์ชัยอักษร, ๒๕๒๕.
- รังสรรค์ มณีเล็ก. หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๐.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, ๒๕๓๕.
- วนิดา เดชนานนท์. การประเมินผลการเรียน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. นครราชสีมา : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๐.
- วิจิตร ชีระกุล และคณะ. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร, ๒๕๑๕.
- สมคิด บางโม. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.
- _____ .องค์การและการจัดการ.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์ดี, ๒๕๓๘.
- _____ .หลักและทฤษฎีบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๔.
- สมพงษ์ เกษมสิน.การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕.

- สมยศ นาวิการ. การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๔.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ, ๒๕๔๒. กระทรวงศึกษาธิการ. การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖.
- สาโรช บัวศรี. วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจในการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๒๖.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การพัฒนาโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๑.
- _____ .ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ ๓ งานบริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช, ๒๕๒๕.
- _____ .คู่มือการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๑.
- _____ .การบริหารโรงเรียนการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพานิช, ๒๕๔๒.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, มาตรฐานการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สืบสานพุทธศาสน์, ๒๕๔๖.
- สิรภพ เหล่าลาภะ. พุทธศาสตร์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕.
- สุพิน เกษาคุปต์, การจัดการปฏิบัติงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ. การพัฒนาการศึกษาด้วยกระบวนการ PDCA. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์, ๒๕๔๕.
- สุวิทย์ มูลคำ. ๒๐ วิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕.
- เสนาะ ดิยาวี. หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- อมรา เล็กเริงสินธุ์. หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๐.
- อำภา บุญช่วย. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๓๓.

อุทัย บุญประเสริฐ. หลักการและแนวทางในการจัดการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา.:

รุ่งเรืองศาสนการพิมพ์, ๒๕๔๓.

_____, การวางแผนทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๓๒.

อุทิศ ชันติวงษ์. การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
๒๕๓๑.

(๒) บทความ ;

กิติพงศ์ วงศ์สุวรรณ. ฝ่ายวิชาการ. วารสารมิตรครู ๓ : ๓๐-๓๑ กุมภาพันธ์, ๒๕๒๗.

จิรพันธ์ ศิริโชติ. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน. วารสารวิทยาสาร ๔:๒๑-๒๔
กุมภาพันธ์, ๒๕๒๑.

คำรี น้อยมี. ปัญหาการบริหารงาน. วารสารที่ดิน ๒๕ : ๑๕-๒๕ มกราคม-กุมภาพันธ์, ๒๕๒๒.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แบบประเมินคุณลักษณะของบุคคลเพื่อพิจารณาความ
เหมาะสมสำหรับตำแหน่งเพื่อคัดเลือกข้าราชการครูเพื่อแต่งตั้งหรือเลื่อนให้ดำรง
ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารครูเชียงใหม่, ๒๕๔๓.

(๓) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ;

บัวจันทร์ ทะระมา. “เจตคติต่อวิชาชีพครูของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่”. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐.

ประไพศรี ชันคำ. “การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา”. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒.

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐริปัญญา. “ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน
หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.). วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

- ยันยงค์ สูงงาม. “การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกของสถานศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง”. **วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.**
- วรเชษฐ จันทกริมย์. “การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน” **การค้นคว้าแบบอิสระ, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.**
- วัฒนา มโนจิตร. “การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่”, **การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐.**
- วิรัตน์ สายสุด. “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อำนาจเจริญ” . **วิทยานิพนธ์ ค.ม., บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๕.**
- สมทรง ปัจจวงษ์. “ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอหนองสองห้องจังหวัดขอนแก่น”. **ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๑.**
- สุขชัย ชันอัสวะ. “การใช้อำนาจของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต . บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.**
- สุรชัย โสภภาพรม. “ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดอุบลราชธานีที่มีต่อการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕”. **วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๕.**
- สุวรรณ ทองคำ. “สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี”. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ๒๕๔๕.**

(๔) ภาษาอังกฤษ ;

Campbell, Ronakd F. and Others. **Introduction to Education Administration**. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon, London : Pitman, 1978.

Fayol, Henri. **General and Industrial Management**. London : Pitman, 1949.

Gregg, Russell T., **The Administrative Process Administrative Behaviour in Education**. New York : Harper, 1957.

L.Gulick and J. Urwick. **Papers on the Science of Administration**. New York : Institute of Public Administration, 1973.

Likert. **Technique for the measurement of attitudes archives of psychology**. New York : McHraw Hill International Book Company, 1932.

Price, Alan. **Human Resource Management**, In a Business Context, 2 edition . London : Thomson Learning, 2004.

Sear, Jesse B. **The Nature of Administrative Process**. New York : McGraw-Hill Book Company, 1959.

William Ouchi. **Organization and Management**. Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอเมืองสุพรรณบุรีจังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี อันจะเป็นประโยชน์ในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางแก้ไข ปัญหา อุปสรรค และ พัฒนาระบบการบริหารการศึกษาต่อไป

ข้อมูลที่ได้ จะแปลผลการวิจัยในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลท่านเป็นความลับ และใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยนี้เท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อท่านหรือหน่วยงานของท่าน แต่อย่างใด

แบบสอบถามนี้ แบ่งเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรีจังหวัดสุพรรณบุรี

ตอนที่ ๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้วิจัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

พระครูปลัดบุญยัง ทุลลโก

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ตอนที่ ๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

๒๐ - ๓๐ ปี

๓๑ - ๔๐ ปี

๔๑ - ๔๕ ปี

๔๖ ขึ้นไป

๓. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

๔. ประสบการณ์ทำงาน

๑ - ๕ ปี

๖ - ๑๐ ปี

๑๑-๑๕ ปี

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียน
ประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔
โรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติในระดับใด ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง โดย
กำหนดระดับคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง ระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง ระดับมาก

๓ หมายถึง ระดับปานกลาง

๒ หมายถึง ระดับน้อย

๑ หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ลำดับ	การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
	๑. ด้านบริหารหลักสูตร					
	ด้านทุกข์					
๑	ผู้บริหารมีความลำบากใจในการศึกษาสภาพปัญหา ก่อนจัดทำ แผนหลักสูตร					
๒	บุคลากรในโรงเรียนมีความลำบากใจในการมีส่วนร่วมจัดทำ แผนวิชาการหลักสูตร					
	ด้านสมุทัย					
๓	เมื่อเกิดปัญหาในโรงเรียนผู้บริหารมีการจัดการวางแผน ใช้ งานบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน					
๔	บุคลากรในโรงเรียนรู้จักหลักการปฏิบัติงานตามโครงการ/ กิจกรรมที่ผู้บริหารมอบหมายให้					
	ด้านนิโรธ					
๕	เมื่อเกิดปัญหาการติดตามผลการประเมินผล การดำเนินงาน ตามโครงการ/ กิจกรรมผู้บริหารมีการจัดการอย่างถูกวิธี					
๖	ผู้บริหารนำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปัญหารับปรุงแผน และมีการรายงานผลการปฏิบัติให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ					

ลำดับ	การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ๔	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
	ด้านมรรค					
๗	ผู้บริหารยึดแนวนโยบายของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่นเป็นแนวกำหนดเป้าหมายทางวิชาการเพื่อเกิดประโยชน์ในโรงเรียน					
๘	ผู้บริหารมีการจัดบริหารงานหลักสูตรและการเรียนการสอนด้วยความปรารถนาดี					
	๒. ด้านสื่อการเรียนการสอน					
	ด้านทุกข์					
๕	ผู้บริหารเมื่อเกิดปัญหาความขัดข้องใจในการสำรวจความต้องการสื่อการเรียนการสอนของครูมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างเหมาะสม					
๑๐	เมื่อเกิดปัญหาความขัดข้องใจการจัดทำสื่อการสอนตามความต้องการของนักเรียน					
	ด้านสมุทัย					
๑๑	เมื่อเกิดปัญหาในการจัดหาสื่อสำเร็จรูปเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนของครู					
๑๒	เปิดโอกาสให้ครูประจำชั้น ครูประจำวิชามีส่วนร่วมในการเลือก หรือพิจารณาจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามความต้องการ					
	ด้านนิโรธ					
๑๓	ครูผู้สอนทุกคนได้รับการพิจารณาให้มีความรู้พื้นฐานในการจัดทำสื่อการสอน					
๑๔	ครูมีระบบการควบคุมและสะดวกต่อการนำสื่อไปใช้ประกอบการสอน					
	ด้านมรรค					
๑๕	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและติดตามผลการใช้สื่ออย่างเหมาะสม					

ลำดับ	การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑๖	ครูมีการพยายามหาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติในการสอน					
	๓. ด้านห้องสมุด					
	ด้านทุกซ์					
๑๗	ผู้บริหารเมื่อเกิดความขัดข้องในการวางแผนการพัฒนาห้องสมุดเพื่อเหมาะสมกับนักเรียนที่เข้ามาใช้บริการ					
๑๘	ผู้บริหารเกิดความขัดข้องที่จะสรรหาบุคลากรมารับผิดชอบในการบริหารห้องสมุดได้อย่างเหมาะสม					
	ด้านสมุทัย					
๑๙	ผู้บริหารรู้สาเหตุที่มีปัญหาในห้องสมุดโดยการจัดการอย่างเหมาะสมอย่างเพียงพอ					
๒๐	ผู้บริหารรู้สาเหตุการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดโดยการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม					
	ด้านนิโรธ					
๒๑	ผู้บริหารมีการติดตามผลและประเมินผลงานห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา					
๒๒	ผู้บริหารมีการจัดระบบการบริหารห้องสมุดให้เป็นแหล่งวิชาการของโรงเรียน					
	ด้านมรรค					
๒๓	ผู้บริหารและครูมีการส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง					
๒๔	ผู้บริหารจัดสถานที่ห้องสมุดเป็นสัดส่วนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียน					
	๔. ด้านการวัดผลประเมินผล					
	ด้านทุกซ์					
๒๕	ผู้บริหารเกิดปัญหาการจัดให้มีการประเมินผล ตลอดทั้งปีเพื่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน					

ลำดับ	การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๒๖	ผู้บริหารมีความขี้ใจในการให้บริการและเก็บรักษาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม					
	ด้านสมุทัย					
๒๗	ผู้บริหารมีวิธีการแก้ปัญหาการใช้เครื่องมือวัดผลหลากหลายสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดในโรงเรียน					
๒๘	ผู้บริหารมีวิธีการแก้ปัญหาการตรวจสอบหลักฐานการวัด การประเมินและพัฒนาตนเองมีประสิทธิภาพ					
	ด้านนิโรธ					
๒๙	ผู้บริหารได้กำหนดปฏิทินการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนไว้อย่างชัดเจน ในแต่ละภาคเรียนของทุกปีการศึกษา					
๓๐	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะในกระบวนการวัดผลและประเมินผล					
	ด้านมรรค					
๓๑	ผู้บริหารจัดพัฒนาให้ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ในการสร้างข้อสอบ หรือสร้างเครื่องมือในการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน					
๓๒	ผู้บริหารได้ปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลโดยเคร่งครัด					

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔
โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๑. ปัญหา อุปสรรค ในด้านแผนงาน

.....
.....

ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการ

.....
.....

๒. ปัญหา อุปสรรค ในด้านสื่อการเรียนการสอน

.....
.....

ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการ

.....
.....

๓. ปัญหา อุปสรรค ในด้านห้องสมุด

.....
.....

ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการ

.....
.....

๔. ปัญหา อุปสรรค ในด้านการนิเทศภายในโรงเรียน

.....
.....

ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการ

.....
.....

๕. ปัญหาอุปสรรค ในด้านการวัดผล ประเมินผล

.....
.....

ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการ

.....
.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๒๐๓

คณะกรรมการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุदारาม บางขุนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
 โทร.๐๘๕-๐๖๘-๔๕๓๓, ๐๘๓-๕๑๓-๖๑๕๒

๑๔ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.ดร.เริงชัย หมั่นชนะ

ด้วย พระครูปลัดบุญยัง ฉายา ทูลโลก นามสกุล สุนทรวิภาต รักษาระจำตัวนิสิต
 ๕๓๐๑๔๐๒๒๓๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔
 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ผศ.ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม	กรรมการ
๓ ผศ.ดร.สิน งามประโคน	กรรมการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
 ที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนิสิตได้เป็น
 อย่างดีจึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าวและขอคุณมา
 ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์
 ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๒๐๗

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุदारาม บางขุนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
 โทร.๐๘๕-๐๖๘-๔๕๓๗, ๐๘๗-๕๑๗-๖๑๕๒

๑๔ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.ดร.พิชัย ไชยสงคราม

ด้วย พระครูปลัดบุญยัง ฉายา ทูลโลภ นามสกุล สุนทรวิภาต รหัสนประจำตัวนิติ ๕๓๐๑๔๐๒๒๗๑ นิติตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ผศ.ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร. ชชาติชาย พิทักษ์ธนาคม	กรรมการ
๓ ผศ.ดร.สิน งามประโคน	กรรมการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนิติตได้เป็นอย่างดีจึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าวและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษและกิจการคณะสงฆ์
 ผู้อำนวยการ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะครุศาสตร์ มจร. วัชรวิบูลย์ กรุงเทพมหานคร โทร./โทรสาร. ๐-๒๕๓๓-๖๕๕๘

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๒๐๓ วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ

ด้วย พระครูปลัดบุญยัง ฉายา ทูลโลก นามสกุล สุนทรวิภาต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๖๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ผศ.ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร. ชชาติชาย พิทักษ์ธนาคม	กรรมการ
๓ ผศ.ดร.สิน งามประโคน	กรรมการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดีจึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าวและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์
ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะครุศาสตร์ มจร. วัชรวิบูลาราม บางกอกน้อย กรุงเทพฯ โทร./โทรสาร. ๐-๒๔๓๓-๖๕๘๘

ที่ ศร ๖๑๐๓.๓/๒๐๗ วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พระมหาสมบุญ สุทธิโม

ด้วย พระครูปลัดบุญยัง ฉายา ทูลลโภ นามสกุล สุนทรวิภาต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๗๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ผศ.ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม	กรรมการ
๓ ผศ.ดร.สิน งามประโคน	กรรมการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดีจึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าวและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญอุป)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์
ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะครุศาสตร์ มจร. วัชรวิบูลาราม บางกอกน้อย กรุงเทพฯ โทร./โทรสาร. ๐-๒๔๓๓-๖๕๕๘

ที่ ศร ๖๑๐๓.๓/๒๐๗ วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.ดร. สมศักดิ์ บุญปู

ด้วย พระครูปลัดบุญยัง ฉายา ทูลลโภ นามสกุล สุนทรวิภาต รักษประจำตัวนิติ ๕๓๐๑๔๐๒๒๗๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” โดยมีคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. ผศ.ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย ประธานกรรมการ
๒. ผศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม กรรมการ
- ๓ ผศ.ดร.สิน งามประโคน กรรมการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือวิจัยของนิสิตได้เป็นอย่างดีจึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าวและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์
ผู้อำนวยการ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๒๐๓

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุदारาม บางขุนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
 โทร. ๐๘๕-๐๖๘-๔๕๓๓, ๐๘๓-๕๑๓-๖๑๕๒

๒๒ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าเสาตั้ง

ด้วย พระครูปลัดบุญยัง ฉายา ทูลโลภ นามสกุล สุนทรวิภาต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๓๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกิจการคณะสงฆ์
 ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๒๐๓

คณะกรรมาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุदारาม บางขุนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
 โทร.๐๘๕-๐๖๘-๔๕๓๓, ๐๘๓-๕๑๓-๖๑๕๒

๒๒ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดประทุมชน

ด้วย พระครูปลัดบุญยัง ฉายา ทูลลโภ นามสกุล สุนทรวิภาต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๓๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญป)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษและกิจการคณะสงฆ์
 ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๒๐๓

คณะกรรมาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุदारาม บางขุนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
 โทร.๐๘๕-๐๖๘-๔๕๓๓, ๐๘๓-๕๑๓-๖๑๕๒

๒๒ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังกุ่ม

ด้วย พระครูปลัดบุญยัง ฉายา ทูลโลภ นามสกุล สุนทรวิภาต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๓๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญป)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษและกิจการคณะสงฆ์
 ผู้อำนวยการ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๒๐๓

คณะกรรมาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุदारาม บางขุนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
 โทร.๐๘๕-๐๖๘-๔๕๓๓, ๐๘๓-๕๑๓-๖๑๕๒

๒๒ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสวนแตง

ด้วย พระครูปลัดบุญยัง ฉายา ทูลลโก นามสกุล สุนทรวิภาต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๓๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษและกิจการคณะสงฆ์
 ผู้อำนวยการ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๒๐๓

คณะกรรมาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุदारาม บางขุนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
 โทร.๐๘๕-๐๖๘-๔๕๓๓, ๐๘๓-๕๑๓-๖๑๕๒

๒๒ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแก้ว

ด้วย พระครูปลัดบุญยัง ฉายา ทูลโกล นามสกุล สุนทรวิภาต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๓๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษและกิจการคณะสงฆ์
 ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๒๐๓

คณะกรรมาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัดศรีสุदारาม บางขุนนท์ กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
 โทร.๐๘๕-๐๖๘-๔๕๓๓, ๐๘๓-๕๑๓-๖๑๕๒

๒๒ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโคกโคเต่า

ด้วย พระครูปลัดบุญยัง ฉายา ทูลลโก นามสกุล สุนทรวิภาต รหัสประจำตัวนิสิต ๕๓๐๑๔๐๒๒๓๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ ๔ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญป)

หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษและกิจการคณะสงฆ์
 ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษ

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ** : พระครูปลัดบุญยัง ทุลลโก (สุนทรวิภาต)
- เกิด** : วันเสาร์ที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗
- ภูมิลำเนา** : ๒๑๕ ถ.ประชาธิปไตย ต.ท่าพี่เลี้ยง อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี
- อุปสมบท** : ๗ มิถุนายน ๒๕๑๗ ณ วัดบางจิก ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
- การศึกษา** : พ.ศ. ๒๕๐๕ ประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบางจิก ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
- : พ.ศ. ๒๕๒๑ นักรธรรมชั้นเอก
- : พ.ศ. ๒๕๒๓ มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.๓) โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่วัดสุวรรณภูมิ ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
- : พ.ศ. ๒๕๕๐ จบหลักสูตรประกาศนียบัตร การบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดไร่จิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
- : พ.ศ. ๒๕๕๒ จบปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา รุ่นที่ ๕ วัดพิชยญาติการามวรวิหาร วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- หน้าที่การงาน** : ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไชนาวาส ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
- : ครูสอน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดไชนาวาส ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
- : เป็นกรรมการสนามหลวงแผนกธรรม ถึงปัจจุบัน
- : เป็นเลขานุการเจ้าคณะตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
- ปีที่เข้าศึกษา** : ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๓
- สำเร็จการศึกษา** : ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : วัดไชนาวาส ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐
- โทร** : ๐๘๑-๒๓๘-๖๘๐๓, ๐๓๕-๕๐๐๗๔๔